

LUK - - Bible En Ayizo

LWIKI

Lwiki

Lwiki

Wendagβεε Jezu tɔn dεε Lwiki wlaan ɔ

Wendagβεε Jezu tɔn dε Lwiki wlan ɔ

Xónúusóqótê

Lwiki dε wlan wema xe ɔ, wemasetɔ dɔxo dɔkpo we e nyi (Kolosinu 4.14). E ma nyi Jwifu γε. Lwiki ka wa yise bo byɔ Jwifu le mε. Dε e mɔ ten bo din do na nu le bi cececece dɔ ɔ nε, bo wlan wema xe ɔ se do mεdɔxo Tewofilu dε ma yise γε ɔ. U ján we le wlan mεsedo le wema. Do, e wa xodo mεsedo Jezu tɔn dεle bo wa azɔ xe é. Wendagβεε Jezu tɔn xe ɔ dε Lwiki wlan ɔ xle dɔ Jezu we nyi Mεsya dε Măwu sedo bɔ e na hwlen gbeto le bi gan ɔ, e ma nyi

Izlayéli vi le kedε we e wa na γε (Lwiki 2.29-32). Ne ɔ we zɔn bɔ xo dĕ ɔ wema xe ɔ me le do wanyiyi dĕ Măwu ɔ na gbeto le bi ɔ xya. Bɔ nu dĕ e wlan le susu ɔ Matye kpodo Maki kpo wema le me. Amɔ, Lwiki ke nu do nu devo dele wu bɔ Matye kpodo Maki kpo ma ɔ γε. Kpɔn d'e wu utɔn le die : dĕ wensagun le ji han bo mla Măwu hwenu dĕ e ji Jezu do ɔ, dĕ lengbɔkpláantɔ le yi Beteleyemu ɔ ɔ, Samalinu xomenyɔtɔ ɔ sin lo, vi dĕ bu bɔ e le wa mɔ ɔ sin lo, dĕ Jezu ɔ xwe weawe bo yi sinsenxɔ ɔ me ɔ ɔ... Nu dĕ ji Lwiki ɔ xo ɔ tawun ɔ wema xe ɔ me le die : dexixo, Yesinsen sin azɔ, dĕ nyɔnu le sen Jezu ɔ kpodo dĕ Măwu nɔ sɔ hwe ke gbeto le ɔ ɔ kpo. Do wema xe ɔ me ɔ, Lwiki ɔ dĕ Jezu se awuve bo ku ɔ ɔ. E le ɔ dĕ e fɔn zɔn ku bɔ Măwu sɔ ε yi jixwe ɔ ɔ.

Đě è má wěmáa xé ɔ mĕ ɔ ɔ die :

E ji Jaan Yehwesinlenámétó ɔ kpodo Jezu kpo
(1.1—2.52)

Jaan Yehwesinlenámətó ɔ sin azɔ (3.1-20)

Jezu le yehwesin bɔ awovi ten e kpɔn

(3.21—4.13)

Azɔ dɛ Jezu wa dɔ Galile ɔ (4.14—9.50)

Jezu tónnó Galile bo wa yi Jeluzalemu

(9.51—19.27)

Jezu sin azan godo godo tɔn le dɔ Jeluzalemu

(19.28—23.56)

Jezu fɔn zɔn ku, bo sɔ ude xle ahwanvi utɔn le,

bo yi jixwe (24.1-53)

1

Nu dɛ zɔn bɔ e wlan wema xe ɔ

¹ Mɛdaxo Tewofilu,

Mɛ susu tenkpɔn bo kpi nu dɛ jɔ dɔ mɛ le sin tan do wema mɛ. ² É dɔ nu le di dɛ mɛ dɛ mɔ nu dɛ jɔ le zɔn bibeme étɔn, bo wa huzu mawuxojlatɔ le dɔ na mɛ dɔ ɔ. ³ Ne ɔ we zɔn bɔ nye lɔsu wa yi din do na nu le bi ceɖeɖe zɔn bibeme étɔn. Bɔ un dɔ ma wlan

nu le de je de godo se do we. ⁴ Na a na nywe do nugbo tawun we nyi nu de e kplon we le.

Wensagun Mawu ton wa do na Zakali do e na ji Jaan

⁵ Hwenu de Elodu do axosu du do Jude o, avosannu-xwlemawuto dokpo tiin, bo e no ylo e do Zakali, bo e do avosannu-xwlemawuto Abiya sin gbeta me. Asi o no nyi Elizabeti bo jo do avosannu-xwlemawuto Alon sin kunkan me. ⁶ Emee awe le bi we no wa nu jlojo do Mawu sin nukon, bo no nyi Aklunoh sen le bi, bo nu bi vo t'e wu. ⁷ E ma ka ji vi ge, do wensinwe na Elizabeti, bo emee awe le bi ka ko nyi mexo. ⁸ E wa su gbe dokpo, bo Zakali do avosannu-xwlemawuto sin azo wa do sinsenxo Mawu ton me o. Do, gbeta uton ji we avosan zo o je gbe ne gbe. |HK00260C.TIF|col|||Avosannu-xwlemawuto do avosan o|1.8 ⁹ Ako we e nyi bo so Zakali, di de e ko nyi walob bo e no blo bo no so avosannu-xwlemawuto le do o xa, bo e na do zalinkpon zo do noten mime

Aklunô tɔn. ¹⁰ Togun ɔ bi wɛ kple ɔ do kɔxo, bo ɔ do de xo ɔ hwenu dɛ Zakali ɔ zalinkɔn do zo do ɔ.

¹¹ Wensagun Aklunô tɔn ɔkpo ka tɔn do Zakali ji, bo ɔ do te ɔ do adusixwe na avɔsankpe dɛ ji e nɔ do

zalinkɔn zo te ɔ. ¹² Dɛ Zakali mɔ ɛ kpowun ɔ, ayi utɔn bi wɛ gbado, bɔ bu ɔaxo de je ɛ ji. ¹³ Amɔ,

Wensagun ɔ ɔ do n'ɛ ɔ do : « Zakali, ma ɔibu o. Do, Măwu se de tɔwe. Asiwe Elizabeti na ji vi sunnu

ɔkpo na we, bɔ a na ɔ do nyikɔ n'ɛ ɔ do Jaan. ¹⁴ E na vivi na we, bɔ a na je awa vi n'ɛ ɔ tɔn, bɔ xome na

hun me susu ɔ do vi ne dɛ e na ji ɔ wutu. ¹⁵ Do, e na nyi gbeto nukunteji ɔkpo na Aklunô . Vɛen kpodo

ahan syensyen de kpo ma na je nu n'ɛ ge. E na ko go kpodo Yesinsen kpo zɔn nɔ ɔ xome. ¹⁶ E na zɔn bɔ

Izlayéli vi susu na lekɔ wa Aklunô Măwu étɔn de.

¹⁷ Măwu na se ɛ do je nukɔn ɔi mesedo utɔn xa, bɔ e na wa kpodo Ye kpodo hlɔnhlɔn dɛ e na Eli ɔ kpo.

Bɔ e na gbo hwɛ na tɔ kpodo vi kpo. E na blo bɔ me dɛ ma se tonu ge le na je nu jlɔjlɔ wa ji. Ne ɔ, e na sɔ

nu na togun Mǎwu tɔn ɔ do ayi na Aklunô . » ¹⁸ Zakali ka kanbyɔ wensagun ɔ ɔ : « Nu tɛ wɛ na xɛ ɔ nu nɛ na jɔ ? Nye ɔje ko kpo, bɔ asiye lɔsu sin xwe ko yi nukɔn. » ¹⁹ Wensagun ɔ yigbe n'ɛ bo ɔ : « Gabliyeli wɛ un nɔ nyi, bɔ un nɔ nɔte ɔ Mǎwu nukɔn bo nɔ wa azɔ n'ɛ. E sɛ un do, na ma wa ɔ xo na we, lobo do wɛn ɔagbɛ nɛ na we. ²⁰ Xo ɔ un ɔ na we ɔ na jɔ ɔ hwe utɔn nu. Din ɔ, ɔ a ma ɔinu na gɛ ɔ, ɔ tɔwe na ku, bɔ xo ɔiɔ na glo we, kaka yi je hwenu ɔ nu lɛ bi na jɔ do ɔ. » ²¹ Hwenu ɔ nu nɛɛ ɔ jɔ ɔ, togun ɔ ɔ tekpɔn Zakali. Bɔ ɔ e ɔ dɛɛn ɔ ɔ nɔten mime Mǎwu tɔn ɔ hu ado na é. ²² ɔ e wa tɔn ɔ, ma kpewu bo kɛ nu bo ɔ xo na mɛ lɛ gɛ. Bɔ e gbɔ bo nɔ sɔ alɔ bo nɔ ɔ xo nyi na é. E huzu numakɛnɔ, bɔ mɛ lɛ mɔnujemɛ ɔ nuɔde wɛ Mǎwu doxya ɛ ɔ nɔten mime utɔn. ²³ ɔ azan ɔ Zakali na wa azɔ na ɔ sinsɛnxɔ mɛ ɔ vɔ ɔ, e yi xwegbe. ²⁴ Azan ɔ ma je gɛ bɔ asyɔ Elizabeti mɔ xo, bɔ e beta kaka na sun atɔɔn. E nɔ ɔ : ²⁵ « Aklunô nu wiwa wɛ nyi xe ɔ. E

nyi kɔ kpɔn un, bo ɔe winnya na un ɔo gbeto le sin nukɔn. »

Wensagun Mǎwu tɔn wa ɔo na Mali ɔo e na ji Jezu

²⁶ Elizabeti mɔ xo sun ayizen godo ɔ, Mǎwu se wensagun Gabliyeli do Galile sin toxo ɔe e nɔ ylo ɔo Nazaleti ɔ me. ²⁷ Na e na yi do wen na ahwliwi ɔe. Ahwliwi ne ɔ, e nɔ ylo e ɔo Mali. Asu xɔntɔn utɔn nɔ nyi Jozefu bo jo ɔo axɔsu Davidi sin kúnkân me.*

²⁸ Wensagun ɔ yi xwe utɔn gbe, bo do gbe n'e ɔo : « Mali, je awa, ɔo Mǎwu sin xomenyinyɔ ɔo ji we. Aklunô ɔo kpɔ xe we. » ²⁹ Ɖe Mali se mɔ ɔ, ayi utɔn bi gbado, bɔ e nɔ kanbyɔ uɔe ɔo : « Gbedoname alɔkpa te nyi xe ? » ³⁰ Wensagun ɔ ka ɔo n'e ɔo : « Mali, ma ɔibu o. Ɖo, a mɔ fenu Mǎwu tɔn. ³¹ Bɔ a na nywe ɔo zaande din ɔ, a na mɔ xo, bo na ji vi sunnu ɔokpo, bɔ a na ɔo nyikɔ n'e ɔo Jezu.* ³² E na nyi me

* **1.27** Matye 1.18

* **1.31** Matye 1.21

nukunteji ɔkpo, e na ylo ε ɔ Mǎwu ɔǎ ɔ aga na nu bi ɔ sin vi. Aklunô Mǎwu na so ε ɔ tɔgbo ɔ Davidi sin axɔsuzinkpo ji. ³³ Bɔ e na ɔ axɔsu ɔ Izlayéli vi le ji kaka soyi, bɔ axɔsúɔúɔú utɔn ma na vɔ gbede ge. » ³⁴ Mali ka kanbyɔ wensagun ɔ ɔ : « Na nu né ɔ na jɔ ɔ ? ɔ, nye ɔie ma sekpo sunnu kpɔn a e. » ³⁵ Wensagun ɔ yigbe n'ε bo ɔ : « Yesinsen na wa ji we, bɔ hlɔnhlɔn Mǎwu ɔǎ ɔ aga na nu bi ɔ tɔn na cɔn we. Ne ɔ we na zɔn bɔ vi ɔǎ a na ji ɔ na nyi me mime, bɔ e na nɔ ylo ε ɔ Mǎwu vi.

³⁶ Elizabeti ɔǎ ɔ hɔnnúu tɔwe me bɔ xwe utɔn ko seyi ɔ losu ɔ xo. U me ɔǎ e nɔ ylo ɔ wensinɔ ɔ ɔ sun ayizengɔ ɔ sin xo. ³⁷ ɔ, nuɔe ma glo Mǎwu ge. »

³⁸ Mali ka yigbe n'ε bo ɔ : « Aklunô sin mesentɔ we na un. Nu ɔǎ a ɔ nε bo nyi mɔ na un. » Bɔ Wensagun ɔ tɔn zɔn ε de.

Mali ba jonɔ Elizabeti

³⁹ Azan ɔe ma je ge bɔ Mali wle ali bo hwɔendo, bo yi Juda sin toxo ɔe me, ɔ sokaɔme. ⁴⁰ E byɔ Zakali

xwe bo do gbe na Elizabeti. ⁴¹ Ðě Elizabeti se gbedoname Mali tɔn ɔ, vi dǽ ɔ xome n'ε ɔ dan awu. Bɔ Elizabeti gɔ kpodo Yesinsen kpo, ⁴² bɔ e ze gbe do aga, bo ɔ : « Mǽwu do na we hu nyɔnu ε bi, bo do na vi dǽ ɔ xo tɔwe me ɔ lɔsu. ⁴³ Menu we un ka nyi bɔ Aklunô ce sin nɔ wa ba jonɔ un ? ⁴⁴ Ðo, dǽ un se gbedoname tɔwe ɔ, e vivi na vi dǽ ɔ xome na un ɔ, bɔ e dan awu. ⁴⁵ Nu nyɔ na we, ɔ a ɔdinu ɔ akpa dǽ Aklunô do na we ɔ na jɔ. »

Mali ji han bo mla Mǽwu

⁴⁶ Bɔ Mali ɔ :

« Un ɔ Aklunô ce kpa ɔ, ɔ, e do agba.

⁴⁷ *Xome hun un tawun do Mǽwu hwɛngantɔ ce wu.*

⁴⁸ *Ðo, e nyi kɔ kpɔn nyε mesentɔ utɔn dǽ ma nyi nu ɔ
gε ɔ,*

*Bɔ be zɔn din kaka sɔyi ɔ, me ε bi na nɔ ylɔ un ɔ
nunyɔnanɔ.*

⁴⁹ *Ðo, Mǽwu Nubiwukpetɔ ɔ wa nu ɔaxo ɔaxo ε na
un,*

Mǎwu mime we e nyi.

⁵⁰ *E gɔ kpodo xomenyinyɔ kpo hwebinu na me dǎ nɔ si
i le.*

⁵¹ *E de hlǎnhlǎn utɔn xle gbɔn nu dǎ e nɔ jle le me ;
E gba goyitɔ le do.*

⁵² *E fli azinkpo zɔn agɔ na axɔsu le,
Bo ze me dǎ nɔ sɔ éde hwe le do aga.*

⁵³ *E na nu dagbe le bi me dǎ xove do hu le,
Bo nya dɔkunnɔ le do asigba alɔgba.*

⁵⁴ *E wa alɔgɔ na Izlayéli sin togun dǎ nyi mesentɔ utɔn
ɔ.*

Ma wɔn xomenyinyɔ utɔn ge,

⁵⁵ *Di dǎ e ko do akpa na tɔgbo mǐtɔn le,*

*Na Ablaxamu kpodo kúnkân utɔn kpo kaka sɔyi dɔ ɔ
xa. »*

⁵⁶ *Mali blo sun atɔn mɔ do Elizabeti xwe, bo lekɔ yi
xwe utɔn gbe.*

E ji Jaan Yehwesinlenámetó ɔ

⁵⁷ *Hwenu dǎ Elizabeti do na ji vi do ɔ wa, bɔ e ji vi*

sunnu ɔokpo. ⁵⁸ Mɛ ɔǎ ɔo xwe utɔn kpa lɛ kpodo hɛnnúu utɔn mɛ lɛ kpo se ɔo Aklunô ɔe xomenyinyo ɔaxo utɔn xle ε, bo é je awa xe ε. ⁵⁹ Azan utɔn cantɔngɔ o gbe o, é jodo na gbo ada na vi o, bo na n'ε nyikɔ ɔo Zakali, ɔi ɔǎ e no ylo to o ɔo o. ⁶⁰ Amɔ, no o ke nu o, e ɔo : « Eo ! Jaan we e na nyi. » ⁶¹ Mɛ lɛ ɔo n'ε ɔo : « Mɛɔe ma ka nyi mo ɔo hɛnnúu towe mɛ ne ! » ⁶² Bo é blo alo na vito o, bo kanbyo ε ɔo na e ka jodo ɔo e na ylo vi utɔn ɔo ja. ⁶³ Zakali ka byo xwle kpevi ɔǎ ji e no wlan nu do o ɔokpo, bo e wlan ɔo : « Jaan we vi o na nyi. » Bo e kpaca éme bi. ⁶⁴ Haɔokpo o, ɔe utɔn lile, bo e je xo ɔo ji, bo e ze gbe do aga bo je gigo kpa na Măwu ji. ⁶⁵ Bo ado hu mɛ ɔǎ ɔo xwe utɔn kpa lɛ bi. Bo nu ne ɔǎ jo o gbakpe Judê toxo ɔǎ ɔo soka o mɛ lɛ bi mɛ. ⁶⁶ Mɛ ɔǎ se lɛ bi no ɔo linkpɔn o, bo no ɔo : « Nu te we vi né o ka na wa nyi tawun ? » Aklunô sin hlŋnhlón t'e ji nugbo nugbo.

Zakali ji han bo mla Măwu

⁶⁷ zakali, vito o go kpodo Yesinsen kpo, bo je xo ɔo ji

ḍi gbeyidḗtḗ Mǎwu tḗn ḍe xa bo ḍḗ :

⁶⁸ « *Gigoo na Aklunô , Mǎwu Izlayéli tḗn.*

Ḍo, e wa din togun utḗn kpḗn, lobo hwlen ε gan.

⁶⁹ *E se hwlangantḗ hlḗnhlḗnnḗ ḍe do mǎ.*

Bḗ e jḗ ḍḗ mesentḗ utḗn axḗsu Davidi sin kúnkân me.

⁷⁰ *E ko ḍḗ nu né ḗ xoxo gbḗn gbeyidḗtḗ mime utḗn le
ji.*

⁷¹ *E ko do akpa bo ḍḗ mi na hwlen mǎ gan zḗn kentḗ
mǐtḗn le si,*

Bo na ḍe mǎ zḗn me ḍě gbε wan na mǎ le sin alḗ me.

⁷² *E do xomenyinyḗ utḗn xya tḗgbo mǐtḗn le,*

Bo flin akḗjije utḗn mime ḗ.

⁷³ *Ḍo, Mǎwu do akpa na tḗgbo mǐtḗn Ablaxamu,*

⁷⁴ *Bo ḍḗ mi na ḍe mǎ zḗn kentḗ mǐtḗn le sin ace glḗ,*

Bḗ mǎ na mḗ ten bo vo bo sen mi.

⁷⁵ *Bḗ mǎ na nyi me mime,*

*Bo na wa nu jlḗjlḗ ḍḗ nukḗn mitḗn ḍḗ gbε hwenu
mǐtḗn.*

⁷⁶ *Bḗ hyḗ, vi ce, a na nyi gbeyidḗtḗ Mǎwu ḍě ḍḗ aga*

na nu bi ɔ tɔn.

Ɖo, a na je nukɔn na Aklunô ,

Bo na blo ali ɔo n'ε.

⁷⁷ Hi wε na zɔn bɔ togun ɔ na nywε ɔɔ Mǎwu na wa,

Bo na sɔ hwε utɔn le ke ε,

Bo na hwlen ε gan.

⁷⁸ Ɖo, Mǎwu mǐtɔn ɔ, nublawukunamεtɔ ɔaxo wε.

E na blo bɔ hinhɔn hwlen gan tɔn na ta zɔn aga do mǐ

ji ɔi hweyivɔ xa.

⁷⁹ Bɔ hinhɔn né ɔ na hɔn do mε ɔě ɔo ablu mε le ji,

Kpodo mε ɔě ɔo ku sin ace glɔ le kpo ji.

Bo na kpláan mǐ ɔo fifa sin ali ji. »

*⁸⁰ Vi ɔ ka ɔo hwlen ɔo agbaza mε ɔ, ɔo gbigbɔ mε
lɔsu. E yi ci gbetotlo mε kaka je gbe ɔě gbe e wa sɔ
uɔe sɔ xle Izlayéli sin togun ɔ.*

2

E ji Jezu

(Matie 1.18-25)

¹ Ðo hwenenu ɔ, Hlɔmaxɔsu ɔaxo Ogwisi ɔe sen ɔe tɔn, bo ɔe e ne xa tovi ɔe ɔe ace mitɔn me le bi.

² Tovi xixa ne ɔ we nyi nukɔntɔn ɔ bo e blo ɔe hwenu ɔe Kiliniwusi ɔe tokpɔngan nyi ɔe Silî ɔ. ³ Me le bi ɔe to étɔn le me yi ɔ, bo na yi na nyikɔ. ⁴ Mɔ we Jozefu lɔsu tónnó Nazareti ɔe Galile kanme, bo yi Beteleyemu ɔe Judê, fi ɔe e ji axɔsu Davidi te ɔ, bo na yi na nyikɔ. Ðo, Davidi sin hěnnúu me we e jɔ te.

⁵ E kpláan asyɔ Mali ɔe ɔe xo hwenenu ɔ, bo é yi nyikɔ na gbe. ⁶ Beteleyemu ɔ we é te bo vijizan kpe na Mali. ⁷ Mali ji nukɔnvi utɔn bo e nyi sunnu. E bu avɔ do vi ɔ, bo sɔ e mlɔ kanlinnuɔuka me. Ðo, tenme ɔe ma sɔ tiin ɔe jonɔzetɔn ɔ ge. ⁸ Lengbɔkpláantɔ ɔe le ka ɔe to ɔe ɔe me. É nɔ nɔ gle le me, bo nɔ cɔ zan ɔe kanlin étɔn le kɔn. ⁹ Wensagun Aklunô tɔn ɔe ɔe wa xwêtɔn ɔe nukɔn na é, bo gigo Aklunô tɔn sin weziza ta do é ji. Bɔ bu ɔe ɔe je é ji.

¹⁰ Wensagun ɔ ka ɔe na é ɔe : « Mi ma ɔe ɔe o, wen ɔe ɔe we un hen wa na mi. Bɔ e na nyi awajije xo

na togun ɔ bi. ¹¹ E ji Hwlengantɔ ɔkpo na mi zan xe
ɔ me, ɔ axɔsu Davidi tomɛ. U we nyi Klisu Aklunô
ɔ. ¹² Wuntun ɔđ mi na mɔ bo na nywe ɔ ɔje : mi na
mɔ vi ɔe bɔ e bu avɔ do, bo sɔ ε mlɔ kanlinnuɔuka
me. » ¹³ Tlolo kpowun ɔ, wensagun ɔevo le le nyi
ahwan hoo zɔn jixwe, bo wa bɔ do ɔđ do wen ɔ wu.
Bɔ éme kpo je Măwu mla ji bo nɔ ɔɔ :

¹⁴ «*Gigoo na Măwu ɔo ji aga,
Fifa ne tiin ɔo ayigba ɔ ji
Na gbeto ɔđ Măwu yi wan na le !* »

Lengbɔkpláantɔ le yi Beteleyemu

¹⁵ ɔđ Wensagun le tɔn zɔn é de bo ɔido jixwe ɔ,
lengbɔkpláantɔ le ɔɔ ɔo éɔele me ɔɔ : « E nyi mɔ
hun, mɔ ne yi kaka Beteleyemu to ɔ me, bo yi kpɔn
nu ɔđ jɔ bɔ Aklunô sɔ xle mɔ ɔ. » ¹⁶ É hwendo bo yi,
bo mɔ Mali kpodo Jozefu kpo. É mɔ vi ɔ lɔsu, bɔ e sɔ
ε mlɔ kanlinnuɔuka me. ¹⁷ ɔđ é mɔ nu le mɔ ɔ, é ɔɔ
xo ɔđ wensagun ɔ ɔɔ do vi ne wu le na é. ¹⁸ Xo né ɔ
ɔđ lengbɔkpláantɔ le ɔɔ ɔ kpaca éme ɔđ se le bi.

¹⁹ Mali ka hen xo nele bi do ayi me, bo no do tame lin do e ji o. ²⁰ Lengbɔkpláantɔ le be xwe nu. É do han ji o, bo do Mǎwu mla o, do nu dǎ é yi se bo mo le wutu. Do, nu le bi sese sɔgbe do xo dǎ wensagun o do na é o ji.

E sɔ Jezu xwle Mǎwu do sinsenxo me

²¹ Hwenu dǎ vi o do azan cantɔn bɔ e na gbo ada n'e o, e na nyikɔ e do Jezu, di dǎ wensagun o ko do do co bɔ e mo xo utɔn o xa. ²² Azan dǎ gbe Mali kpodo Jozefu kpo do na sla awu o kpe. Bɔ é yi Jeluzalemu kpodo Jezu kpo, bo na sɔ e xwle Aklunô do sinsenxo o me, di dǎ na Mɔyizisen o ko do do o xa. ²³ Do, Aklunô sen o do : « *E na sɔ nukɔnvi sunnu hwendo dokpo dokpo tɔn na Aklunô sin azɔ.* » ²⁴ Mali kpodo Jozefu kpo ka do na hen xwele asu dokpo asi dokpo, alɔ ahwanlɛnvi awe wa bo na san avɔ na, di dǎ Aklunô sen o le do do o xa. ²⁵ Dawe de do Jeluzalemu o flɛn do hwenɛnu, bo no nyi Simenyô. E no wa nu do Mǎwu sen xwi ji, bo no do sisi na Mǎwu. Nya né

ɔ ɔ te kpɔn mɛ dɛ na wa hwɛn Izlayéli vi lɛ gan ɔ,
bɔ Yesinsɛn ɔ kpɔ xɛ ɛ, ²⁶ bo ka ko dɛxlɛ ɛ wayi ɔ e
na mɔ Hwɛngantɔ dɛ Aklunô Măwu na sɛdo ɔ
hwekpó bo ku. ²⁷ Yesinsɛn ɔ xo do ayi mɛ na
Simɛnyô bɔ e sɔ nu bo yi sinsɛnxɔ ɔ mɛ. Bɔ hwenu dɛ
Jezu sin mɛjitɔ lɛ hɛn vi ɔ wa bo na fɔ yesu dɛ xo sɛn
ɔ ɔ ɔ, ²⁸ e kɛ alɔ bo yi vi ɔ, bo do kpɛ na Măwu bo
ɔ :

²⁹ «Aklunô , xo dɛ a ɔ die jɔ lo,

Din ɔ, yi nyɛ mɛsɛntɔ tɔwe sin gbigbɔ na ma yi gbɔjɛ.

³⁰ *Do, nukun ce mɔ hwɛngantɔ dɛ a sɛ do mɛ ɔ,*

³¹ *Hwɛngantɔ dɛ sin akpa a do, bo sɔ nu utɔn na
gbɛtɔ lɛ bi ɔ.*

³² *U wɛ nyi weziza dɛ na dɛ we xlɛ gbɛ ɔ bi,*

Lobo na lɛ nyi gigo na Izlayéli dɛ nyi togun tɔwe ɔ. »

³³ Xo nɛlɛ dɛ Simɛnyô ɔ ɔ do vi ɔ wu lɛ nyi nu bo
kpaca tɔ ɔ kpodo nɔ ɔ kpo. ³⁴ Simɛnyô xodɛ ɔagbɛ na
é lobo ɔ na vinɔ ɔ Mali ɔ : « Măwu sɔ vi xɛ ɔ bɔ e
na nyi afɔklennu na Izlayéli vi susu. U ján wɛ ka na

le fɔn mɛ susu xwete ɔo ɛmɛ. E na nyi wuntun
Mǎwu tɔn ɔe, bɔ gbɛtɔ le na fɔn ahwan d'e ji. ³⁵ Bɔ
linlin ɔě ɔo ayi mɛ na mɛ susu le na je wexo. Hi lɔsu
Mali ɔ, a na se awuve bɔ e na yi se mɛ na we. »

Nyɔnu gbeyidɔtɔ Ana do kpɛ na Mǎwu ɔo Jezu wutu

³⁶ Nyɔnu gbeyidɔtɔ Mǎwu tɔn ɔe ka ɔo Jeluzalem
ɔ flɛn, bo nɔ nyi Ana. Fanuweli vi wɛ e nyi bo jɔ ɔo
akɔta Aseɛ tɔn mɛ. Ana ka ko kpo bi. Ɖě e wyan bo
da asu ɔ, xwe canwe ján wɛ e blo bɔ sunnu ɔ ku.

³⁷ Bɔ Ana ma sɔ da asu ɔevo gɛ, e nɔ mɔ kaka bo ɔo
xwe kanwe-nukun-ɛnɛ (84). Sinsɛnxɔ ɔ mɛ ján wɛ e
nɔ nɔ, bo nɔ ɔo Mǎwu sɛn ɔ zan kpodo kle kpo, ɔo
nublaba kpodo ɔexixo kpo mɛ. ³⁸ U lɔsu wa tɛn ɔ mɛ
ɔo hwenu ɔě vitɔ le ɔo vi ɔ xwle Mǎwu ɔ pɛɛ. E je
gigo kpa na Mǎwu ji, bo ɔo xo do vi ɔ wu na mɛ ɔě
ɔo hwlɛngan Jeluzalem tɔn sin nukundido mɛ le bi.

³⁹ Ɖě Jozɛfu kpodo Mali kpo fɔ yesu nele bi vɔ ɔi ɔě
Aklunɔ sɛn ɔ byɔ ɔo ɔ, ɛ lɛkɔ yi Galile ɔo to ɛtɔn ɔě

nyi Nazareti ɔ me.* ⁴⁰ Vi ɔ ɔ hwen ɔ, bo je hlǎnhlǎn ɔ ji. Nunywe kpe e, bɔ fenu Mǎwu tɔn ɔ kpo xe e.

Jezu ɔ xwe weawe bo yi sinsenxɔ ɔ me

⁴¹ Xwewu-xwewu ɔ, Jezu sin mejitɔ le nɔ yi ɔdu Paki xwe ɔ Jeluzalemu. ⁴² Ɖě Jezu ɔ xwe weawe ɔ, mejitɔ utɔn le kpláan e yi xwe ɔ ɔdu gbe ɔ ɔdu ɔ ɔdu é ko nyi walɔ bɔ é nɔ blo ɔ ɔ xa. ⁴³ Ɖě é ɔdu xwe ɔ vɔ ɔ, é sɔ ali bo ɔdu fi ɔdu é zɔn ɔ. Vi étɔn Jezu ka ci Jeluzalemu co bɔ é ma nywe ge. ⁴⁴ É vedo ɔdu Jezu ɔ me ɔdu kpodɔ mi kpo zɔn le me we sin. É ɔdu zɔnlin na ayihihɔn ɔdu kpo co bo wa je idin i kɔn ɔdu me étɔn le kpodɔ metuntunwun le kpo me ji. ⁴⁵ É ma mɔ e ge, lobo gbɔ le lekɔ yi Jeluzalemu bo kpo ɔdu din i kɔn ɔ. ⁴⁶ Azan utɔn atɔngɔ ɔ gbe hwekpó é wa yi mɔ e ɔdu sinsenxɔ ɔ me. E ɔdu ayiflenflen ɔdu cencen me na senkplɔnmɛtɔ le bo ɔdu ɔdu é ɔ, bo le ɔdu xo kanbyɔ é ɔ. ⁴⁷ Nunywe utɔn kpodɔ xosin ɔdu e ɔdu na na xokanbyɔ le kpo kpaca éme ɔdu ɔdu to ɔdu e le bi. ⁴⁸ Ɖě

***2.39** Matye 2.23

é wa mɔ ɛ ɔ, e kpaca émɛ bi tawun. Bɔ nɔ ɔ ɔ n'ɛ ɔ
 : « Vi ce, nu tɛ wutu a blo mɔ xɛ mǐ ? Nyɛ kpodo
 atɔwe kpo ɔo din we kpɔn ɔ, bɔ ayi mǐtɔn bi gbado.
 » ⁴⁹ Jezu yigbe n'ɛ bo ɔo : « Nu tɛ mi ɔo din un kpɔn
 na ɔ ? Mi ma nywe ɔo un ɔo na ɔo atɔye xwegbe ge
 a ? » ⁵⁰ É ma ka mô nǔ jɛ xo nɛ dǎ e ɔo na é ɔ mɛ ge.
⁵¹ Amɔ, Jezu ka ci tê bo xodo é yi Nazaret. E nɔ se
 tonu na é. Nɔ ɔ ka hɛn nu dǎ jɔ nɛɛ bi do ayi mɛ.
⁵² Jezu ɔo hwɛn ɔ, bɔ nunywe ɔo nunywe ji jɛ n'ɛ ɔ.
 Bɔ nu utɔn nɔ jɛji na Mǎwu kpodo gbɛtɔ lɛ kpo.

3

Jaan Yehwesinlɛnámétɔ ɔ ɔo Mǎwu xo

(Matye 3.1-12 ; Maki 1.1-8 ; Jaan 1.19-28)

¹ Hwenu dǎ Hlɔmaxɔsu ɔaxo Tibɛɛ ɔo xwe fɔtɔn blo
 ɔo axɔsuzinkpo utɔn ji ɔ, hwenɛnu ɔokpo ɔ we Pɔnsu
 Pilati ɔo tokpɔngan nyi ɔo Judê ɔ. Elodu uwɔ ɔo
 tokpɔngan nyi ɔo Galile ɔ, bɔ nɔvyɔ Filipu nyi
 tokpɔngan ɔo Itule kpodo Tlakonitidi kpo, bɔ

Lisaniyasi nyi tokpɔngan ɔ Abileni. ² Hana kpodo Kayifu kpo we ka ɔ avɔsannu-xlemawuto ɔaxo nyi ɔ hwenenu ɔ, bo Mǎwu ɔx na Jaan Zakali vi ɔ ɔ gbetotlo me. ³ Jaan wa gbɔn to ɔ sekpɔ Judɛn to ɔ le bi me, bo na ɔ : « Mi jo hwɛhuhu do bo wa le yɛhwesin, na Mǎwu na so hwɛ ke mi. ⁴ Mo we e ko wlan do gbeyidɔ́tɔ́ Ezayi wema me bo ɔ :

"Gbe de ɔ di ɔ gbetotlo me ɔ bo na ɔ :

"Mi blo ali ɔ na Aklunɔ́ ,

Mi jlo ali utɔn le.

⁵ *E ɔ na su dodóo le bi,*

Bo na gbigba so ɔaxo ɔaxo le kpo kpevi kpevi le bi kpo.

E ɔ na jlo ali gɔndɔn gɔndɔn le, bo na gbigba

kpoɔe-doe le bi.

⁶ *Bo me bi na mo hwɛngan Mǎwu tɔn." »*

⁷ Jaan ɔ na ahwan ɔ wa yɛhwesin le gbe le ɔ : « Mi me gbeto jakpatakun le ! Menu we kplɔn nu mi ɔ

mi ne hon na xomesin Măwu tən dĕ ja ɔ ?* ⁸ Walɔ
mitən le ne xle dɔ mi leɔvɔ jɔ. Mi ma nɔ dɔ dɔ midɛ
mɛ dɔ Ablaxamu wɛ nyi tɔgbo mitən kpowun bɔ e vɔ
o. Do, ma dɔ na mi, Măwu hen ɔ e na sɔ zannuu dĕ
mi dɔ mɔ nele sɔ huzu vi na Ablaxamu.* ⁹ Asyɔvi dĕ
ko dɔ atin le sin aɔɔ wu. Bɔ atin dɛbu dĕ ma nɔ na
sinsen dɔgbe ge ɔ, e na sen ε, bo na sɔ ε nyi myɔ mɛ.*
» ¹⁰ Mɛ le kanbyɔ Jaan dɔ : « E dɔ mɔ ɔ, nu tɛ mĭ ka
na blo ? » ¹¹ Bɔ e yigbe na é bo dɔ : « Na mɛdɛ dɔ mi
mɛ, bo dɔ awu awe ɔ, ne na dɔkpo mɛ dĕ ma dɔ dɛ
ge ɔ. Bɔ na mɛdɛ ka dɔ nu dĕ e na du ɔ, ne ma xɛ
mɛdɛ ma dɔ dɛ ge ɔ. » ¹² Takwɛyitɔ le lɔsu wa
yɛhwesin le gbe, bo kanbyɔ Jaan dɔ : « Mɛsi, nu tɛ
wɛ mĭle mĭ na blo ? »* ¹³ Bɔ e yigbe na é bo dɔ : « Mi
ma yi akwa hu gan dĕ e dɔ mi ne yi dɔ mɛdɛ si o. »

***3.7** Matye 12.34 ; 23.33

***3.8** Jaan 8.33

***3.9** Matye 7.19

***3.12** Lwiki 7.29

¹⁴ Ahwanyitó ɔ́ele lɔsu kanbyɔ ε ɔɔ : « Bɔ mĩle lo ? Nu te we mi na blo ? » E yigbe na é bo ɔɔ : « Mi ma fansu mɛɔe bo yi akwa utɔn o ; mi ma tafu mɛɔe o ; azɔkwa mitɔn ne kpe mi. »

¹⁵ Togun ɔ bi ɔɔ nukundido mɛ, bɔ é nɔ ɔɔ ɔɔ éɔele mɛ ɔɔ : « Jaan we na ko nyi Mɛsya ɔ a e ? » ¹⁶ Jaan ka yi xo bo ɔɔ na é ɔɔ : « Mɛ ɔě hu gan un ɔ ɔɔ godo bo ja. Un ma je xe bo na fe yi do bo na tun afɔkpa utɔn le sin kan lɔsu ge. Nye ɔ, sin we un sɔ ɔɔ yehwesin le nyi na mi ɔ. Amɔ, Yesinsen we uwɔ na sɔ le yehwesin nyi na mi. ¹⁷ E hen nufunu utɔn alɔ mɛ, bo na fu ajinukun utɔn. E na be ajinukun ɔagbe le do agɔ mɛ. Awɔn le ɔ, e na be nyi myɔ ɔě ma nɔ ci gbeɔe ge ɔ mɛ. » |HK00097C.TIF|col|||Nufunu ɔě Jwifu le nɔ zan ɔ|3.17

¹⁸ Mɔ we Jaan ɔɔ xo susu, bo do do awusyɛn lanmɛ na togun ɔ, bo do jla Wen ɔagbe Mǎwu tɔn ɔ na é ɔɔ ɔ ne. ¹⁹ Amɔ, Jaan ka wa gbe nu na tokpɔngan Elodu ɔɔ nɔvyɔ sin asi Elodyadi ɔě e yi ɔ, kpodo nu

nyananyána dĕ e dosin lɛ kpo wutu.* ²⁰ Ðě Jaan dɔ xo do nu dĕ Elodu wa ɔ wu godo ɔ, Elodu lɛ do dĕ hu gan mɔ ɔ sin : e sɔ Jaan wle do gan.

Jezu lɛ yɛhwesin

(Matye 3.13-17 ; Maki 1.9-11)

²¹ Ðě Jaan lɛ yɛhwesin na mɛ dɛ wa flɛn lɛ godo ɔ, e wa lɛ yɛhwesin na Jezu lɔsu. Ðě Jezu lɛ yɛhwesin vɔ ɔ, e jɛ dɛ xo ji, bɔ jixwletinkan ɔ hun. ²² Bɔ Yɛsinsɛn jɛte do ji utɔn dɪ ahwanlɛn xa. Bɔ gbe dɛ dɪ zɔn jixwe, bo dɔ : « Vi ce venavɛna wɛ a nyi, bɔ xomɛ nɔ hun un do awu we.* »

Kúnkân Jezu tɔn

(Matíe 1.1-17)

²³ Xwe gban mɔ wɛ Jezu dɔ hwenu dĕ e jɛ azɔ utɔn wa ji ɔ. Mɛ lɛ nɔ lin dɔ Jozɛfu vi wɛ e nyi, Jozɛfu ka nyi Heli vi, ²⁴ Heli ka nyi Matati vi, bɔ Matati ka nyi

***3.19** Matye 14.3-4 ; Maki 6.17-18

***3.22** Lwiki 9.35

Levi vi, bɔ Levi ka nyi Meluki vi, bɔ Meluki ka nyi Iyanayi vi, bɔ Iyanayi nyi Jozefu vi, ²⁵ bɔ Jozefu nyi Matatiyasi vi, bɔ Matatiyasi ka nyi Amɔsu vi, bɔ Amɔsu ka nyi Nawumu vi, bɔ Nawumu ka nyi Esili vi, bɔ Esili ka nyi Nagayi vi, ²⁶ Nagayi ka nyi Maatu vi, bɔ Maatu nyi Matatyasi vi, bɔ Matatyasi ka nyi Semεε vi, bɔ Semεε nyi Iyɔsɛki vi, bɔ Iyɔsɛki ka nyi Iyɔda vi, ²⁷ bɔ Iyɔda nyi Iyowanani vi, Iyowanani ka nyi Hlesa vi, bɔ Hlesa ka nyi Zolobabeli vi, Zolobabeli ka nyi Salatiyeli vi, bɔ Salatiyeli nyi Neli vi ²⁸ Neli ka nyi Meluki vi, bɔ Meluki nyi Adi vi, bɔ Adi nyi Kɔsamu vi, Kɔsamu ka nyi Elumadamu vi, bɔ Elumadamu nyi Εε vi, ²⁹ Bɔ Εε nyi Jezu vi, bɔ Jezu ka nyi Elyeze vi, bɔ Elyeze ka nyi Iyɔlimu vi, bɔ Iyɔlimu nyi Matati vi, Matati ka nyi Levi vi, ³⁰ Levi nyi Simenyê vi, bɔ Simenyê ka nyi Juda vi, bɔ Juda nyi Jozefu vi, bɔ Jozefu ka nyi Iyonamu vi, bɔ Iyonamu nyi Eliyakimu vi, ³¹ Bɔ Eliyakimu nyi Mɛleya vi. Mɛleya ka nyi Mɛna vi, bɔ Mɛna nyi

Matata vi, bɔ Matata ka nyi Natamu vi, Natamu ka nyi Davidi vi ³² Davidi nyi Jese vi, bɔ Jese ka nyi Obedi vi, Obedi ka nyi Bowozi vi, Bowozi nyi Sala vi, bɔ Sala ka nyi Nasonu vi, ³³ Bɔ Nasonu ka nyi Aminadabu vi, bɔ Aminadabu ka nyi Aduminu vi, bɔ Aduminu ka nyi Aani vi, bɔ Aani nyi Esulomu vi, bɔ Esulomu ka nyi Falesi vi, bɔ Falesi ka nyi Juda vi, ³⁴ Juda nyi Jakɔbu vi, bɔ Jakɔbu ka nyi Izaki vi, bɔ Izaki nyi Ablaxamu vi, bɔ Ablaxamu ka nyi Tala vi, bɔ Tala ka nyi Nacɔɔ vi, ³⁵ Nacɔɔ nyi Seluki vi, bɔ Seluki ka nyi Hlagawu vi, Hlagawu ka nyi Faleki vi, bɔ Faleki ka nyi Ebɛɛ vi, bɔ Ebɛɛ nyi Sala vi, ³⁶ Bɔ Sala ka nyi Kayinamu vi, bɔ Kayinamu nyi Aafakisadu vi, Aafakisadu ka nyi Semu vi, bɔ Semu ka nyi Nɔwe vi, bɔ Nɔwe ka nyi Lamɛki vi, ³⁷ Lamɛki ka nyi Matusala vi, bɔ Matusala nyi Enɔki vi, bɔ Enɔki ka nyi Iyaleti vi, bɔ Iyaleti ka nyi Maleleyeli vi, bɔ Maleleyeli nyi Kayinamu vi, ³⁸ bɔ Kayinamu ka nyi Enɔsi vi, bɔ Enɔsi nyi Seti vi, bɔ Seti ka nyi

Adamu vi, bɔ Adamu nyi Mǎwu vi.

4

Awovi ten Jezu kpɔn

(Matye 4.1-11 ; Maki 1.12-13)

¹ Jezu gɔ kpodo Yesinsen kpo bo lekɔ zɔn Juden tɔ ɔ to, bɔ Ye Mǎwu kpláan ε yi gbetotlo me. ² Flɛn wε awovi^N ten ε kpɔn te na azan kanɔ. E ma ɔu nuɔe ɔo azan nele me ge. Ɖě azan nele wa yi ɔ, xove hu i.

³ Bɔ awovi ɔo n'ε ɔo : « Na Mǎwu vi ján a nyi ɔ, ɔegbe na zannuu né ɔ na e na huzu nuɔuɔu^N. »

⁴ Jezu yigbe n'ε bo ɔo : « E wlan do Mǎwuxowema me bo ɔo : "Nuɔuɔu keɔe ma nɔ hen gbeto ɔo gbe ge." »

⁵ Awovi le kpláan Jezu yi fi ɔě yi aga ganji ɔ, bo sɔ axɔsuɔuto ayígba ji tɔn le bi doxya ε ɔo nukun xwixwe ɔokpo me. ⁶ Bɔ e ɔo na Jezu ɔo : « Un na sɔ

^N4.2 awovi : legba, satan.

^N4.3 Ɖo a nyi Mǎwu vi wutu ɔ, ɔegbe na zannuu nele na é ne huzu nuɔuɔu.

ace kpo dɔkun axɔsuduto neɛ tɔn bi kpo jo na we. Do, alɔ ce me we e fɔ bi do, bɔ me dɛ joɔo un we un nɔ na. ⁷ Na a dɛkɔ na un ɔ, bi sese na huzu tɔwe. »
⁸ Jezu yigbe n'ɛ bo dɔ : « E wlan do Mǎwuxowema me bo dɔ : " *Aklunɔ Mǎwu tɔwe dɔkponɔ gee we a na dɛkɔ na, u ján we a na sen.* " » ⁹ Awovi leɔ kpláan Jezu yi Jeluzalemu, bo sɔ ɛ dɔ Sinsenxɔ ɔ ta dɔ aga, bo dɔ n'ɛ dɔ : « Na a nyi Mǎwu vi doo hun, lɔn zɔn fi bo yi je do dɔn. ¹⁰ Do, e wlan do Mǎwuxowema me bo dɔ : " *Mǎwu na dɛgbe na wensagun utɔn le bɔ é na tɔju we.* " ¹¹ E le wlan bo dɔ : " *Wensagun le na hen we do alɔ étɔn le me, bɔ a ma dɔ afɔ na gba do zannuu dɛ wu ge.* " » ¹² Jezu yigbe n'ɛ bo dɔ : « E wlan do Mǎwuxowema me bo dɔ : " *Ma do Aklunɔ Mǎwu tɔwe kpon o.* " » ¹³ Dɛ awovi ten Jezu kpon gbɔn alɔ le bi me kaka bɔ e glo e ɔ, e gbɔ bo jo e do hwɛ.

Jezu je azɔ utɔn wa ji dɔ Galile

(Matye 4.12-17 ; Maki 1.14-15)

¹⁴ Jezu lekɔ yi Galile. Yesinsen sin hlɔnhlɔn dɔ ji

utɔn, bɔ nyikɔ utɔn gbakpe to dɛ ɔ flɛn lɛ bi mɛ.

¹⁵ E nɔ ɔ nu kplɔn mɛ lɛ gbɔn tokplegbasa Galile tɔn lɛ mɛ ɔ, bɔ mɛ bi nɔ ɔ gbe kpa n'ɛ ɔ.

Nazaletinu lɛ gbɛ Jezu sin kplɔn

(Matye 13.53-58 ; Maki 6.1-6)

¹⁶ Jezu wa Nazaleti, to dɛ mɛ e nɔ bo hwɛn ɔ. E yi tokplegbasa ɔ gbɔjɛzɔn Jwifu lɛ tɔn gbe ɔi dɛ e ko nɔ blo ɔ ɔ xa. E ci tɛ bo joɔ na xa Mɔwu xo ɔ. ¹⁷ Bɔ e sɔ gbeyidɔtɔ Ezayi wema n'ɛ. E vlɔn wema ɔ lobo mɔ xogbe xɛ lɛ :

¹⁸ « *Aklunɔ Mɔwu sin Ye ɔ ji ye.*

Do, e sɔ un na ma yi jla Wɛn ɔ Dagbe utɔn na wamamɔnɔ lɛ.

Mɔwu sɛ un do na ma yi ɔ na kannumɔ lɛ ɔ ɛ je joɔkokoko lo,

Bo na ɔ na unvanɔ lɛ ɔ nukun ɛtɔn lɛ hun.

E sɛ un do na ma yi hwɛn mɛ dɛ e ɔ tafu lɛ gan,

¹⁹ *Bo na ɔ na mɛ bi ɔ xwe dɛ mɛ Aklunɔ Mɔwu na do xomɛnyinyɔ utɔn xya ɔ die wa lo. »*

²⁰ Ðě Jezu xa wema ɔ vɔ ɔ, e mla ε bo sɔ jo na mesentɔ dĕ si e yi te ɔ, lobo flen ayi. Mε dĕ ɔ xo ɔ mε le bi bɔ nukun do Jezu wu. ²¹ Bɔ e wa je xo ɔ na é ji bo ɔ : « Xo né ɔ dĕ un xa ɔ wema ɔ mε ɔ ko jo egbe na mi mε dĕ ɔ to ɔ un din le. » ²² Bɔ mε bi je gbe kpa na Jezu ji. Xo ɔ dagbe dĕ e ɔ le kpaca é tawun bɔ é nɔ ɔ : « Jozefu vi ɔ ne a e ? » ²³ Bɔ Jezu ɔ na é ɔ : « Un nywe ɔ mi na do lo xe ɔ na un ján we ɔ : "Azɔndatɔ, gbɔ azɔn na hiɔ." Mɔ ján we mi na le ɔ na un ɔ : "Mi se nŭji-awŭ dĕ a jle ɔ Kapenawumu le bi. Din ɔ, bo jle nu nele ɔ to tɔwe lɔsu mε ka." » ²⁴ E le ɔ na é ɔ : « Ma ɔ na mi, e ma nɔ yi gbeyidĕtɔ Măwu tɔn ɔ ganji ɔ to utɔn lɔsu mε ge.* ²⁵ Ma le ɔ nugbo ɔ devo na mi : "Ðo gbeyidĕtɔ Măwu tɔn Eli sin hwenu ɔ, aku ɔ kaka bo blo xwe atɔn adaɔ, bɔ adɔ ɔ axo ɔ tɔn. Asukusi susu ɔ Izlayéli to ɔ mε hwenenu, co ɔ, ²⁶ Măwu ma se Eli do éme ɔ de de ge. Bɔ asukusi ɔ devo dĕ ɔ Saleputa, ɔ

* 4.24 Jaan 4.44

Sidɔn to ɔ mɛ dɔn de ján wɛ e sɛ ɛ do. ²⁷ Mɔ ján wɛ gudunɔ susu tiin ɔ Izlayéli ɔ gbeyidɔtɔ Mǎwu tɔn Elize sin hwenu. Co ɔ, é mɛ ɔ sin azon ma gbɔ gɛ. Bɔ Nama ɔ ɔ nyi jonɔ bo tɔnnɔ Silî ɔ sin gudu wɛ wa gbɔ ɔ Izlayéli to ɔkpo né ɔ mɛ. » ²⁸ Ɖě é se xo nɛɛ ɔ, xomɛ sin é mɛ bi ɔ tokplegbasa ɔ. ²⁹ Bɔ é ci tê bo dɔn Jezu kaka bo tɔn zɔn toxo ɔ mɛ. É kpláan ɛ yi fi ɔ ɔ yi aga ganji ɔ so ɔ ɔ ji Nazaleti to ɔ te ɔ, bo na mɔ tɔn bo kpikpe e sɛ do dodo mɛ. ³⁰ Jezu ka gbɔn gblamɛ na é bo ɔido.

Jezu nya ye nyananyána zɔn dawɛ ɔ mɛ

(Maki 1.21-28)

³¹ Jezu wa yi Kapɛnawumu ɔ Galile to ɔ mɛ, bo ɔ nu kplɔn mɛ lɛ ɔ gbɔjɛzán Jwifu lɛ tɔn gbe ɔ. ³² Bɔ nukplɔnmɛ utɔn kpaca mɛ ɔ ɔ to ɔ e lɛ. Ɖo, e ɔ xo ɔ kpodo aɛkpikpa kpo ɔ.* ³³ Dawɛ ɔ ka ɔ tokplegbasa ɔ, bɔ ye nyananyána ɔ ɔ gbɛzan utɔn

*4.32 Matye 7.28-29

me. Dawe ɔ nɔ flen kpowun bo ɔ axwa do bo ɔ :
³⁴ « Aoo ! Jezu Nazaleti tɔn, mǐ kpodo hi kpo kpedo
nuɔe we a ? A wa bo na gu kun na mǐ we a ? Un nyɔ
we nyi, Memime Mǎwu tɔn we a nyi » ³⁵ Jezu wa
adan do ye nyananyána ɔ kpodo gbe syensyen kpo
bo ɔ : « Ci xwi bo tɔn zɔn dawe xe ɔ me ! » Bɔ ye
nyananyána ɔ sɔ dawe ɔ zin do ayi ɔ me bi sin
nukun me, bo tɔn zɔn e me. Ma ka wa nu
nyananyána ɔ n'e ge. ³⁶ E kpaca me ɔ ɔ flen le bi,
bɔ e nɔ ɔ ɔ ɔ ɔ ɔ ɔ : « Xo te ka le nyi xe ɔ lo !
Nya né ɔ nɔ ɔ ɔ ɔ ɔ ye nyananyána le kpodo
acekpikpa kpodo hlɔnhlɔn kpo ɔ e ne tɔn, bɔ e nɔ se
tonu n'e. » ³⁷ Bɔ Jezu sin nyikɔ gbakpe xa né ɔ bi me.

Jezu gbɔ azɔn na azinzɔnnɔ susu

(Matye 8.14-17 ; Maki 1.29-34)

³⁸ Jezu tɔn zɔn tokplegbasa ɔ bo yi Simɔ xwegbe.
Simɔ sin asinɔ ka ɔ azɔn je ɔ, avivɔ ɔ axo ɔ we cɔn
e. Bɔ e ɔ na Jezu ɔ ne kenklen bo blo gbɔn ɔ n'e.
³⁹ Jezu seya azinzɔnnɔ ɔ bo wa adan do avivɔ ɔ

kpodo gbe syensyen kpo. Bɔ avivɔ ɔ hɔn n'ε belewun. Tendo ɔkpɔ ɔ mε ɔ, nawe ɔ ci tê bo je jonɔ étɔn yi ji. ⁴⁰ Gbadanu hweyixɔ ɔ, mε ɔǎ sin mε ko gbe ɔ azɔn alɔkpa alɔkpa je le kpláan azinzɔnnɔ étɔn le wa na Jezu. Bɔ e ɔ alɔ é wu ɔkpɔ ɔkpɔ, bo gbɔ azɔn na é. ⁴¹ Yε nyananyána le lɔsu tɔn zɔn azinzɔnnɔ susu mε, bo nɔ ɔ axwa do ɔ, bo nɔ ɔ na Jezu ɔ : « Hi we nyi Mǎwu Vi ɔ ! » Bɔ Jezu nɔ wa adan do é. Ɖo, e ma joɔo ɔ é nε ɔ mε ɔǎ mi nyi ɔ ge. Ɖo, é nywe ɔ u we nyi Mesya ɔ.

Jezu yi kplɔn nu mε le ɔ Judê to ɔ mε

(Maki 1.35-39)

⁴² Ɖǎ ayi hɔn ɔ, Jezu tɔn zɔn toxo ɔ mε bo yi ci gblolome fiɔe. Mε le ɔ din i kpɔn kaka bo wa yi mɔ ε, bo glɔn ε. Ɖo, é ma joɔo ɔ Jezu nε nɔ la na mi ge. ⁴³ Jezu ka ɔ na é ɔ : « Un ɔ na yi jla Axósúɔúɔú Mǎwu tɔn sin Wen Ɖagbe ɔ to ɔǎ kpo le mε. Ɖo, azɔ ɔǎ wutu Mǎwu se un do ɔ nε. » ⁴⁴ Bɔ Jezu nɔ ɔ

Mǎwu xo jla gbɔn tokplegbasa Judê^N tɔn lɛ bi mɛ ɔ.

5

Jezu can ahwanvi nukɔntɔn lɛ

(Matye 4.18-22 ; Maki 1.16-20 ; Jaan 21.1-11)

¹ Gbe ɔokpo wa su, bɔ Jezu ɔo Jenɛzaleti sin tɔ ɔ to. Bɔ mɛ lɛ su bo lile do e bo na se Mǎwu xo.* ² Jezu mɔ tɔjihũn awe ɔo gigan ɔo tɔ ɔ to, bɔ ɔɔnyitɔ lɛ jete zɔn ɛ mɛ bo yi ɔo ɛtɔn lɛ nya gbe. ³ Jezu byɔ tɔjihũn ɔo nyi Simɔ tɔn ɔ mɛ, bo ɔo n'ɛ ɔo nɛ sun hun ɔ bo yi tɔ ɔ nukɔn kpɛɔe. Bɔ Jezu flɛn tɔjihũn ɔ mɛ, bo jɛ nu kplɔn mɛ lɛ ji. ⁴ Ɖɛ e ɔo xo vɔ ɔ, e ɔo na Simɔ ɔo : « Lɛ sɛyi nukɔn ɔo fi ɔo tɔ ɔ so te ɔ, na mi na nyi ɔo mitɔn lɛ bo na wle hwevi. » ⁵ Simɔ yigbe n'ɛ bo ɔo : « Mɛsi, mǎ xo kan zan ɔ bi mɛ co ɔ, mǎ ma wle nuɔe

^N**4.44** mi na mɔ "Galile" ɔo Mǎwuxowema nukɔntɔn ɔo e wlan kpo alɔ kpo lɛ mɛ.

***5.1** Matye 13.1-2 ; Maki 3.9-10 ; 4.1

γε. Amᵋ, đě a ka đᵋ mᵋ ᵋ, na nyi đᵋ le.* »⁶ Bᵋ Simᵋ kᵋodo gbε utᵋn le kᵋo nyi đᵋ étᵋn le bo wle hwevi. Hwevi đě é wle ᵋ su kaka bᵋ đᵋ le jε ivun ji.*⁷ É gbᵋ bo blo alᵋ na gbε étᵋn đě đᵋ tᵋjihŭn awego ᵋ mε le bo đᵋ : « Mi wa go alᵋ na mŭ. » Gbε le wa, bᵋ émε bi nᵋ kᵋᵋ bo huzu hwevi le. Bᵋ tᵋjihŭn awe le go kaka bo đᵋ na syᵋ ᵋ.⁸ Đě Simᵋ Piyεε mᵋ nu đě jᵋ ᵋ, e jε klo đᵋ nukᵋn na Jezu bo đᵋ : « Aklunᵋ , seyi la na un, đᵋ hwεhuto wε un nyi. »⁹ Piyεε đᵋ mᵋ đᵋ, nu đě jᵋ ᵋ kᵋaca u kᵋodo mε đě đᵋ tᵋjihŭn awego ᵋ mε le kᵋo. Đo, hwevi đě é wle ᵋ su tawun.¹⁰ Mᵋ wε e le kᵋaca gbε ᵋ le Jaki kᵋodo Jaan kᵋo, đě nyi Zebede sin vi le ᵋ nε. Jezu ka đᵋ na Simᵋ đᵋ : « Ma đibu o, bε zᵋn din ᵋ gbeto wε a na nᵋ đᵋn wa. »¹¹ Né ᵋ godó ᵋ, Simᵋ kᵋodo gbε utᵋn le kᵋo wa gli tᵋjihŭn le, bo jo nu bi do bo xodo Jezu.

Jezu gbᵋ azon na gudunᵋ đe

*5.5 Jaan 21.3

*5.6 Jaan 21.6

(Matye 8.1-14 ; Maki 1.40-45)

¹² Gbe ɔokpo wa su bɔ Jezu ɔo Galile sin toxo ɔe me. Dawe ɔe ɔo flen bɔ gudu kpe awutu n'ε bi. Ðě e mɔ Jezu ɔ, e su agbɔnu do bo ɔekɔ bo do kenklen n'ε bo ɔo : « Aklunô , a joɔo ɔ, a hen ɔ a na gbɔ azɔn na un. » ¹³ Jezu dlen alɔ tɔ ε, bo ɔo : « Un joɔo, azɔn tɔwe nε gbɔ. » Bɔ haɔokpo ɔ, gudu ɔ gbɔ na dawe ɔ.

¹⁴ Bɔ Jezu do sen n'ε bo ɔo : « Ma ɔo na meɔe o. Amɔ, yi do hiɔe xya avɔsannu-xwlemawutɔ ɔ. Bɔ a na na awũslasla sin agban ɔě xo Mɔyizisen ɔ ɔo ɔ. Nε ɔ, me bi na nywe ɔo gudu tɔwe gbɔ nugbo. » ¹⁵ Co ɔ, Jezu sin nyikɔ gbakpe fi bi. Bɔ me susu wa kple, bo na se nukplɔnme utɔn le, bo na mɔ azɔnhengbɔ yi.

¹⁶ Amɔ, Jezu nɔ yi ci fi ɔě meɔe ma te ge ɔ bo nɔ xo ɔe.

Jezu gbɔ kplibɔzɔn na dawe ɔe

(Matye 9.1-8 ; Maki 2.1-12)

¹⁷ Gbe ɔokpo wa su, bɔ Jezu ɔo nu kplɔn me le ɔ. Bɔ Falizyen le kpodo senkplɔnmetɔ gan le kpo ɔo me le

me. É zɔn gletoxo Galile tɔn, Judê tɔn kpodo
Jeluzalemu kpo tɔn le bi me. Bɔ Aklunô sin hlɔnhlɔn
ɔɔ Jezu ji na e na sɔ gbɔ azɔn na me le na. ¹⁸ Me ɔele
jan we hen kplibɔnɔ ɔe ɔɔ zan ji bo wa. Bɔ me ɔe
hen kplibɔnɔ ɔ wa le ɔ, é tenkpɔn bo na sɔ e byɔ xɔ ɔ
me, bo na sɔ e ɔɔ nukɔn na Jezu. ¹⁹ Bɔ ɔe gbeto ka su
bɔ é ma kpewu ge ɔ, é gbɔ bo sɔ e, bo xe xɔ ɔe me
Jezu te ɔ sin ta, bo kɔn e ɔɔ akpa ɔokpo. Bɔ é sɔ e
gbɔn ali ɔ nu bo ɔiɔi u kpodo zan ɔ kpo kaka yi je
me le me, ɔɔ Jezu sin akɔnme. ²⁰ ɔe Jezu mɔ nuɔiɔi
étɔn ɔ, e ɔɔ na kplibɔnɔ ɔ ɔɔ : « Nya ce, un sɔ hwe
tɔwe le ke we. » ²¹ Senkplɔnmetɔ le kpodo Falizyen le
kpo je iɔɔ ɔɔ éɔele me ji ɔɔ : « Nya te ka nyi xe, bo
nɔ nyána nu do Măwu wu sɔ mɔ ? Menu we kpewu
bo na sɔ hwe ke me ze Măwu ɔokponɔ gee wu ? »
²² Amɔ, Jezu nyɔ linlin étɔn le nyi lobo ɔɔ : « Nu te
we zɔn bɔ mi ɔɔ linlin nele xa ɔɔ ? ²³ Na un ɔɔ :
"Un sɔ hwe tɔwe le ke we" alɔ, na un ɔɔ : "Cite bo ɔi
zɔnlin" ɔ, ɔɔ nu awe nele me ɔ, ɔete we fa hu ɔe ?

²⁴ Din ɔ, un joɔo ɔ mi na nywe ɔ Gbetovi^N ɔ ɔo ace ɔo ayigba ɔ ji fi bo na so hwe ke me. » Bɔ Jezu wa ɔo na azinzɔnnɔ ɔ ɔo : « Un degbe na we, ci tɛ, so zan tɔwe bo yi xwegbe. » ²⁵ Bɔ haɔokpo ɔ, nya ɔ ci tɛ ɔo me bi sin nukunme, bo so azɔnzɔn utɔn bo ɔido xwegbe, bo ɔo gigo kpa na Mɔwu ɔ. ²⁶ Nu ɔe jo ɔ kpaca me le bi bo hu ado na e, bɔ e kpa gigo na Mɔwu. Bɔ e ɔo : « Nu ɔe ma jo kpɔn gbede ge ɔ, u die jo egbe. »

Matye huzu ahwanvi Jezu tɔn

(Matye 9.9-13 ; Maki 2.13-17)

²⁷ Nɛ ɔ godo ɔ, Jezu tɔn zɔn flɛn bo mɔ takweyito ɔe bɔ e flɛn ayi ɔo azɔ utɔn me, Levi we e nɔ nyi. Jezu kpɔn e, bo ɔo : « Xodo un. » ²⁸ Bɔ Levi jo nu bi do, bo ci tɛ bo xodo Jezu. ²⁹ Bɔ Levi ylo agɔ ɔaxo ɔe ɔo xwe utɔn gbe ɔo Jezu wutu. Takweyito susu kpodo me ɔevo le kpo wa bo ɔo nu ɔu xe e ɔ. ³⁰ Bɔ Falizyɛn le

^N**5.24** Jezu we nɔ le nyi mɔ.

kpodo senkplɔnmɛtɔ lɛ kpo jɛ nuhundɔ ji, bo kanbyɔ
Jezu sin ahwanvi lɛ dɔ : « Nu tɛ wɛ zɔn mi dɔ nu du
ɔ, bo dɔ ahan nu xɛ takweyitɔ lɛ kpodo hwehuto lɛ
kpo ɔ ?* »³¹ Jezu yi xo bo dɔ na ɛ dɔ : « Ma nyi mɛ dɛ
dɔ ganji lɛ wɛ dɔ hudo azɔndatɔ tɔn gɛ ; amɔ, mɛ dɛ
dɔ azɔn jɛ lɛ wɛ dɔ azɔndatɔ sin hudo. ³² Un ma wa
na nujlɔjlɔwatɔ lɛ gɛ. Amɔ, un wa bo na dɔ na
hwehuto lɛ dɔ ɛ nɛ lɛvɔ jɔ. »

Jezu dɔ xo do nublaba wu

(Matye 9.14-17 ; Maki 2.18-22)

³³ Falizyɛn lɛ kanbyɔ Jezu dɔ : « Nu tɛ wutu Jaan sin
ahwanvi lɛ kpodo ahwanvi mɛtɔn lɛ kpo nɔ bla nu
bleble bo nɔ xo dɛ, bɔ ahwanvi tɔwe lɛ ka nɔ dɔ nu
du ɔ, bo nɔ dɔ ahan nu ɔ ? »³⁴ Jezu yigbe na ɛ bo dɔ
: « Mi ka si dɔ mɛ dɛ e ylɔ wa asidida tenmɛ lɛ xovɛ
hwenu dɛ asisunɔ ɔ dɔ kpɔ xɛ ɛ ɔ a ? Eo ! ³⁵ Amɔ,
hwe ɔ nu na wa su, bɔ e na wa wle asisunɔ ɔ zɔn ɛ

*5.30 Lwiki 15.1-2

de. Hwenenu ɔ, é hen ɔ é na bla nu. »³⁶ Jezu lenɔ do lo ɔe na é bo ɔɔ : « Mede ma nɔ kan avɔ ɔo avɔ yɔyɔ wu bo nɔ tɔ do avɔ xoxo wu ge. E blo mɔ ɔ, e na hen avɔ yɔyɔ ɔ gble, bɔ kinkan ɔ ma na le je xe avɔ xoxo ɔ ge.³⁷ Mede ma ka nɔ kɔn vɛɛn yɔyɔ do anyuglo xoxo me ge. E blo mɔ ɔ, vɛɛn yɔyɔ ɔ nɔ hen anyuglo xoxo ɔ la. Bɔ vɛɛn ɔ nɔ yi gbe, bɔ anyuglo ɔ lɔsu nɔ gu me. Nu ɔe me e nɔ kɔn vɛɛn do ɔ|LB00145C.TIF|col|||Anyuglo |5.37³⁸ Amɔ, anyuglo yɔyɔ me we e nɔ kɔn vɛɛn yɔyɔ do.³⁹ Mede ma nɔ nu vɛɛn xoxo bo nɔ le jɔɔo na nu yɔyɔ ɔ ge, xoxo ɔ nyɔ hu ján we e nɔ ɔɔ. »

6

Jezu ke nu do gbɔjezán Jwifu le tɔn wu

(Matye 12.1-8 ; Maki 2.23-28)

¹ Do gbɔjezán Jwifu le tɔn gbe gbe ɔokpo ɔ, Jezu kpodo ahwanvi utɔn le kpo ɔo ajinukungle ɔele me gbɔn din ɔ. Bɔ ahwanvi utɔn le nɔ nyi alɔ do

ajinukun ɔle bo nɔ ken bo nɔ gbidi do alɔ me, bo nɔ ɔu. ² Falizyɛn ɔle mɔ bo kanbyɔ ɛ ɔ : « Nu te we zɔn bɔ mi ka ɔ nu ɔ sen ɔ gbe ɔ gbɔjezɔn gbe ɔ wa ɔ ? » ³ Jezu ka yigbe na ɛ bo ɔ : Nu ɔ Davidi wa hwenu ɔ xove hu u kpodo gbe utɔn le kpo ɔ, mi ma mɔ bo xa ge a ? ⁴ E byɔ nɔten Mɔwu tɔn, bo sɔ wɔxuxu ɔ e sɔ xwle Mɔwu ɔ. E ɔu bo leɔ na gbe utɔn le. Co ɔ, avɔsannu-xwlemawutɔ le keɔde we sen ɔ ka na gbe bɔ ɛ na ɔu. ⁵ Jezu leɔ ɔ na Falizyɛn le ɔ : « Nye Gbetɔvyɔ we kpa ace na gbɔjezɔn ɔ. »

Jezu gbɔ azɔn na nya alɔkunɔ ɔ

⁶ E ka wa je gbɔjezɔn Jwifu le tɔn ɔevo gbe, bɔ Jezu byɔ tokplegbasa ɔ bo je nu kplɔn me ji. Nya ɔ ka ɔ flɛn, bɔ alɔ utɔn aɔusi ɔ ku. ⁷ Senkplɔnmetɔ le kpodo Falizyɛn le kpo ka ɔ Jezu cɔ ɔ, bo na kpɔn ɔ e na gbɔ azɔn na me ɔ gbɔjezɔn gbe we ja, bo na mɔ nu ɔ ɛ na sɔ do hwe ɛ na ɔ. ⁸ Amɔ, Jezu ka nyɔ linlin ɛtɔn le nyi, bɔ e ɔ na nya alɔkunɔ ɔ ɔ : « Cite bo wa cencɛn me fi ! Bɔ nya ɔ ci tɛ bo wa nugbo. »

⁹ Jezu ɔɔ na é ɔɔ : « Ma kan nu ɔɔkpo byɔ mǐ : Ɖo nu ɔɔgbe kpodo nu nyananyána wiwa kpo me ɔ, alɔ ɔɔ e na hwlen me gan kpodo e na jo me do bo e na ku kpo me ɔ, ɔɔete sen ɔ na gbe bo e na blo gbɔjezán gbe ? » ¹⁰ Jezu kpɔn me ɔɔ lile do e le bi kaka sɔyi, bo ɔɔ na nya alɔkuno ɔ ɔɔ : « Dlen alɔ tɔwe. » Bo nya ɔ dlen e, bo alɔ utɔn gbɔ. ¹¹ Amɔ, xome sin senkplɔnmetɔ le kpodo Falizyen le kpo tawun, bo é kanbyɔ ɔɔ édele me ɔɔ : « nu te mǐ ka na wa xe Jezu ? »

Jezu can mesedo utɔn le

(Matye 10.1-4 ; Maki 3.13-19)

¹² Ɖo azan nele me ɔ, Jezu xe so ji bo na xo ɔɔe, e sɔ zan ɔ bi bo xode bo ylo Mǎwu. ¹³ Ɖɔ ayi hɔn ɔ, e ylo ahwanvi utɔn le bi bo can me weawe ɔɔ éme, bo ylo é ɔɔ mesedo^N. ¹⁴ E can Simɔ ɔɔ e na nyikɔ ɔɔ Piyee ɔ, Andle ɔɔ nyi Piyee sin nɔvi ɔ, Jaki, Jaan, Filipu,

^N**6.13** Mesedo : Afɔsɔɔɔɔteto Jezu tɔn.

Batelemi ¹⁵ Matye, Toma, Jaki dĕ nyi Alufe vi ɔ,
Simɔ dĕ nyi hunjedotojito ɔ. ¹⁶ Judi dĕ nyi Jaki vi ɔ
kpo Juda Isikalyɔti dĕ wa sa Jezu ɔ kpo.

Jezu kplɔn nu me le bo gbɔ azɔn na é

(Matie 4.23-25 ; Maki 3.7-11)

¹⁷ Jezu je te zɔn so ɔ ji kpodo mesedo le kpo, bo nɔte
ɔo gbajaji fi dĕ ahwanvi utɔn le te ɔ. Bɔ me le su
tawun bo tɔnnɔ Judê kpodo Jeluzalemu kpo, é le
tɔnnɔ to dĕ ɔo axuto ɔo Tii kpodo Sidɔn sin xa le
kpo me, bo ɔo flen. ¹⁸ É wa bo na ɔoto Jezu, bo na
mɔ azɔnhengbɔ. Me dĕ ye nyananyána ɔo yado na le
mɔ kantuntun. ¹⁹ Bɔ me bi nɔ jodo na ɔo alɔ Jezu
wu, ɔo hlɔnhlɔn de ɔo tɔn zɔn ε me bo ɔo azɔn gbɔ
na me bi ɔ.

Nunyananɔ kpodo wamamɔnɔ kpo

(Matye 5.1-12)

²⁰ Bɔ Jezu kpɔn ahwanvũ utɔn le bo ɔo :

« Nu nyo na m̀ me wamamɔnɔ le,

Do, Axósúđûđû Măwu tɔn ɔ nyi m̀tɔn.

²¹ *Nu nyo na m̀i mɛ đě xove do hu din ɛ,*

Do, xo na wa go m̀i.

Nu nyo na m̀i mɛ đě do avi vi din ɛ,

Do, m̀i na wa ko nu.

²² *Nu nyo na m̀i hwenu đě gbeto ɛ na gbe wan na m̀i,*

Bo na gbe m̀i, bo zun m̀i,

*Bo na do nu m̀tɔn do nye Gbetovi ɔ wutu ɔ.**

²³ *Na nu nele do jo do m̀i ji ɔ, m̀i lon yi ji bo je awa.*

*Do, ajo m̀tɔn na do agba do sexwe. Do, mo we togbo
étɔn ɛ wa xe gbeyidôť Măwu tɔn ɛ.**

²⁴ *Amo, aheelu na m̀i mɛ dokunnɔ ɛ,*

Do, m̀i ko mo nyona m̀tɔn ɛ yi !

²⁵ *Aheelu na m̀i mɛ đě xogo din ɛ,*

Do, xove na wa hu m̀i !

Aheelu na m̀i mɛ đě do nuko din ɛ,

Do, awubla kpodo avi kpo we na nyi m̀tɔn.

* **6.22** 1 Piyee 4.14

* **6.23** Mesedo 7.52

²⁶ *Aheelu na m̀i m̀e d̄ě wu gbeto ɛ bi nɔ d̄ɔ d̄agbe do
ɛ,*

Do, m̀o we tɔgbo ́eton ɛ ko blo xe gbeyid̄ɔ́t̄o ago ɛ. »

Jezu d̄ɔ e ne yi wan na kentɔ metɔn ɛ

(Matye 5.38-48 ; 7.12)

²⁷ « Amɔ, ma d̄ɔ na m̀i, m̀i m̀e d̄ě d̄o to d̄o un ɛ : m̀i
yi wan na kentɔ m̀itɔn ɛ, m̀i wa d̄agbe na m̀e d̄ě nɔ
gbe wan na m̀i ɛ. ²⁸ M̀i xod̄e d̄agbe na m̀e d̄ě nɔ
donu m̀i ɛ, m̀i xod̄e na m̀e d̄ě nɔ do ya na m̀i ɛ.

²⁹ Na m̀ede gba tome na we ɔ, lile awego ɔ lɔsu n'ɛ.
Na m̀ede yi awu gaa t̄owe ɔ, jo do t̄on ɔ lɔsu do n'ɛ.

³⁰ Na m̀ede byɔ nud̄e we ɔ, n'ɛ. Na m̀ede ka kla je nu
t̄owe nu ɔ, ma sɔ byɔ o. ³¹ Nu d̄ě m̀i jod̄o d̄ɔ m̀e ɛ ne
wa na m̀i ɔ, m̀i lɔsu m̀i wa na ́e. ³² Na m̀e d̄ě yi wan
na m̀i ɛ ked̄e j̄an we m̀i nɔ yi wan na ɔ, nu te m̀i ko
wa kaka bɔ e na do kpe utɔn na m̀i ? Do, hw̄ehutɔ ɛ
lɔsu nɔ yi wan na x̄ontɔn ́eton ɛ. ³³ Na m̀e d̄ě nɔ wa
d̄agbe na m̀i ɛ ked̄e j̄an we m̀i nɔ wa d̄agbe na ɔ, nu
te m̀i ko wa kaka bɔ e na do kpe utɔn na m̀i ? Do,

hwēhuto ɛ ɔsu nɔ blo mɔ. ³⁴ Bɔ na m̀ mɔ ɔ me ɔ m̀ nya nu na ɔ ɛ hɛn ɔ ɛ na su ɛ j́n wɛ m̀ nɔ nya nu m̀ton ɛ na ɔ, nu tɛ m̀ ko wa kaka bɔ e na do kpɛ utɔn na m̀ ? Ɖo, hwēhuto ɛ ɔsu nɔ nya nu ɛton na gbɛ ɛton ɛ, na gbɛ nɛɛ na wa su ɛ. ³⁵ Amɔ, m̀ yi wan na kentɔ m̀ton ɛ, m̀ wa ɔagbɛ na ɛ. M̀ nya nu m̀ton ɛ na me bo ma ka ɛ ɔ nukun ɔ m̀ na ɛ yi o. Na m̀ blo mɔ ɔ, aɔ m̀ton na do agba, bɔ m̀ na nyi Mǎwu ɔ ɔ aga na nu bi ɔ sin vi. Ɖo, e nɔ na nu alɔgodokpɛdonamɛtɔ ɛ kpodo nubaɔabaɔawatɔ ɛ kpo ɔsu. ³⁶ M̀ nyɔ xome ɔi ɔ m̀ Tɔ Mǎwu ɔsu xome ɔ ɔ xa. »

M̀ ma da hwɛ na mɛɔe o

(Matye 7.1-5)

³⁷ « M̀ ma da hwɛ na mɛɔe o, nɛ ɔ Mǎwu ɔsu ma na da hwɛ na m̀ gɛ. M̀ ma ɔ hwɛ na mɛɔe o, nɛ ɔ, Mǎwu ɔsu ma na ɔ hwɛ na m̀ gɛ. M̀ sɔ hwɛ kɛ me, nɛ ɔ Mǎwu ɔsu na sɔ hwɛ kɛ m̀. ³⁸ M̀ na nu me, bɔ Mǎwu na na nu m̀ ɔsu. Nujlenu ɔ m̀ sɔ jle na ɔ, u

we Mǎwu lɔsu na sɔ jle na, bo zin ganji, bo hunhun, bo e na kɔn nyi gbe, bo e na sɔ kɔn na m̀. Do, nujlenu d̄ě m̀ sɔ jle na ɔ we Mǎwu lɔsu na sɔ jle nyi na m̀. » ³⁹ Jezu le do lo de na é bo d̄ɔ : « Nukuntɔnno de ka na kpewu bo kpláan de we a ? Eo ! Éme awe le bi na yi je do me. » ⁴⁰ Azɔkplɔnvi de ma nɔ nyɔ nu nyi hu gan utɔn ge. Amɔ, azɔkplɔnvi d̄ě yi kplɔn ganji ɔ nɔ d̄i gan utɔn. ⁴¹ Nu te we zɔn a d̄o se d̄ě hlen je nukun ji na anɔwevi ɔ kpɔn ɔ, bo a ma mɔ atinkpo d̄ě d̄o nukun tɔwe ji ɔ ge ? ⁴² Ne a na d̄ɔ na anɔwevi d̄ɔ : "Nɔvi, nɔte ma de se xe ɔ zɔn nukun ji na we", bo a ma ka mɔ atinkpo d̄ě d̄o nukun tɔwe ji ɔ ge ? Yemenuwatɔ ! To de atinkpo d̄ě d̄o nukun tɔwe ji ɔ se hwe, ne ɔ, a na mɔ nu ganji bo na de se d̄ě hlen je nukun ji na anɔwevi ɔ se. »

Jezu d̄ɔ xo do atin kpodo sinsen utɔn kpo wu

(Matye 7.16-20)

* **6.39** Matye 15.14

* **6.40** Matye 10.24-25 ; Jaan 13.16 ; 15.20

⁴³ « Atin ɔagbe ɔe ma nɔ na sinsen nyananyána ge, bɔ atin nyananyána ɔe ma nɔ na sinsen ɔagbe ge.

⁴⁴ 16 Ɖo, atinsinsen we nɔ zɔn bɔ nu ɔě atin ɔokpo ɔokpo nyi ɔ, e nɔ nywe. E ma nɔ gben alome ɔo huntin ji ge. Mɔ ɔokpo ɔ, e ma nɔ gben vɔwun ɔo xetin ji ge.* ⁴⁵ Gbetɔ ɔagbe ɔ, nu ɔě nyɔ ɔ we e nɔ ɔeton zɔn nu ɔagbe ɔě ɔo ayi utɔn me le me. Gbetɔ baɔabaɔa ɔ, nu baɔabaɔa we e nɔ ɔeton zɔn nu baɔabaɔa ɔě ɔo ayi utɔn me le me. Ɖo, nu ɔě gɔ ayi metɔn me ɔ, u ján we nu nɔ ɔo.* ⁴⁶ Nu te we zɔn bɔ m̀ nɔ ylo un ɔo : " Aklunô , Aklunô ", bɔ m̀ ma ka nɔ blo nu ɔě un nɔ ɔo na m̀ le ge ? ⁴⁷ Me ɔě wa dye bo se xo cele, bo blo d'e ji ɔ, ma ɔo me ɔě wu e na jle ε do ɔ na m̀. ⁴⁸ E na jle ε do nya ɔě joɔo na gba xɔ, bo kun do kaka bo yi mɔ zannuu, bo do xɔ utɔn do ɔo zannuu ɔ ji ɔ wu. Tɔ gɔ bo sa kpodo adan kpo bo yi gba do xɔ ɔ wu. Xɔ ɔ ma ka dan awu ge. Ɖo, e gba ε

*6.44 Matye 12.33

*6.45 Matye 12.34

ganji. ⁴⁹ Amɔ, mɛ dɛ se xo ceɛ, bo ma blo d'e ji gɛ ɔ, e ci nya dɛ ja xo utɔn gba gbe, bɔ e ma kun do lɔsu gɛ, bo mɛ xo ɔ nyi kɔmɛ kpowun ɔ xa. Tɔ gɔ bo sa kpodo adan kpo bo yi gba do xo ɔ wu. Bɔ haɔokpo ɔ, xo ɔ hɔ bo hannya bi. »

7

Jezu gbɔ azɔn na ahwanyitɔ-kanwekogɔn Hlɔma tɔn dɛ sin mɛsentɔ

(Matye 8.5-13 ; Jaan 4.46-54)

¹ Dɛ Jezu dɔ xo nɛɛ bi na togun dɛ wa kple t'e de ɔ vɔ ɔ, e yi toxo Kapɛnawumu tɔn mɛ.

² Ahwanyitɔ-kanwekogɔn hlɔmanu dɛ ka dɔ to nɛ ɔ mɛ. Nya nɛ ɔ dɔ mɛsentɔ dɔkpo. Mɛsentɔ ɔ ka dɔ azɔn jɛ kaka bo dɔ na ku ɔ. Gan ɔ ka yi wan n'e tawun. ³ Dɛ mɛ lɛ dɔ Jezu xo bɔ ahwanyitɔ-kanwekogɔn ɔ se ɔ, e sɛ Jwifu lɛ sin mɛ nukunteji dɛɛ do Jezu bo dɔ nɛ kɛnkɛn bo wa gbɔ azɔn na mɛsentɔ mitɔn. ⁴ Dɛ ɛ yi Jezu de ɔ, ɛ do

kenklen n'ε tawun bo ɔ : « Nu ɔ
ahwanyit́-kanwekogǎn ɔ ɔ byɔ ɔ, e jε xe ɔ a nε
blo n'ε. ⁵ Ɖo, e yi wan na akɔta m̀tɔn bɔ u wε gba
tokplegbasa m̀tɔn. » ⁶ Bɔ Jezu xodo é bo na yi
ahwanyit́-kanwekogǎn ɔ sin xwegbe. Bɔ ɔ é sεkpɔ
xwe ɔ ɔ, ahwanyit́-kanwekogǎn ɔ sε xɔntɔn utɔn
ɔdele do ɔ é nε yi ɔ na Jezu ɔ : « Aklunô , ma je
tagba o. Ɖo, un ma jε xe ɔ a na byɔ xwe ce gbe gε.
⁷ Nu ɔ zɔn tawun bɔ nye lɔsu un ma gla bo wa diwe
gε ɔ nε. Amɔ, ko ɔ xo ɔokpo kpowun, na mesentɔ ce
sin azɔn na gbɔ. ⁸ Nye lɔsu ɔ, mε glɔ wε un te, bo ka
le nyi gan na ahwanyit́ ɔ devo le. Bɔ na un ɔ na
mede bo ɔ : "Wa" ɔ, e nɔ wa. Bɔ na un le ɔ na mε
devo bo ɔ : "yi" ɔ, e nɔ yi. Bɔ na un ɔ na mesentɔ
ce bo ɔ : "Blo nu xe" ɔ, e nɔ blo. » ⁹ Ɖě Jezu se xo
nele ɔ, ahwanyit́-kanwekogǎn ɔ sin nu jeji n'ε. Bɔ e
lile bo kpan nukɔn mε ɔ xodo e le bo ɔ : « Eεn, ma
ɔ na m̀, ɔ Izlayéli to ɔ lɔsu mε ɔ, un ma mɔ mede
bɔ e ɔ nuɔiɔi ɔi nya xe ɔ xa gε. » ¹⁰ Bɔ ɔ mεsɛdo le

lẹkọ yi xwegbe ọ, é mọ mẹnẹn ọ bọ azọn utọn ko gbo.

Jezu fọn asukusi ẹ sin vi zọn ku ẹọ Nayinu sin to ọ me

¹¹ Nẹ ọ godó ọ, Jezu yi to ẹẹ nọ nyi Nayinu ọ me. Ahwanvi utọn le kpodo me susu kpo xodo e. ¹² Ẹ Jezu sẹkpọ to ọ sin hantogbo ọ, hwenenu pẹ we me ẹle sọ cyọ ẹ, bo xwe idí gbe. Me ẹẹ ku ọ, vi ẹokponọ we e nyi na nọ ọ, bọ nọ ọ ka nyi asukusi. Bọ to ọ me nu susu xodo nawe ọ. ¹³ Ẹ Aklunô mọ asukusi ọ, nu utọn bla awu n'ẹ bọ e ẹọ n'ẹ ẹọ : « Ma sọ vi avi o. » ¹⁴ Bọ e sẹkpọ é bo to alọ cyogba ọ. Bọ me ẹẹ hen gba ọ le nọte, bọ e ẹọ : « Dọnkpe, un ẹẹgbe na we, fọn ! » ¹⁵ Bọ mekuku ọ fọn bo flen ayi bo je xo ẹọ ji. Bọ Jezu ẹọ na nọ ọ ẹọ : « Vi tọwe ẹie. » ¹⁶ Bọ nu ẹẹ jọ ọ kpaca me ẹẹ ẹọ flen le bi. Bọ é je Mǎwu kpa ji bo nọ ẹọ : « Gbeyidọtọ Mǎwu tọn ẹaxo ẹokpo wa mǐ me bọ Mǎwu wa bo na hwlen mǐ. » ¹⁷ Bọ nu ẹẹ Jezu blo ọ gbakpe Judê kpodo to ẹẹ lile do e le bi kpo me.

Jaan Yehwesinlenámétó ɔ se me do Jezu

(Matye 11.2-6)

¹⁸ Jaan sin Ahwanvu le wa yi ɔ nu ɔ Jezu ɔ blo le bi na Jaan. E ylo me awe ɔ éme, ¹⁹ bo se é do Jezu de ɔ é ne yi kanbyɔ e ɔ u we nyi me ɔ ɔ na wa ɔ ja, alɔ mí na ɔ nukun me ɔ devo ? ²⁰ ɔ é yi Jezu de ɔ, é ɔ : « Jaan Yehwesinlenámétó ɔ se mí do diwe ɔ mí ne wa kanbyɔ we ɔ : "Hi we nyi me ɔ ɔ na wa ɔ a, alɔ mí na ɔ nukun me ɔ devo we a ?" »

²¹ ɔ ganxixo ɔkpo ɔ me ɔ, Jezu gbɔ azon na me susu. E ɔ me susu zɔn awuvesise me, e nya ye nyananyána zɔn me susu me bo hun nukun na unvanɔ susu. ²² Bɔ Jezu wa yigbe na é bo ɔ : « Mì yi ɔ nu ɔ mì mɔ kpodo nu ɔ mì se le kpo bi na Jaan : unvanɔ le ɔ nu mɔ ɔ bɔ sekunɔ le ɔ zɔnlin ɔ. Gudunɔ le sin azon gbɔ bɔ tokunɔ le ɔ nu se ɔ. Me kuku le ɔ fɔn ɔ, bɔ e ɔ Wen ɔ Dagbe ɔ jla na wamamɔnɔ le ɔ. ²³ Nu nyɔ na me ɔ ma na hen nuɔiɔi utɔn bu ɔ nye wutu ge ɔ. »

Jezu ɔe kunnu na Jaan Yehwesinlenámetó ɔ

(Matye 11.7-11)

²⁴ Ɖě Jaan sin ahwanvũ lé yi godo ɔ, Jezu je xo ɔe na me le do Jaan wu ji bo ɔe : « Nu te we mì yi kpɔn ɔe gbetotlo me ? Ɖefantin ɔe jehɔn ɔe dan ɔ we a ?

²⁵ Na e ma nyi mɔ ge ɔ, nu te we mì ka yi kpɔn tawun ? Meɔe bɔ e do akwa ɔaxo sin avɔ we a ? Ɖo, me ɔe nɔ sɔ nu gennyi bo ɔe dɔkun le ɔ, axɔsu le sin agbasa we e nɔ mɔ é te. ²⁶ Menu we mì yi kpɔn

tawun ? Gbeyiɔɔtɔ Mǎwu tɔn ɔe we a ? Eɛn ! Ma ɔe na mì, e le hu gan gbeyiɔɔtɔ Mǎwu tɔn. ²⁷ Ɖo, Jaan we nyi me ɔe xo Mǎwu xo ɔe bo ɔe : *"Ɖo to, na se mɛsɛdo ce do bɔ e na je nukɔn bo na blo ali ɔe na we."*

²⁸ Ma ɔe nugbo na mì, gbɛtɔ ɔe e ji gbɔn nyɔnu ji ɔe ɔe ma tiin bo hu gan Jaan ge. Co ɔ, me kpɛvi bi ɔe ɔe Axɔsúɔúɔú Mǎwu tɔn me ɔ, e hu gan Jaan. »

**Me le gbɛ Jaan Yehwesinlenámetó ɔ kpodo Jezu
kpo sin xo**

(Matye 11.16-19)

²⁹ Me le bi kaka je takweyito le losu ji se xo dë Jaan dɔ ɔ bo mɔ dɔ Măwu sin hwe jɔ. Bɔ é yigbe bɔ Jaan le yehwesin na é. ³⁰ Amɔ, Falizyen le kpodo senkplɔnmɛtɔ le kpo ma yigbe na tito dë Măwu blo do é ji ɔ ge, bo gbe Jaan sin yehwesin lile. ³¹ Jezu le dɔ na é dɔ : « Menu wu na jle gbɛtɔ egbe tɔn le do ? Menu we é ka di ? ³² É nɔ wa nu di yɔkpɔvi dë flen ayi dɔ tokpletɛn le xa, bo nɔ dɔ na éde le dɔ :

"Mĩ kun kpete na m̀, na m̀ na ḍuwe, bɔ m̀ ma ḍuwe ge.

Mĩ ji awubla han, bɔ m̀ ma vi avi ge."»

³³ « Do, Jaan Yehwesinlenámɛtɔ ɔ wa bɔ e ma nɔ ḍu nu ge, e ma nɔ nu vɛɛn ge, bɔ m̀ nɔ dɔ : "Ye nyananyána we dɔ tagba do n'ɛ ɔ." ³⁴ Bɔ nyɛ Gbɛtɔvyɔ ka wa, bo ka nɔ ḍu nu, bo nɔ nu ahan, bɔ m̀ nɔ le dɔ : "M̀ kpɔn nu adɔnɔ nɛ, m̀ kpɔn nu ahannumunɔ nɛ. E nyi xɔntɔn takweyito le kpodo hwehuto le kpo tɔn." ³⁵ Amɔ, na e mɔ nunywe Măwu tɔn sin azɔ le ɔ, e nɔ nywe dɔ azɔ ḍagbe we é nyi. »

Jezu sɔ hwɛ kɛ nyɔnu gbɛ nyananyána zan tɔ dɛ

³⁶ Falizyɛn dɛ ylɔ Jezu dɔ nɛ wa dɔ nu dɔ mi de. Bɔ Jezu yi Falizyɛn ɔ xwegbe bo flɛn ayi bo na dɔ nu.

³⁷ Bɔ nyɔnu dɛ ka dɔ to nɛ ɔ mɛ bo nyi gbɛ nyananyána zan tɔ. Ðě e se dɔ Jezu dɔ nu dɔ dɔ Falizyɛn ɔ xwegbe ɔ, e sɔ celu axivenu go dɔkpo bo yi xwe ɔ gbɛ. ³⁸ E yi ci godo na Jezu dɔ afɔ utɔn kɔ bo bɛ avi. E vi avi kaka bɔ Jezu sin afɔ lɛ bi fa kpodo dɔsin utɔn kpo. Bɔ e sɔ dɔ utɔn lɛ bo nɔ sunsun afɔ na Jezu. E nɔ lili nu utɔn gbɔn afɔ utɔn lɛ wu kpodo sisi kpo, bo sɔ celu ɔ kɔn dɔ Jezu sin afɔ lɛ wu.* ³⁹ Ðě Falizyɛn dɛ ylɔ Jezu wa xwe utɔn gbɛ ɔ mɔ nu nɛ ɔ, e dɔ dɔ uɔɛ mɛ dɔ : « Na gbeyidɔ́tɔ Mǎwu tɔn ján wɛ nya xe ɔ nyi ɔ, e na ko nywɛ dɔ nyɔnu dɛ dɔ alɔ dɔ e wu nɛ ɔ, gbɛ nyananyána zan tɔ wɛ e nyi. » ⁴⁰ Jezu ka yi xo bo dɔ n'ɛ dɔ : « Simɔ, un dɔ nu dɛ bo na dɔ na wɛ. » Bɔ Simɔ yigbe n'ɛ bo dɔ : « Mɛsi, bo dɔ xo ɔ. » ⁴¹ Bɔ Jezu dɔ : « Mɛ awe dɛlɛ dɔ axɔ do nya dɛ. Mɛ

***7.38** Matye 26.7 ; Maki 14.3 ; Jaan 12.3

nukɔntɔn ɔ ɔ̄ akwagan afɔ awe kanwe-ko do e ; mɛ awego ɔ ɔ̄ akwagan kanɔ awo. ⁴² Ðě éme ɔ̄ ma kpewu bo na su axɔ ɔ̄ ge ɔ, nya ɔ̄ sɔ axɔ étɔn le ke éme awe le bi. Ðo mɛ awe nele mɛ ɔ, menu we na yi wan na nya né ɔ̄ hu mɛ ɔ̄ ? » ⁴³ Simɔ̄ yigbe bo ɔ̄ : « Un mɔ̄ ɔ̄ mɛ ɔ̄ e sɔ axɔ ɔ̄ axo ke ɔ̄ we. » Jezu ɔ̄ n'e ɔ̄ : « A ɔ̄ xo ɔ̄ pɛɛ. » ⁴⁴ Bɔ̄ Jezu lile bo kpan nukɔn nyɔnu ɔ̄ bo ɔ̄ na Simɔ̄ ɔ̄ : « A mɔ̄ nyɔnu xe ɔ̄ a ? Ðě un wa xwe tɔwe gbe ɔ, a ma na un sin bɔ̄ un klɔ afɔ ge^N. Amɔ̄ uwɔ ɔ, e fa afɔ cele kpodo ɔ̄ asin utɔn kpo, bo sunsun kpodo ɔ̄ utɔn kpo. ⁴⁵ A ma dogbe na un bo yi un ganji ge. Amɔ̄, zɔn hwenu ɔ̄ nyɔnu xe ɔ̄ byɔ xwe ɔ̄ gbe ɔ, e ma gbɔ nu utɔn lili gbɔn afɔ cele wu kpodo sisi kpo ge. ⁴⁶ A ma kɔn ami wandagbenɔ̄ lɔsu do ta na un ge. Amɔ̄ uwɔ ɔ, e kɔn celu do afɔ cele wu. ⁴⁷ Ma ɔ̄ na we ɔ̄ : wanyiyi ɔ̄ axo ɔ̄ e ɔ̄ êxle un ɔ̄ doxya ɔ̄ e sɔ hwe kpannákpanná ɔ̄ e hu le ke

^N7.44 Ðo Jwifu le de ɔ, mɛ ɔ̄ ɔ̄ jonɔ yi ɔ̄ nɔ na sin jonɔ ɔ̄ bɔ̄ e nɔ klɔ afɔ, bo nɔ ɔ̄ êxle e mi yi i ganji.

ε. Amᵛ, mε dĕ e sᵛ hwε kpeḍe ke ɔ, wanyiyi kpeḍe
ḍe wε e nᵛ dĕxlε. » ⁴⁸ Bᵛ Jezu ḍᵛ na nyᵛnu ɔ ḍᵛ : « Un
sᵛ hwε tᵛwe lε ke we. » ⁴⁹ Mε dĕ ḍᵛ nu ḍᵛ xe Jezu lε
je idᵛ ḍᵛ éḍele mε ji ḍᵛ : « Nya tε ka nyi xe ɔ bo gla
kaka bo ḍᵛ mi sᵛ hwε ke mε ? » ⁵⁰ Amᵛ, Jezu ḍᵛ na
nyᵛnu ɔ ḍᵛ : « Nuḍiḍi tᵛwe hwlen we gan. Yi kpodo
Mǎwu sin fifa kpo. »

8

Nyᵛnu dĕ xodo Jezu lε

¹ Né ɔ godó ɔ, Jezu nᵛ ḍᵛ toxo lε kpodo gletoxo lε
kpo mε gbᵛn ɔ, bo nᵛ ḍᵛ Axósúḍᵛḍᵛ Mǎwu tᵛn sin
Wen Ḍagbe jla ɔ. U kpodo mesεdo utᵛn weawe lε kpo
wε nᵛ zᵛn. ² Nyᵛnu ḍele dĕ sin gbεzan mε Jezu nya
ye nyananyána zᵛn lε, kpodo dĕ e gbᵛ azon na lε kpo
lᵛsu xodo é. Ḍo nyᵛnu nele mε ɔ, e mᵛ Mali
Magidalanu dĕ sin gbεzan mε Jezu nya ye
nyananyána canwe zᵛn ɔ. ³ E lε mᵛ Jani Kuza syᵛ,

*8.2 Matye 27.55-56 ; Maki 15.40-41 ; Lwiki 23.49

Kuza né ɔ wε nɔ kpɔn Elodu sin Dɔkun le ji. Suzani kpodo nyɔnu susu ɔevo le kpo ɔě nɔ sɔ nu étɔn le bo nɔ gɔ alɔ na Jezu kpodo ahwanvi utɔn le kpo lɔsu ɔo é mε.

Jezu do lo do ajinukun wu

(Matye 13.1-9 ; Maki 4.1-9)

⁴ Mε susu tɔnnɔ toxo le mε toxo le mε, bo wa kple ɔo Jezu de. Bɔ Jezu do lo na é bo ɔo : ⁵ « Glesi ɔe yi gle mε gbe ɔokpo ajinukun do gbe. Hwenu ɔě e ɔo ajinukun ɔ hunhun do ɔ, ɔele je ali kpa. Aligbɔntɔ le gbɔn é ji, bɔ xe le can bi ɔu. ⁶ ɔele ka yi je kenjame. É wu, amɔ ɔě fifa ma ɔo fi ɔ ge ɔ, é fyɔ. ⁷ Ajinukun ɔevo le wa yi je awunkanmε. É kpo awun le kpo wu zenzɛn, bɔ awun le vun bo bla ajinukun le. ⁸ ɔele yi je ayɔgba ɔagbe ji. É wu kaka bo sɛn, bɔ ajinukun ɔokpo nɔ na kanwe-ko (100). » ɔě Jezu do lo ɔ vɔ ɔ, e ze gbe do aga bo ɔo : « Na mεɔe ɔo to bo nɔ se nu ɔ, nε bo se ! »

Nu ɔě zɔn bɔ Jezu do lo ɔ

(Matye 13.10-13 ; Maki 4.10-12)

⁹ Ahwanvi Jezu tɔn lɛ kan lo ɔ sin twinmɛ byɔ ɛ.

¹⁰ Bɔ Jezu yigbe na ɛ bo dɔ : « Mìlɛ ɔ, Mǎwu ko sɔ nubudo dɛ dɔ Axósúđûđû utɔn mɛ lɛ xlɛ mì. Amɔ, mɛ dɛlɛ ɔ, lo wɛ e nɔ sɔ dɔ xo do nu nɛlɛ wu nyi na ɛ.

Nɛ ɔ, ɛ na dɔ nu mɔ ɔ,

Co bo zun mamɔnɔ.

Bɔ ɛ na dɔ xo ɔ se ɔ,

Co bo bo zun masenɔ. »

Jezu tun lo dɛ e do ɔ mɛ

(Matye 13.18-23 ; Maki 4.13-20)

¹¹ « Lo dɛ un do ɔ, twinmɛ utɔn dɛ : ajinukun ɔ ɔ, u wɛ nyi Mǎwu xo ɔ. ¹² Ajinukun dɛ jɛ ali kpa lɛ ɔ, mɛ dɛ nɔ se xo ɔ, bɔ awovi nɔ wa bo nɔ dɛ zɔn ayi mɛ na lɛ wɛ. Do, na ɛ dɛnu na xo ɔ, ɛ na ta wa mɔ hwlɛngan. ¹³ Bɔ dɛ jɛ kenjamɛ lɛ wɛ nyi mɛ dɛ nɔ yi xo ɔ kpodo akpâkpa kpo lɛ. Amɔ, xo ɔ ma nɔ do ađɔ do dɔ ayi mɛ na ɛ gɛ. Do, ɛ nɔ dɛnu n'ɛ zaandɛ

kpowun bɔ nu kpɛɔ gbo ɛ le ɔ, ɛ ma sɔ nɔ ɔinu na xo ɔ gɛ. ¹⁴ Bɔ ɔɛ yi je awunkanmɛ le ɔ, mɛ ɔɛ nɔ se Mǎwu xo ɔ, bɔ linkpɔn, ɔɔkun kpo nujoɔome gbemɛ fi tɔn le kpo nɔ vunbla ɛ ɔo ayi mɛ na le wɛ ; bɔ sinsɛn ɛtɔn le ma nɔ sin gɛ. ¹⁵ Ajinukun ɔɛ ka yi je ayiɔba ɔagbɛ ji le wɛ nyi mɛ ɔɛ nɔ se xo ɔ, bo nɔ yi hen do ayi mɛ nuɔnu tɔn kpo linlin ɔagbɛ kpo le ; bɔ gandido ɛtɔn nɔ zɔn bɔ ɛ nɔ sɛn. »

Jezu do lo do myɔgbɛn wu

(Maki 4.21-25)

¹⁶ « Mɛɔɔ ma nɔ ta myɔgbɛn bo nɔ cɔn zen do, alɔ bo nɔ sɔ do zan glɔ gɛ. Amɔ, nu ji wɛ e nɔ sɔ ɔo, ɔo aga, na mɛ ɔɛ byɔ xwegbe le na mɔ weziza.* ¹⁷ ɔo, nu ɔɛ gbɛ ko ɔo hwihwlatɛn le bi na wa je wexo. ɔɛ e ko sɔ sɛxwe le bi na wa tɔn je agbawungba, bɔ mɛ bi na nywɛ.* ¹⁸ Mì kɛ to bo se xo xɛ lé ganji. ɔo, mɛ

***8.16** Matye 5.15 ; Lwiki 11.33

***8.17** Matye 10.26 ; Lwiki 12.2

ḍě ḍo nu ɔ, e na le n'ε d'e ji. Amɔ, me ḍě ma ḍo nuḍe
ge ɔ, e na yi kpeḍe ḍě e mɔ ḍo mi ḍo ɔ lɔsu zɔn ε si.*

»

**Jezu ḍo xo do me ḍě nyi nɔ ɔ kpodo nɔvi ɔ le kpo
wu**

(Matye 12.46-50 ; Maki 3.31-35)

¹⁹ Jezu sin nɔ kpodo Jezu sin nɔvi le kpo wa Jezu de
; é ma ka kpewu bo sekpɔ ε ge. Ḍo, ahwan ḍě lile do
Jezu ɔ ma hwe ḍebu ge. ²⁰ Me le yi ḍo n'ε ḍo : «
Anɔwe kpodo anɔwevi le kpo ḍo gbɔndenu bo ḍo din
we ɔ. » ²¹ Bɔ Jezu yigbe na é bo ḍo : « Anɔye kpodo
anɔyevi le kpo we nyi me ḍě nɔ se Mǎwu xo ɔ, bo nɔ
blo d'e ji le. »

Jezu ḍo jehɔn ḍaxo ḍe te

(Matye 8.23-27 ; Maki 4.35-41)

²² Gbe ḍokpo wa su, bɔ Jezu kpodo ahwanvi utɔn le
kpo byɔ tǎjihũn me. E ḍo na ahwanvi le ḍo : « Mǎ ne

***8.18** Matye 25.29 ; Lwiki 19.26

yi age ɔe ji. » Bɔ é ɔido. ²³ Hwenu ɔě é ɔo tɔ ɔ ji bo ɔo yi ɔ, amlɔ ɔe wa nyi Jezu. Bɔ jehɔn ɔaxo ɔe ján we xôzĩn kpowun, bo nɔ xo sin do hun ɔ me kaka bɔ t̄jihũn ɔ ɔo gɔ ɔ. Bɔ nu baɔabaɔa ɔo na jɔ ɔ.

²⁴ Ahwanvu le sekpɔ Jezu bo fɔn ε, bo ɔo : « Mesi ! Mesi e ! Mĩ ɔo tɔ na ku ɔ ! » Bɔ Jezu fɔn bo wa adan do jehɔn ɔ kpodo tɔ ɔe ɔo xo ɔ kpo bɔ é nɔte, bɔ ɔaɔo tototo. ²⁵ Jezu wa kanbyɔ ahwanvi utɔn le bo ɔo : « Fi te nuɔiɔi m̀tɔn ka te ? » Nu ɔě jɔ ɔ kpaca ahwanvi le bɔ é ɔibu. Bɔ é nɔ kanbyɔ ɔo éɔele me ɔo : « Nya te ka nyi xe ɔ ? E nɔ ɔegbe do jehɔn kpodo tɔ kpo lɔsu bɔ é nɔ se gbe n'ε ! »

Jezu nya ye nyananyána zɔn nya ɔe me

(Matye 8.28-34 ; Maki 5.1-20)

²⁶ Jezu kpodo ahwanvi utɔn le kpo byɔ Jelazanu le sin to ɔě kpan nukɔn Galile ɔ me. ²⁷ Hwenu ɔě Jezu ɔo te je zɔn t̄jihũn ɔ me ɔ, nya ɔe tónnɔ toxo ɔ me bo wa kpe e. Nya ne ɔ, ye nyananyána susu ɔo ya do n'ε ɔ, bɔ e ma sɔ nɔ do nuɔe ge zɔn xwe m̀kpan ɔe

die. E ma sɔ nɔ nɔ xwegbe gɛ, bɔ mɛdɪtɛn wɛ e yi wa
 xwe utɔn do. ²⁸ Ðě e mɔ Jezu ɔ, e bɛ axwa ɔaxo ɔe
 bo jɛ klo ɔo nukɔn n'ɛ bo ɔo : « Jezu, Mǎwu ɔě ɔo
 aga na nu bi ɔ sin vi ! Nye kpodo hi kpo kpodo nu ɔe
 wɛ a ? Kenklɛn, ma do ya na un o ! » ²⁹ E ɔo mɔ ɔo,
 Jezu ko ɔegbe do ye nyananyána ɔ ɔo nɛ tɔn zɔn ɛ
 mɛ. Hweɔelɛnu nɔ tiin bɔ ye nyananyána ɔ nɔ zɔn ɛ
 ji, bɔ mɛ ɛ nɔ do gan afɔ ɛ n'ɛ, bo nɔ sɔ wɔlɔ bo nɔ
 bla ɛ do fi ɔokpo. Co ɔ, e nɔ wɛn gan nɛɛ bi, bɔ ye
 nyananyána ɔ nɔ nya ɛ do gbe. ³⁰ Jezu kanbyɔ ɛ ɔo :
 « Na nyikɔ tɔwe nɔ nyi ? » Bɔ e yigbe n'ɛ bo ɔo : «
 Ahwan wɛ mǐ nyi. » Ðo, ye nyananyána ɔě ɔo nya né
 ɔ mɛ ɛ su tawun. ³¹ Bɔ ye nyananyána ɛ do kenklɛn
 na Jezu ɔo nɛ ma sɛ mi do domaɔodogbo^N ɔ mɛ o.
³² Fi ɔě nu nɛ ka ɔo jɔ te ɔ, so ɔe ɔo flɛn bɔ agluza ɛ
 ɔo so né ɔ ji kpɔɔ, bo ɔo nu can ɔu ɔ. Ye nyananyána
 ɛ ɔo na Jezu ɔo nɛ kenklɛn bo ɔegbe na mi, na mi

^N**8.31** Domaɔodogbo : Fi ɔě e su awovi kpodo ye
 nyananyána ɛ kpo do hwɛ ɔ.

na byo agluza nele me. Bo Jezu na gbe e. ³³ Bo ye nyananyana le ton zon nya o me bo yi byo agluza le me. Bo agluza le bi be wezun zon so o ji kaka bo byo to me, bo ku to xwee. ³⁴ De me de kplaan agluza le wa nu du gbe le mo nu de jo o, e do afw wezun me bo yi do na me de do toxo o me le kpodo me de do gletoxo le me le kpo. ³⁵ Me le ton bo wa nu de jo o kpon gbe. E sekpo Jezu bo mo nya de me ye nyananyana le ton zon o do ayiflenflen do Jezu sa me. Nya o do nu bo do ude me ganji, bo ado hu me le. ³⁶ Me de no ten o me bo mo de Jezu hwlen nya de me ye nyananyana le te o do o le wle xo le do na me de wa le. ³⁷ Bo Jelazanu le bi do na Jezu do ne kenken bo ton zon to miton me. Do, bu daxo de je e ji. Bo Jezu byo tãjihũn me bo jodo na dido. ³⁸ Nya de me ye nyananyana le ton zon o do kenken na Jezu do mi na xodo e. Jezu ka gbe bo do n'e do : ³⁹ « Leko yi me towe le me, bo yi do nu de Mawu wa na we le bi. » Bo nya o dido, bo je nu de Jezu wa n'e le bi jla ji

gbɔn to ɔ bi mɛ.

**Jezu gbɔ azɔn na nawe ɔ, bo ɛ fɔn Jayilisi vi ɔ
zɔn ku**

(Matye 9.18-26 ; Maki 5.21-43)

⁴⁰ Hwenu ɔ Jezu ɛkɔ wa ɔ, mɛ susu yi kpe e. Ɖo, ɛmɛ bi wɛ ko ɔ te kpɔn ɛ. ⁴¹ Bɔ Tokplegbasa ɔ ɔ to ɔ mɛ flɛn ɔ sin gan ɔkpo ka wa xwetɔn, e nɔ yɔ ɛ ɔ Jayilisi. E jɛ klo ɔ Jezu samɛ, bo ɔ n'ɛ ɔ nɛ kenklen bo xodo mi yi xwe mitɔn gbe. ⁴² Ɖo, vi ɔkpo gee ɔ e wa gbɛ bo ji, bɔ e nyi nyɔnu bo ka ko ɔ xwe weawe ɔ ja iku do e gbe. Ɖ Jezu wle ali bo ɔ xwe ɔ gbe yi ɔ, mɛ ɛ xa do e kaka bo jan ɛ gbɔn fi bi. ⁴³ Nawe ɔ ka ɔ mɛ ɛ mɛ, bɔ zɔn xwe weawe ɔ wɛ e ko ɔ ahun ɔ. E gbɔn azɔndatɔ ɛ de bo zan ɔkun utɔn bi do azɔn nɛ ɔ mɛ co, ɛmɛ ɔ ma kpewu bo gbɔ ɛ n'ɛ gɛ. ⁴⁴ Nawe nɛ ɔ gbɔn godo na Jezu bo ɔ alɔ awu utɔn tonu. Bɔ haɔkpo ɔ, ahun ɔ ɔ nɔte. ⁴⁵ Bɔ Jezu kanbyɔ ɔ : « Menu wɛ ɔ alɔ awuye ? » Ɖmɛ kpoo jɛ igbɛ ji. Bɔ Piyɛ ɔ : « Mesi,

hi lɔsu kpɔn dɛ gbɛtɔ su bo jan we dɔ ɔ o ! » ⁴⁶ Jezu ka dɔ : « Mɛdɛ dɔ alɔ awuye dandan, un mɔ dɔ hlɔnhlɔn dɛ tɔn zɔn awuye. » ⁴⁷ Dɛ nawe ɔ mɔ dɔ Jezu nyɔ nu dɛ mi wa ɔ nyi ɔ, e jɛ isisɔ ji bo wa jɛ klo dɔ nukɔn n'ɛ. Nawe ɔ dɔ nu dɛ zɔn e blo mɔ ɔ, bo lɛ dɔ dɛ azɔn utɔn gbɔ belewun dɔ ɔ dɔ mɛ lɛ bi nukun mɛ. ⁴⁸ Jezu ka yi xo bo dɔ na nawe ɔ dɔ : « Vi ce, nuɖiɖi tɔwe hwlen we, yi kpodo fifa kpo. » ⁴⁹ Jezu kpo dɔ xo nɛ ɔ dɔ bɔ mɛdɛ tɔnnɔ tokplegbasa gan ɔ xwegbe bo wa do wen n'ɛ bo dɔ : « Ma sɔ do tagba na Mɛsi o, vi tɔwe ko ku. » ⁵⁰ Amɔ, dɛ Jezu se mɔ ɔ, e dɔ na Jayilisi dɔ : « Ado ma hu we o, ɖinu kpowun, vi tɔwe sin azɔn na gbɔ. » ⁵¹ Dɛ Jezu yi jɛ xwe ɔ gbe ɔ, e gbɛ dɔ mɛ dɛ ma xodo mi byɔ xɔ ɔ mɛ ze Piyɛɛ, Jaan, Jaki, vi tɔ ɔ kpodo vi nɔ ɔ kpo wu o. ⁵² Mɛ kpoo we dɔ avi nu, bo dɔ lɛnu dɔ ɔ, dɔ vi dɛ ku ɔ wutu. Bɔ Jezu dɔ : « Mì ma vi avi o, vi ɔ ma ku gɛ, amlɔ we e dɔ dɔ ɔ. » ⁵³ Bɔ mɛ lɛ jɛ iko e ji, dɔ é nywe ganji dɔ vi ɔ ko ku. ⁵⁴ Jezu ka hɛn alɔ na vi ɔ,

bo ze gbe do aga bo ɔ : « Vi ce, fɔn ! »⁵⁵ Bɔ vi ɔ fɔn bo ci tɛ haɔokpo. Bɔ Jezu na gbe ɔ é nɛ n'ɛ nuɔuɔu.⁵⁶ Nu ɔ ɔ kpaca vitɔ le tawun. Jezu ka gbe na é ɔ é nɛ ma ɔ na meɔe o.

9

Azɔ ɔ nyi mesedo weawe le tɔn ɔ

(Matye 10.1-9,11-14 ; Maki 6.6-13)

¹ Jezu kple mesedo utɔn weawe le bo na é hlɔnhlɔn kpodo ace kpo, na é na nɔ nya ye nyananyána le, bo na nɔ gbɔ azɔn na azinzɔnnɔ le. ² E se é do na é na yi jla Axósúɔúɔú Măwu tɔn xo, bo gbɔ azɔn na azinzɔnnɔ le. ³ E ka ɔ na é ɔ : « Mì ma sɔ nuɔe co bo je ali o, mì ma hen kpo o, mì ma hen glo o, meɔe nɛ ma hen nuɔuɔu o, e ma ka hen akwa o, meɔe nɛ ma hen awu awe o.* ⁴ Na mì byɔ xwe ɔe gbe bɔ e yi mì hun, mì nɔ flɛn kaka je hwenu ɔe mì na lekɔ zɔn to ɔ me ɔ. ⁵ Na é ma ka yi mì ge ɔ, mì xuxu afɔkɔ

*9.3 Lwiki 10.4-11 ; Mesedo 13.51

mìtɔn lɛ bo tɔn zɔn to ɛtɔn mɛ. Ɛ na xlɛ ɛ dɔ nu nyananyána wɛ ɛ wa. »⁶ Mɛsɛdo lɛ dɔdo bo yi jla Wɛn Ðagbɛ ɔ gbɔn gletoxo lɛ bi mɛ, bo gbɔ azɔn na azinzɔnnɔ lɛ.

Elodu sin ayi gbado dɔ Jezu wutu

(Matye 14.1-2 ; Maki 6.14-16)

⁷ Tokpɔngan Elodu se nu dɛ jɔ lɛ bi, bɔ ayi utɔn gbado. Ðo, mɛ dɛlɛ nɔ dɔ Jaan wɛ fɔn zɔn ku.*⁸ Mɛ dɛlɛ nɔ dɔ Eli^N wɛ lɛvɔ wa, mɛ dɛlɛ nɔ lɛ dɔ gbeyidɔ́tɔ́ Mǎwu tɔn xoxo lɛ dɛ wɛ fɔn zɔn ku.*

⁹ Elodu ka yi xo bo dɔ : « Un ka ko na gbe bɔ e gbo ta na Jaan ma ! Bɔ menu wɛ ka nyi mɛ ɔ bɔ un dɔ xo kpannákpanná nɛlɛ se d'e wu ɔ ? » Bɔ Elodu dɔ din na mɔ Jezu ɔ.

Jezu na nuɖuɖu gbɛtɔ afɔ atɔɔn donu atɔɔn

***9.7** Matye 16.14 ; Maki 8.28 ; Lwiki 9.19

^N**9.8** Eli gbeyidɔ́tɔ́ Mǎwu tɔn ɔ xo wɛ e dɔ dɔ fi.

***9.8** Matye 16.14 ; Maki 8.28 ; Lwiki 9.19

(5.000)

(Matye 14.13-21 ; Maki 6.30-44 ; Jaan 6.1-14)

¹⁰ Đě mesedo le lekɔ wa ɔ, é ɔɔ nu ɔɔ é wa le bi na Jezú. Bɔ Jezú kpláan é je la ɔɔ to ɔɔ e nɔ ylo ɔɔ Betizayida ɔ kpa. ¹¹ Đě me le se ɔɔ Jezú ɔɔ dɔn ɔ, é yi i de. Bɔ Jezú yi é bo ɔɔ xo na é do Axósúɔúɔú Mǎwu tɔn wu, bo gbɔ azɔn na me ɔɔ ɔɔ azɔnhengbɔ din le. ¹² Đě zan je iku ji ɔ, mesedo weawe le sekɔ Jezú bo ɔɔ n'ε ɔɔ : « Đɔ na me le na é ne yi gletoxo ɔɔ ya fi le me, kpo xwe ɔɔ ya fi le kpo gbe, bo na yi din fi ɔɔ é na dɔ ɔ kpo nu ɔɔ é na ɔɔ ɔ kpo. Đo, gblolome we mǎ te ɔɔ fi. » ¹³ Amɔ, Jezú ɔɔ na é ɔɔ : « Mì lɔsu mì na nuɔɔɔ é. » Bɔ mesedo le ɔɔ n'ε ɔɔ : « Wɔxuxu atɔɔn kpodo hwevi awe kpo ján we mǎ ɔɔ. Mǎ na yi xɔ nuɔɔɔ na me kpannákpanná nele we a ɔɔ ɔɔ a ? » ¹⁴ Sunnu ɔɔ ka ɔɔ ahwan ɔ me le keɔɔ yi ɔɔ ɔɔ awe afê atɔɔn (5.000) mǎ. E ɔɔ na mesedo utɔn le ɔɔ : « Mì xa me le kanɔe-awo kanɔe-awo bo sɔ é flen ayi. » ¹⁵ Mesedo le blo nu ɔɔ e ɔɔ ɔ, bɔ me le bi flen

ayi. ¹⁶ Jezu yi wɔxuxu atɔn le kpodo hwevi awe le kpo, bo kpɔn ji bo do kpe na Mǎwu. Bɔ e ma wɔxuxu le me bo sɔ na mɛsɛdo le, bo ɔɔ é ne ma na me le.

¹⁷ Me bi ɔu nu bo gɔxo. E kple kankpo le, bɔ xasun weawe gɔ.

Jezu we nyi Mɛsya ɔ

(Matye 16.13-21 ; Maki 8.27-31)

¹⁸ Gbe ɔokpo wa su, bɔ Jezu yi ci la bo ɔɔ ɔe xo ɔ, bɔ ahwanvi utɔn le ɔɔ kpɔ xe ε. Bɔ Jezu kanbyɔ é ɔɔ : « Menu we un nyi bɔ me le nɔ ɔɔ ? » ¹⁹ Ahwanvi le yigbe n'ε bo ɔɔ : « Me ɔele nɔ ɔɔ hi we nyi Jaan yehwesinlenamɛtɔ ɔ, me ɔele nɔ ɔɔ hi we nyi Eli. Me ɔevo le nɔ le ɔɔ gbeyiɔtɔ Mǎwu tɔn xoxo le ɔe we fɔn zɔn ku.* » ²⁰ Jezu ɔɔ na é ɔɔ : « Bɔ mɛle lo, menu we un nyi bɔ mɛ nɔ ɔɔ ? » Piyε yi xo bo ɔɔ : « Hi we nyi Mɛsya ɔǎ Mǎwu sɛdo ɔ.* » ²¹ Bɔ Jezu do sɛn na é

***9.19** Maki 6.14-15 ; Lwiki 9.7-8

***9.20** Jaan 6.68-69

venavena ɔ́ é nɛ ma ɔ́ mɛ ɔ́ mi nyi ɔ́ na mɛɔ́ o.

²² Jezu lɛ ɔ́ na é ɔ́ : « Nyɛ Gbɛtɔ́vi ɔ́ ɔ́ na se awuvɛ tawun. Bɔ́ tomɛxo lɛ, avɔ́sannu-xwlemawutɔ́gan lɛ kpodo sɛnkplɔ́nmetɔ́ lɛ kpo na gbɛ un. É na hu un bɔ́ azan utɔ́n atɔ́ngɔ́ ɔ́ gbɛ ɔ́, na fɔ́n zɔ́n ku. »

Mɛ ɔ́ hɛn na xodo Jezu ɔ́

(Matye 16.24-28 ; Maki 8.34—9.1)

²³ Né ɔ́ godó ɔ́, Jezu ɔ́ na é mɛ bi ɔ́ : « Na mɛɔ́ joɔ́ na xodo un ɔ́, nɛ ma lin uɔ́ kɔ́n o, nɛ zé akluzu utɔ́n hwebinu, bo xodo un.* ²⁴ Ɖo, mɛ ɔ́ joɔ́ na hwɛn gbɛ utɔ́n ɔ́, e na hɛn ɛ bu ; bɔ́ mɛ ɔ́ ka na hɛn gbɛ utɔ́n bu ɔ́ nyɛ wutu ɔ́, e na lɛ mɔ́ yi.* ²⁵ Ale tɛ wɛ e ka na nyi na mɛ ɔ́ ɔ́ dɔ́kun gbɛ mɛ fi tɔ́n lɛ bi lobo dɔ́n, alɔ́ bo hɛn gbɛ utɔ́n lɔ́su gble ɔ́ ? ²⁶ Ɖo, na winnya hu mɛɔ́ do nyɛ kpodo xo celɛ kpo wu ɔ́, winnya na hu nyɛ Gbɛtɔ́vi ɔ́ do mɛ ɔ́ wu hwenu ɔ́

***9.23** Matye 10.38 ; Lwiki 14.27

***9.24** Matye 10.39 ; Lwiki 17.33 ; Jaan 12.25

un na lekɔ wa ɔ̄o gigo ce, kpodo Tɔ ɔ̄ tɔn, kpodo wensagun mime le tɔn kpo me ɔ. ²⁷ Ma ɔ̄o nugbo na mi, meɔe le ɔ̄o mi me fi, bɔ́ é ma na ku co bo na mɔ́ Axósúɔ̄ɔ̄ Mǎwu tɔn ge. »

Gigo Mǎwuvi ɔ̄ tɔn

(Matye 17.1-8 ; Maki 9.2-8)

²⁸ Ǽ̄ Jezú ɔ̄o xo nele ɔ, e blo azan cantɔn mɔ́ wayi bɔ́ e kpláan Piyee, Jaan kpodo Jaki kpo, bɔ́ é xe so ji bo na xoɔe.* ²⁹ Hwenu Ǽ̄ Jezú ɔ̄o ɔ̄e xo do ɔ, nukunme utɔn ɔ̄yɔ̄ ninɔme, bɔ́ awu Ǽ̄ ɔ̄o kɔ́ né ɔ́ huzu wee pepepe bo ɔ̄o clin ɔ. ³⁰ Bɔ́ haɔokpo kpowun ɔ, me awe ɔ̄ele wa ɔ̄o xo ɔ̄o xe e ɔ, Mɔ́yizi kpo Eli kpo we. ³¹ É wa tɔn ɔ̄o gigo Mǎwu tɔn me. Bɔ́ é ɔ̄o xo ɔ̄o xe e do Ǽ̄ e na ku ɔ̄o Jeluzalemu ɔ̄o ɔ́ wu ɔ. ³² Piyee kpodo gbɛ utɔn le kpo ɔ̄o amlɔ́ tawun. Bɔ́ Ǽ̄ é wa fɔn ɔ, é mɔ́ gigo Jezú tɔn kpodo me awe Ǽ̄ ɔ̄o te xe e le kpo. ³³ Bɔ́ Ǽ̄ me awe nele ɔ̄o tɔ́n zɔ́n e

*9.28 2 Piyee 1.17-18

nɔ ɔe axwa do. E nɔ hunhun vi ɔ kpodo hlɔnhlɔn kpo bɔ futukple nɔ tɔn zɔn nu n'ε. Ye nyananyána ɔ nɔ do ya n'ε tawun. E ma nɔ fa ɔe co bɔ e nɔ wa jo e do γε, bɔ vi ɔ nɔ ci kplɔyɔ. ⁴⁰ Un do kenklen na ahwanvi tɔwe le ɔɔ é ne nya ye nyananyána ɔ zɔn ε me, bɔ é ma kpewu bo nya ε γε. » ⁴¹ Jezu yi xo bo ɔɔ na ahwanvi utɔn le ɔɔ : « Numadito kpodo gbeto baɔabaɔa kpo xé lé we ! Kaka yi je hwetenu na nɔ m̀i de ? Kaka yi je hwetenu m̀i na nɔ kɔ ji na un do ? » E wa ɔɔ na vito ɔ ɔɔ ne kpláan vi ɔ wa na mi. ⁴² Ɖě vi ɔ ɔɔ sekpɔ Jezu ɔ, ye nyananyána ɔ sɔ ε zin do ayi bo hunhun i kpodo zingidi kpo. Amɔ, Jezu wa adan do ye nyananyána ɔ, bo gbɔ azɔn na vi ɔ. Bɔ Jezu kpláan vi ɔ jo na tɔ ɔ. ⁴³ Bɔ ɔě hlɔnhlɔn Măwu tɔn do agba ɔɔ ɔ kpaca éme bi.

Jezu ɔɔ gba awego ɔ ɔɔ mi na ku bo na le fɔn

(Matye 17.22-23 ; Maki 9.30-32)

Ɖě Jezu sin nujiile le bi kpo ɔɔ me le bi kpaca ɔ, Jezu ɔɔ na ahwanvi utɔn le ɔɔ : ⁴⁴ « M̀i ke to ganji bo

se xo dĕ un jođo na đo na mĩ ɔ : E na wa sa nye
Gbətɔvi ɔ na me le. » ⁴⁵ Ahwanvi le ma ka m̂ nũ je
xo né ɔ me ge. Do, Mǎwu sɔ twinme utɔn hwla do é
na é ne ma mɔ do na o. Bɔ é ma ka gla bo kan xo
byɔ Jezu d'e wu ge.

Menu we na nyi gan do mĩ nu ?

(Matye 18.1-5 ; Maki 9.33-37)

⁴⁶ Ahwanvu le do nu dɔn do édele me ɔ, bo nɔ do : «
Menu we na nyi gan do mĩ nu ?* » ⁴⁷ Jezu ka nyɔ nu
dĕ é do dɔn ɔ nyi, bo dɔn yɔkpɔvu đokpo do akpa,
⁴⁸ lobo do na ahwanvũ le do : « Me đebu dĕ yi
yɔkpɔvu xe ɔ do nye wutu ɔ, me ɔ yi nye lɔsu. Me đĕ
ka yi un ɔ le yi me đĕ se un do ɔ. Do, me đĕ nɔ sɔ
uđe hwe hu me bi do mĩ me ɔ, u we na nyi gan.* »

Me đĕ ma gbɛ mĩ ge ɔ, me mĩtɔn we e nyi

(Maki 9.38-41)

*9.46 Lwiki 22.24

*9.48 Matye 10.40 ; Lwiki 10.16 ; Jaan 13.20

⁴⁹ Jaan ɔɔ na Jezu ɔɔ : « Mesi, mĩ mɔ meɔe bɔ e ɔɔ ye nyananyána le nya ɔɔ nyikɔ tɔwe me ɔ. Mĩ joɔo na gbɛ n'ɛ, ɔɔ, e ma ɔɔ ahwan mĩtɔn me ge. » ⁵⁰ Jezu yigbe na Jaan bo ɔɔ : « Mì ma gbɛ n'ɛ o. Ɖo, me ɔe ma gbɛ mì ge ɔ, me mĩtɔn we e nyi. »

Samalinu ɔele ma yi Jezu ge

⁵¹ Ɖe azan ɔɔ sekpo bɔ Jezu na tɔn zɔn gbeme fi ɔ, e wle ali bo ɔido Jeluzalemu kpodo adɔgbigbo kpo.

⁵² E ɔe me ɔele seɔo, bɔ é je nukɔn n'ɛ bo byɔ gletoxo Samali tɔn ɔe me, bo na sɔnu na wiwa utɔn. ⁵³ Amɔ, samalinu le ma yi i ge, ɔɔ Jeluzalemu ɔe e xwe ɔ wutu. ⁵⁴ Ɖe ahwanvi utɔn Jaki kpodo Jaan kpo se mɔ ɔ, é ɔɔ na Jezu ɔɔ : « Aklunô , a joɔo ɔɔ mĩ ne ɔegbe na zo ne jete zɔn jixwe bo ji é a ? » ⁵⁵ Jezu lile bo kpan nukɔn é, bo gbɛ xo na é. ⁵⁶ Bɔ é ɔido gletoxo ɔevo me.

Me ɔe joɔo na xodo Jezu le

(Matye 8.19-22)

⁵⁷ Ɖe é ɔɔ ali ɔ ji bo ɔɔ yi ɔ, nya ɔe wa ɔɔ na Jezu

ḑḑ : « Na xodo we yi fi ḑě a na yi ɛ bi. »⁵⁸ Jezu yigbe n'ɛ bo ḑḑ : « Alwi ɛ ḑḑ nɔten étɔn ɛ, bɔ xe ɛ ḑḑ adě étɔn ɛ. Amɔ, nyɛ Gbetɔvi ɔ ɔ, un ma ḑḑ fi ḑě un na ḑḑ ta bo na gbɔje ɔ ge. »⁵⁹ Jezu ka wa ḑḑ na me ḑevo bo ḑḑ : « Xodo un ! » Bɔ me ɔ yigbe n'ɛ bo ḑḑ : « Aklunô , to nɔte na ma yi ḑi atɔye hwɛ. »⁶⁰ Amɔ, Jezu yigbe n'ɛ bo ḑḑ : « Jo me kuku ɛ do na é ne ḑi cyɔ étɔn ɛ. Amɔ, hyɔ ɔ, yi jla Axósúḑûḑû Măwu tɔn xo. »⁶¹ Me ḑevo ɛvɔ ḑḑ na Jezu ḑḑ : « Aklunô , na xodo we. Amɔ, to nɔte na ma yi do yibowa na me cele hwɛ. »⁶² Bɔ Jezu ḑḑ n'ɛ ḑḑ : « Me ḑě ḑḑ gle ɛ kpodo glemɔ ḑě nyibu nɔ dɔn ɔ kpo bo ḑḑ godo kpɔn ɔ, e ma je xe Axósúḑûḑû Măwu tɔn ge. »

10

**Azɔ ḑě nyi ahwanvi kanḑe gban-nukun-awe ɛ
tɔn ɔ**

(Matye 9.37-38 ; 10.7-16 ; Maki 6.8-11)

¹ N'ḗ ḡ godó ḡ, Aklunô Jezu le can ahwanvi kanḡe
 gban-nukun-awe (72) ḡevo, bo se é do awe awe. Bḡ
 é je nukḡn n'ε, bo na yi toxo kpodo fi ḡě u lḡsu ḡo na
 yi le kpo. ² E ḡḡ na é ḡḡ : « Ajinukun ḡ su ḡo gle ḡ
 me, yiyatḡ le ma ka su ge. Mì bo do kenklen na glenḡ
 ḡ ne se azḡwatḡ le do gle ḡ me, na é na ya ajinukun ḡ.
³ Mì ḡido ! U ḡie, mì ci ḡi lengbḡvi ḡě un ḡo sedo hla
 le me ḡ xa. ⁴ Mì ma hen aḡḡken o, mì ma hen glo o,
 mì ma hen afḡkpa o, mì ma nḡte bo do gbe na meḡe
 ḡo ali ji o. ⁵ Na mì byḡ xwe ḡe gbe ḡ, xo nukḡn tḡn
 ḡě mì na ḡḡ ḡ ḡie : Fifa ne nḡ xwe xe ḡ ji. ⁶ Bḡ na
 gbḡtḡ fifanḡ ḡe ḡo flen ḡ, fifa mḡtḡn na nḡ kpḡ xe ε.
 Na e ma nyi mḡ ge ḡ, mì lekḡ kpodo fifa mḡtḡn kpḡ*.
⁷ Mì nḡ xwe ḡě gbe e yi mì te ḡ, mì ḡu, bo nu nu ḡě é
 na mì ḡ. Ḋo, azḡwatḡ ḡě ḡo azḡ wa ḡ, e ḡo na su axḡ
 utḡn ε. Mì ma yi ḡo agban je gbḡn xwe le gbe xwe le
 gbe o. ⁸ Na mì byḡ toxo ḡe me bḡ e yi mì, bo na nu
 ḡe mì ḡ, mì ḡu. ⁹ Mì gbḡ azḡn na azinzḡnnḡ ḡě ḡo

*10.6 1 Kolentinu 9.14 ; 1 Timḡtê 5.18

flen le, bo ɔ na é ɔ Axósúɔúɔú Măwu tɔn ɔ sekpa é. ¹⁰ Amɔ, na mi byɔ to ɔ me bɔ me le ma yi mi ge ɔ, mi tɔn je tokpletɔn to né ɔ tɔn le bo ɔ* : ¹¹ To mi tɔn sin kɔ ɔ ɔ afɔ mi tɔn le be ɔ lɔsu ɔ ɔ die mi xuxu ɔ ɔ ayi na mi. Amɔ, mi nywe ɔ Axósúɔúɔú Măwu tɔn sekpa mi. ¹² Ma ɔ na mi, hwenu ɔ ɔ Măwu na ɔ ɔ hwe xe gbeto le ɔ, ba ɔ ɔ e na ɔ ɔ na Sodɔmunu le ɔ ɔ na kpɔnte hu ba ɔ ɔ e na ɔ ɔ na to né ɔ me nu le.* »

To ɔ ɔ gbɛ nu ɔ ɔ na Jezu le

(Matye 11.20-24)

¹³ « Aheelu na mi me Kolazinnu le ! Aheelu na mi me Betizayidanu le ! ɔ ɔ, nŭji-awŭ ɔ ɔ Măwu blo ɔ ɔ mi me fi le ɔ, na e ko blo ɔ ɔ Tii kpodo Sidɔn kpo we ɔ, to nele me nu le na ko levo jɔ xoxo. É na ko so ati do, bo na ko le afin bo ɔ ɔ ɔ ɔ mi levo jɔ. ¹⁴ Ne ɔ we zɔn bɔ hwenu ɔ ɔ Măwu na ɔ ɔ hwe xe gbeto le ɔ, ba

*10.10 Mɛsɛdo 13.51

*10.12 Matye 11.24

ḍě e na ḍo na Tiinu le kpodo Sidɔnnu le kpo ɔ na
kpɔnte hu ba ḍě e na ḍo na m̀ ɔ. ¹⁵ M̀ me
Kapɛnawumunu le ! Mǎwu na sɔ m̀ yi ji kaka yi tɔ
jixwe we m̀ ka nɔ vɛdo a ? Gbede kpɔn ! E na zin m̀
do do kaka yi je agbado ku tɔn me. » ¹⁶ E le ḍo na
ahwanvi utɔn le ḍo : « Me ḍě ḍoto m̀ ɔ, nye we e
ḍoto. Me ḍě gbɛ m̀ ɔ, nye we e gbɛ. Bɔ me ḍě gbɛ un
ɔ, e gbɛ me ḍě sɛ un do ɔ. * »

Ahwanvi kanḍe gban-nukun-awe (72) le lekɔ wa

¹⁷ Ahwanvi kanḍe gban-nukun-awe le lekɔ wa
kpodo awajije kpo bo ḍo : « Aklunô , ye nyananyána
le lɔsu li ta ayi na m̀ ḍě m̀ ḍegbe ḍo nyikɔ tɔwe me
ɔ. » ¹⁸ Jezu ḍo na é ḍo : « Un mɔ Awovi bɔ e je ayi
zɔn jixwe ḍi ḍě gbɛme nɔ ḍe abi belewun ḍó ɔ xa.
¹⁹ M̀ ḍoto, Un na m̀ aɛɛ, bɔ m̀ na ḍi zɔnlin gbɔn
dan le ji kpodo hɔnklekle le kpo ji, kpo kentɔ sin aɛɛ
le bi kpo ji, bɔ nuḍe ma na wa m̀ ge. ²⁰ Xome ne ma
ka hun m̀ ḍo ye nyananyána le li ta ayi na m̀ wutu

* **10.16** Matye 10.40 ; Maki 9.37 ; Jaan 13.20

o. Amɔ, xomɛ nɛ hun m̀i ɔo e wlan nyikɔ m̀itɔn ɔo sɛxwɛ. »

Jezu ɔe Tɔ ɔ xle yɔkpɔvi lɛ

(Matye 11.25-27)

²¹ Hwenɛnu ɔokpo ɔ, Yesinsɛn gɔ Jezu kpo awajije ɔaxo ɔe kpo, bɔ e ɔo : « Atɔye, hi wɛ nyi Aklunɔ jixwe kpodo ayigba kpo tɔn. Un do kpe na we, ɔo, a ɔe nu nɛ ɔ xle yɔkpɔvu lɛ. Lo ɔ, a sɔ hwla do nunywɛtɔ lɛ kpodo nukunnumɔjenumɛtɔ lɛ kpo. Ɛɛn, ɔe a joɔo ɔo ɔ nɛ. ²² Atɔye sɔ nu lɛ bi do alɔ ce mɛ. Bɔ mɛ ɔe mɔ Vi ɔ, Tɔ ɔ wɛ e mɔ. Bɔ mɛ ɔe mɔ Tɔ ɔ, Vi ɔ wɛ e mɔ. Bɔ Vi ɔ nɔ sɔ Tɔ ɔ xle mɛ ɔe joɔo e ɔ.* »

²³ Jezu wa kpan nukɔn ahwanvi utɔn lɛ bo ɔo na ɛle keɔe ɔo : « Nu nyɔ na m̀i mɛ ɔe ɔo nu xɛ lɛ mɔ lɛ !

²⁴ Ɖo, ma ɔo na m̀i, gbeyidɔtɔ Mǎwu tɔn susu kpodo axɔsu susu kpo din na mɔ nu ɔe m̀i ɔo mɔ xelɛ, bɔ ɛ ma mɔ gɛ. Ɛ din na se nu ɔe m̀i ɔo se xelɛ, bɔ ɛ ma

*10.22 Jaan 3.35 ; 10.15

se γε. »

Jezu do lo do Samalinu xomenyɔtɔ dɛ wu

(Matye 22.34-40 ; Maki 12.28-31)

²⁵ Senkplɔnmɛtɔ dɛ wa ci tɛ bo din na dɔ mɔ na Jezu. E kanbyɔ ε dɔ : « Mɛsi, nu tɛ un dɔ na wa bo na mɔ gbɛ mavɔ-mavɔ ɔ yi* ? » ²⁶ Jezu ka dɔ n'ε dɔ : « Nu tɛ wɛ e wlan do senwema ɔ mɛ ? Na a xa ɔ, na a ka nɔ mɔnujɛmɛ dɔ ? » ²⁷ Nya ɔ yigbe n'ε bo dɔ : « A na yi wan na Aklunɔ Mǎwu tɔwe kpodo ayixa tɔwe bi kpo, kpodo alindɔn tɔwe bi kpo, kpodo hlɔnhlɔn tɔwe bi kpo, kpodo linlin tɔwe bi kpo. Bɔ a na yi wan na nɔzo tɔwe dɔ hi lɔsu xa. » ²⁸ Jezu ka dɔ n'ε dɔ : « A yigbe ganji. Blo mɔ, bɔ a na nɔ gbɛ. » ²⁹ Amɔ, dɛ senkplɔnmɛtɔ ɔ joɔ na xle dɔ xojɔxo wɛ mi kanbyɔ ɔ, e le dɔ na Jezu dɔ : « Menu wɛ ka nyi nɔzo ce ɔ ? » ³⁰ Jezu ka le yi xo, bo dɔ : « Nya dɛ tɔnnɔ Jeluzalemu bo wa xwe Jeliko, bo yi je jaguda le sin alɔ mɛ. Bɔ ɛ

*10.25 Maki 12.28-34

yi nu utɔn lɛ bi, bo xo e kaka bo jo e do nyi beɖebeɖe. » ³¹ Avɔsannu-xwlemawutɔ ɖe ka wa ɖo ali ɖokpo nɛ ɔ gbɔn ɔ bo kpe d'e nu. Ðě e mɔ ɛ ɔ, e sɛ yi la n'ɛ, bo gbɔn alɔ ɖeɔ mɛ, bo yi. ³² Mɔ wɛ Levi vi ɖokpo ɖo ali nɛ ɔ ɖokpo ɔ gbɔn ɔ, bo mɔ ɛ. Ðě e mɔ ɛ ɔ, e sɛ yi la n'ɛ, bo gbɔn alɔ ɖeɔ mɛ, bo yi. ³³ Amɔ, Samalinu ɖokpo wa ɖo to mɛ yi ɔ, bo je fi ɔ. E mɔ nya ɔ, bɔ nu utɔn bla awu n'ɛ tawun. ³⁴ E sɛkpɔ ɛ, bo kɔn ami kpodo vɛɛn kpo do akpa lɛ mɛ n'ɛ, bo bla. Nɛ ɔ godó ɔ, e sɔ ɛ do sɔ utɔn lɔsu ji, bo kpláan ɛ yi jonɔzɛtɛn ɖe, bo kpe nukun d'e wu. ³⁵ Ayihɔngbe utɔn ɔ, e sɔ akwagan awe, bo sɔ na jonɔzɛtɛn gan ɔ, bo ɖɔ n'ɛ ɖɔ : « Kpe nukun do nya xe ɔ wu. Na a zan akwa ɖe hu mɔ ɔ, un lɛkɔ ɔ, na gbɔn fi bo su we. » ³⁶ Jezu ka wa kanbyɔ senkplɔnmɛtɔ ɔ bo ɖɔ : « Ðo mɛ atɔn nɛlɛ mɛ ɔ, menu wɛ xlɛ ɖɔ mi nyi nya nɛ ɖě je jaguda lɛ lɔ mɛ ɔ sin nɔzo ? » ³⁷ Senkplɔnmɛtɔ ɔ yigbe n'ɛ bo ɖɔ : « Mɛ ɖě ku nublawu na nya ɔ wɛ. » Bɔ Jezu ɖɔ n'ɛ ɖɔ : « Hi lɔsu, yi blo gbɔn mɔ. »

Jezu ba jonɔ Mati kpodo Mali kpo

³⁸ Ðě Jezu kpodo ahwanvi utɔn ɛ kpo ɔo yi ɔ, ɛ byɔ gletoxo ɔe mɛ. Nyɔnu ɔe ɔo flɛn bo nɔ nyi Mati, bo yi jonɔ utɔn do xwe utɔn gbe*. ³⁹ Mati ka ɔo nɔvi nyɔnu ɔokpo, bɔ e nɔ yɔ ɛ ɔo Mali. Mali ka wa flɛn akpa na Aklunɔ Jezu, bo ɔo nukplɔnmɛ utɔn ɛ se ɔ. ⁴⁰ Mati ka ɔo azɔ wa vekuveku ɔ, bo na ɔa nu bo yi jonɔ Jezu tɔn. E wa Jezu de bo ɔo : « Aklunɔ , bɔ ɔe anɔyevi ka jo azɔ ɛ bi do nyi kɔ ji na un ɔo ma blo nu ɔe we gɛ a ? Ðɔ xo ɔe n'ɛ na e wa gɔ alɔ na un. » ⁴¹ Aklunɔ ka yigbe n'ɛ bo ɔo : « Mati, Mati, ado nɔ hu we, bɔ a ɔo azɔ susu na hiɔe bo ɔo tagba jɛ ɔ. ⁴² Nu ɔokpo gee wɛ ɔo taji. Bɔ Mali ze akpaxwe ɔe nyɔ ɔ, bɔ e ma na yi zɔn ɛ si gɛ. »

11

Jezu kplɔn ɔe xixo ahwanvi utɔn ɛ

(Matye 6.9-13)

*10.38 Jaan 11.1

¹ Gbe ɔokpo wa su, bɔ Jezu ɔo ɔe xo ɔo fiɔe ɔ. Ðe e xode vo ɔ, ahwanvũ utɔn le ɔokpo sekpo e bo ɔo n'e ɔo : « Aklunô , kplɔn mĩ ɔe e no xode ɔo ɔ, ɔi ɔe Jaan kplɔn ahwanvũ utɔn le ɔo ɔ xa. » ² Jezu ɔo na e ɔo : « Na mi joɔo na xode ɔ, mi no ɔo :

"Atɔye,

*Blo na gbeto le bi na nywe ɔo Mawu mime we a nyi,
Axósúɔúɔú tɔwe ne wa,*

³ *Na mĩ nuɔuɔu ɔe mĩ na ɔu ayihɔngbe ayihɔngbe ɔ,*

⁴ *Sɔ hwe mĩtɔn le ke mĩ. Ðo, mĩ losu mĩ no sɔ hwe ke
me ɔe no hu hwe do mĩ le bi.*

Ma lon na mĩ na je tenkpon me o." »

**Jezu do lo do xɔntɔn ɔe no ku nublawu na me ɔ
wu**

⁵ Jezu le ɔo na e ɔo : « Na meɔe ɔo mi me bo ɔo xɔntɔn ɔe bo wa yi i de ɔo zanxwete bo ɔo n'e ɔo :

"Xɔntɔn ce, nya wɔxuxu atɔn na un. ⁶ Ðo, xɔntɔn ce

ɔokpo tɔn zɔn tome bo wa dye. Nuɔe ma ka ɔo xɔ

me na un bɔ na n'e ge." ⁷ Bɔ na xɔntɔn utɔn ne ɔ no xɔ

me bo yigbe bo ɔ : "Ma do tagba na un o ! Un ko su hɔn bɔ nyɛ kpodo vi ceɛ kpo ko mlɔ ayi. Un ma kpe te ci wu bo na hun hɔn bo sɔ wɔxuxu le na we ge."

⁸ Ma ɔ na mi, na e ma kpɔn do xɔntɔn ɔ ɛ nyi ɔ wu bo ci tɛ bo sɔ wɔxuxu le n'ɛ ge ɔ, e ka na kpɔn do tagba ɔ e ɔ do do n'ɛ ɔ wu bo na ci tɛ, bo sɔ nu ɔ e ɔ do din ɔ bi n'ɛ. »

Mɛɔe byɔ ɔ, e na n'ɛ

(Matye 7.7-11)

⁹ « Ne ɔ we zɔn bɔ, un ɔ do ɔ na mi ɔ : Mi byɔ ɔ, e na na mi. Mi din ɔ, mi na mɔ. Mi xuxu hɔn ɔ, e na hun na mi. ¹⁰ Do, me ɔ byɔ ɔ, u we e na na. Me ɔ din ɔ, u we na mɔ. Bɔ me ɔ xuxu hɔn ɔ, u we e na hun na. ¹¹ Vito te ɔ mi me bɔ na vi utɔn byɔ ɛ hwevi ɔ, e na sɔ dan do alɔ me n'ɛ ? ¹² Alo na v i ɔ byɔ ɛ azin ɔ, e na sɔ hɔnklekle do alɔ me n'ɛ ? ¹³ Na mi nyána sɔ mɔ co bo nyɔ nu ɔagbe na vi mɔtɔn le ɔ, To ɔ ɔ sexwe ɔ we na te Yesinsen me ɔ na byɔ ɛ le a ? »

Jezu ke nu do hwe dǎ e do e ɔ wu

(Matye 9.32-34 ; 12.22-30 ; Maki 3.22-27)

¹⁴ Gbe ɔokpo wa su, bɔ Jezu ɔo ye nyananyána ɔe nya zɔn dawɛ ɔe mɛ ɔ. Ye né ɔ zɔn bɔ dawɛ ɔ ma nɔ ɔo xo ge. Bɔ dǎ ye nyananyána ɔ tɔn zɔn dawɛ ɔ mɛ ɔ, e je xo ɔo ji bɔ e kpaca mɛ le tawun. ¹⁵ Amɔ, mɛ ɔele ɔo : « Beluzebulu, ye nyananyána le gan ɔ sin hlǎnhlón wɛ e sɔ ɔo ye nyananyána le nya na ɔ. »*

¹⁶ Bɔ mɛ ɔevo le joɔo na ɔo mɔ na Jezu. É ɔo n'e ɔo ne blo nǔji-awǔ ɔokpo bo na xle ɔo Mǎwu wɛ se mi do.* ¹⁷ Amɔ, Jezu nyo nu dǎ ɔo ayi étɔn le mɛ ɔ nyi bo ɔo na é ɔo : « Na gbe ma ɔo kpɔ ɔo axɔsuɔuto ɔe mɛ ge ɔ, gba wɛ e nɔ gba. Bɔ xo dǎ t'e mɛ le nɔ ho ɔe je ɔe ji. ¹⁸ Bɔ na Awovi ka tɔn ahwan uɔe ɔ, axɔsuɔuto utɔn na kpewu bo nɔ te a ? ɔo, mì ɔie ɔo Beluzebulu wɛ na un hlǎnhlón bɔ un sɔ ɔo ye nyananyána le nya na ɔ. ¹⁹ Bɔ na Beluzebulu wɛ na

* **11.15** Matye 10.25

* **11.16** Matye 12.38 ; 16.1 ; Maki 8.11

un hlǎnhlón bɔ un sɔ ɔo ye nyananyána le nya na ɔ,
menu sin hlǎnhlón we ahwanvi m̀tɔn le sɔ ɔo ye
nyananyána le nya na ɔ ? Hun, ahwanvi m̀tɔn le
lɔsu we na gbɛ hwɛ na m̀ ! ²⁰ Amɔ nyɛ ɔ, Mǎwu sin
hlǎnhlón we un sɔ ɔo ye nyananyána le nya na ɔ. Na
e ɔo mɔ ɔ, Axósúɔúɔú Mǎwu tɔn ɔ ko wa m̀ mɛ.
²¹ Na sunnu asuka ɔǎ sɔ ahwan nǔ ganji ɔ ɔo xwe
utɔn cɔ ɔ, nuɔe ma nɔ wa ɔɔkun utɔn le gbɛ. ²² Amɔ,
na asuka ɔevo ɔǎ hu gan ɛ ɔ wa kpe xɛ ɛ bo ɔu ɔo ji
utɔn ɔ, e na yi ahwanfunnu ɔǎ wu e ganje ɔ bo na sɔ
ɔɔkun utɔn le ma na mɛ le. ²³ Mɛ ɔǎ gbɛ un ɔ ma nyi
mɛ ce gbɛ. Bɔ mɛ ɔǎ ma ɔo mɛ le kple xɛ un gbɛ ɔ, nya
we e ɔo é nya do gbɛ ɔ* . »

Ye nyananyána ɔǎ lekɔ wa nɔten utɔn xoxo ɔ mɛ

ɔ

(Matye 12.43-45)

²⁴ Jezu ɔo : « Na ye nyananyána tɔn zɔn meɔe mɛ ɔ,

*11.23 Maki 9.40

e nɔ yi dan gbɔn fi xuxu lɛ bo nɔ ɔo fi ɔɛ e na nɔ ɔ
din ɔ. Bɔ na e ma mɔ ge ɔ, e nɔ ɔo ɔo uɔe mɛ ɔo :
"Na lɛkɔ yi xwe ce gbe, fi ɔɛ un tɔn zɔn ɔ." ²⁵ Bɔ na e
lɛkɔ wa ɔ, e nɔ mɔ xwe ɔ ɔo mimeji bɔ nu bi nɔ ɔo
alɔji t'e mɛ. ²⁶ Yɛ nyananyána ɔ nɔ wa yi kpláan yɛ
nyananyána canwe ɔevo ɔɛ baɔa hu i lɛ. Bɔ é nɔ wa
kpa azinkpo do mɛ ɔ mɛ. Hwenenu ɔ, mɛ ɔ sin gbe nɔ
lɛ nyána hu ɔɛ e te ɔayĩ ɔ. »

Dona ɔagbe ɔ

(Matye 12.38-42)

²⁷ Bɔ ɔɛ Jezu ɔo xo nɛɛ vɔ ɔ, nyɔnu ɔe nɔ mɛ lɛ mɛ
bo do axwa bo ɔo n'ɛ ɔo : « Nu nyɔ na nyɔnu ɔɛ ji
we bo na anɔ we ɔ ! » ²⁸ Amɔ, Jezu ɔo n'ɛ ɔo : « Eo !
Mɛ ɔɛ nɔ se Mǎwu xo ɔ bo nɔ blo d'e ji lɛ we nu nyɔ
na ! »

**Mɛ lɛ ɔo na Jezu ɔo nɛ blo nǎji-awũ ɔokpo na mi
na kpɔn**

(Matye 12.38-42)

²⁹ Bɔ dɛ mɛ susu wa ɔ kple ɔ Jesu de ɔ, e je idɔ na ɛ ji ɔ : « Gbetɔ egbe tɔn le ɔ, mɛ baɔabaɔa we ɛ nyi. Ɛ ɔ nɔji-awɔ din ɔ ! Amɔ, ɛ ma ɔ nɔji-awɔ ɔ devo na mɔ ze Jonasi tɔn wu ge.* ³⁰ Ɖo, dɛ Jonasi nyi nɔji-awɔ na Ninivunu le ɔ, mɔ jɔn we nye Gbetɔvyɔ na nyi nɔji-awɔ na gbetɔ egbe tɔn le ɔ ne. ³¹ Ɖo hwedɔzangbe ɔ, axɔsu nyɔnu Tofɔligbe tɔn ɔ na wa hwe nukɔn bo na do hwe gbetɔ egbe tɔn le. Ɖo, e tɔn zɔn fiɔ ma kpɔ fiɔ bo wa se nunywe xo Salomɔ tɔn. Mɛ dɛ hu gan salomɔ ɔ ɔ die ka ɔ fi din e ! ³² Ɖo hwedɔzangbe ɔ, Ninivunu le na wa hwe nukɔn bo na do hwe gbetɔ egbe tɔn le. Ɖo, Ninivunu le lekɔ zɔn hwe ɛtɔn le godo hwenu dɛ Jonasi ɔ Mɔwu xo na ɛ do ɔ. Mɛ dɛ hu gan Jonasi ɔ die ka ɔ fi din e ! »

Nuɔiɔi nɔ na weziza mɛ

(Matye 5.15 ; 6.22-23 ; Maki 4.21 ; Lwiki 8.16)

***11.29** Matye 16.4 ; Maki 8.12

³³ Jezu lɛvɔ ɔɔ na mɛ lɛ ɔɔ : « Mɛɔ ma nɔ ta myɔgbɛn bo nɔ sɔyi hwla, alɔ bo nɔ sɔyi do nu glɔ gɛ. Nu ji wɛ e nɔ sɔ ɔɔ, ɔɔ aga, na mɛ ɔɔ byɔ xwegbe lɛ na mɔ weziza. ³⁴ Nukun wɛ nyi myɔgbɛn na agbaza tɔwe. Na nukun tɔwe ɔɔ ganji ɔ, agbaza tɔwe bi sese na ɔɔ weziza mɛ. Amɔ, na nukun tɔwe ma ɔɔ ganji gɛ ɔ, agbaza tɔwe lɔsu na ci zinflu mɛ. ³⁵ Bo cɔ hiɔ, na weziza tɔwe nɛ ma huzu zinflu o. ³⁶ Na agbaza tɔwe bi sese ɔɔ weziza mɛ, bɔ fiɔ ma ci zinflu mɛ n'ɛ gɛ ɔ, e na ɔɔ weziza mɛ bi sese ɔɔ ɔɔ myɔgbɛn nɔ ta bo nɔ ɔɔ do mɛ ji ɔɔ xa. »

**Jezu ɔɔ xo do yɛmɛnuwiwa Falizyɛn lɛ tɔn kpodo
senkplɔnmɛtɔ lɛ tɔn kpo wu**

(Matye 23.4,6-7,25-27,29-31,34-36)

³⁷ ɔɔ Jezu ɔɔ xo vɔ ɔ, Falizyɛn ɔɔ ylɔ ɛ ɔɔ nɛ wa ɔɔ nu ɔɔ xwe mitɔn gbe. Bɔ Jezu yi Falizyɛn ɔ sin xwegbe bo flɛn ayi bo na ɔɔ nu. ³⁸ E kpaca Falizyɛn ɔ ɔɔ Jezu ma klɔ alɔ co bo jɛ nu ɔɔ ji gɛ. ³⁹ Amɔ, Aklunɔ ɔɔ n'ɛ ɔɔ : « Mɔ wɛ mɔ mɛ Falizyɛn lɛ te ɔ nɛ.

Mì nɔ klɔ sinnugannu kpodo nuɖugannu ɛ kpo
godo. Amɔ, ayixa m̀tɔn ɛ gɔ kpodo ajo kpodo
nubaɖabaɖa wiwa kpo. ⁴⁰ M̀i dan nu nyi ! Ma nyi mɛ
ɖɛ blo godo ɔ ján wɛ ɛ blo xo ɔ mɛ gɛ a ? ⁴¹ M̀i na
nu ɖɛ ɖo sinnugannu kpodo nuɖugannu m̀tɔn ɛ kpo
mɛ ɔ wamamɔnɔ ɛ, bɔ nu bi na nɔ mimeji na m̀i.
⁴² Aheelu na m̀i mɛ Falizyɛn ɛ ! Ɖo, m̀i nɔ na
nuhwenkun ɛ kpo ma tenmɛ-tenmɛ ɛ kpo sin
maɖo-awo Mǎwu. Amɔ, m̀i nɔ jo nujlɔjlɔwiwa do bɔ
m̀i ma ɖo wanyiyi na Mǎwu gɛ. Nu ɖɛ m̀i ɖo na nɔ
blo ɔ nɛ, bɔ m̀i ma ka na gbɔ ɖɛle blo gɛ. » ⁴³ Jezu ɛ
ɖɔ na é ɖɔ : « Aheelu na m̀i mɛ Falizyɛn ɛ ! Ɖo, m̀i
nɔ nyado ten nukɔn tɔn ɛ mɛ finflɛn ɖo tokplegbasa
ɛ. Bɔ m̀i nɔ joɖo ɖɔ mɛ ɛ nɛ dogbe na mi kpodo sisi
kpo ɖo tokpletɛn ɛ. ⁴⁴ Aheelu na m̀i mɛ Falizyɛn ɛ !
Ɖo, m̀i ci ɖi yɔdo ɖɛ e ma ɖo wuntun gɛ ɛ xa, bɔ mɛ
ɛ nɔ gbɔn é ji fɛɛ bo nɔ wa yi. » ⁴⁵ Senkplɔnmɛtɔ ɖɛ
ka ɖɔ na Jezu ɖɔ : « Mɛsi, na a ɖo xo ɖɔ ɖo mɔ ɔ, m̀i
lɔsu nɛ a ɖo zun nɛ e ! » ⁴⁶ Jezu yigbe bo ɖɔ : «

Aheelu na m̀i m̀e S̀enkpl̀onmet̀o l̀e l̀osu ! Đo, m̀i ǹo do agban kpinkpen na m̀e l̀e, b̀o m̀i ma ǹo hen kpeđe xe ́e l̀osu ge. ⁴⁷ Aheelu na m̀i ! Đo, m̀i ǹo m̀e kpe bo ǹo ɔo aco na gbeyiḍ́t̀o M̀awu t̀on đ̣́e t̀ogbo m̀it̀on l̀e hu l̀e sin ỳodo. ⁴⁸ Na nu ɔo m̀o ɔ, nu đ̣́e t̀ogbo m̀it̀on l̀e wa ɔ ne m̀i yigbe na ne. Đo, ́ele hu gbeyiḍ́t̀o M̀awu t̀on l̀e b̀o m̀ile ɔ, m̀i wa ɔo kpe m̀e do ỳodo ́eton l̀e ji ɔ. ⁴⁹ Ne ɔ we z̀on b̀o M̀awu đ̣́e m̀odo na nu bi ɔ ɔo : *"Na se gbeyiḍ́t̀o kpodo mesedo cele kpo do ́e. B̀o ́e na hu m̀e đele, bo na do ya na m̀e đele."* ⁵⁰ Am̀o, nu đ̣́e te m̀e ɔ we nyi ɔo M̀awu na đ̀on to na m̀i m̀e gbeto egbe t̀on l̀e ɔo gbeyiḍ́t̀o M̀awu t̀on đ̣́e m̀i ko hu z̀on bibenu gbe ɔ t̀on l̀e bi wutu. ⁵¹ ́En, ma ɔo na m̀i, m̀e đ̣́e m̀i ko hu z̀on Abelu ji kaka wa je Zakali đ̣́e m̀i so hu do av̀osankpe ɔ kpodo ǹoten mime M̀awu t̀on ɔ kpo gblame ji l̀e ɔ, M̀awu na đ̀on to ut̀on na m̀i. ⁵² Aheelu na m̀i m̀e s̀enkpl̀onmet̀o l̀e ! Đo, m̀i nyo ali đ̣́e yi M̀awu de ɔ nyi. B̀o m̀i l̀osu m̀i ma ka xodo ali ɔ ge. B̀o m̀i ǹo l̀e su ali ńe ɔ do m̀e đ̣́e joɔo na mle ́e l̀e.

» ⁵³ Ðě Jezu tón zón Falizyɛn ɔ sin xwegbe ɔ, xome sin senkplɔnme le kpodo Falizyɛn le kpo tawun, bɔ é je gome n'ɛ, bo je xo tenme-tenme kanbyɔ ɛ ji. ⁵⁴ É ɔo mɔ blo bo na mɔ ten bo sɔ xo ɔo nu utɔn bo na do hwe ɛ.

12

Winnya ne ma hu meɔe do Gbetɔvyɔ wu o

(Matye 10.26-33 ; 10.19-20)

¹ Ðo hwenenu ɔ, gbeto afɔ atɔɔn (1.000) donu nabi ɔe wa kple. É su kaka bɔ afɔɔɔten ma sɔ tiin ge. Bɔ Jezu je idɔ na ahwanvi utɔn le ji ɔo : « Je nukɔn hwe ɔ, ayi n'ɛ kpe mi do wɔfɔnnu Falizyɛn le tɔn ɔe nyi yemenuwiwa ɔ wu.* ² Ðo, nu ɔe ko ɔo hwihwlaten le bi na wa je wexo. Ðě e ko sɔ sexwe le bi na wa tɔn bɔ me bi na nywe.* ³ Ðo, nu ɔe mi ɔo ɔo zanme me ɔ, me le na wa se ɔo kle sese. Bɔ nu ɔe mi ɔekpa bo ɔo

*12.1 Matye 16.6 ; Maki 8.15

*12.2 Maki 4.22 ; Lwiki 8.17

ɔ, me le na jla ɔ xɔta axwa lele. ⁴ Ma ɔ na mi, mi me xɔntɔn cele : mi ma ɔibu na me ɔ hu agbaza bo ma ka kpe nuɔe wa na alindɔn wu ge le o. ⁵ Ma ɔ me ɔ mi ɔ na ɔibu na ɔ na mi. Mi ɔibu na me ɔ hu me, bo le ɔ ace bo ɔ sɔ me do zomaci me ɔ, me ɔ mi ɔ na ɔibu na ɔ ne. ⁶ E ma ɔ sa xe ahizi atɔn nyi tawunga awe ge we a ? E ɔ mɔ co ɔ, Mǎwu ma ɔ wɔn éme ɔe ge. ⁷ Ne ɔ we zɔn, ado ne ma hu mi o. ɔ, ɔa ɔ ta miɔn le lɔsu ɔ, bi we nyi nu xixa. Bɔ mi xɔ akwa hu ahizi le bi. ⁸ Ma ɔ na mi, me ɔbu ɔ na ɔ ɔ gbeto le nukɔn agbawungba ɔ mi nyi ahwanvi ce ɔ, nye Gbetɔvyɔ lɔsu na ɔ ɔ wensagun le nukɔn ɔ ahwanvi ce we me ɔ nyi. ⁹ Amɔ, me ɔbu ɔ na gbe un ɔ gbeto le nukɔn ɔ, nye lɔsu na gbe e ɔ wensagun Mǎwu tɔn le nukɔn. ¹⁰ Bɔ me ɔ na nyána nu do nye Gbetɔvyɔ wu ɔ, e na sɔ hwe ke me ne ɔ. Amɔ, me ɔ na nyána nu do Yesinsen wu ɔ, e ma na sɔ hwe ke me né ɔ ge.*

*12.10 Matye 12.32 ; Maki 3.29

¹¹ Hwenu dǎ mε le na dɔn mǐ yi gan le kpodo togan le kpo de dɔ tokplegbasa le ɔ, mǐ ma lin dǎ mǐ na hwlen mǐde le dɔ kpodo xo dǎ mǐ na dɔ le kpo kpɔn o.* ¹² Do, Yesinsen na sɔ xo dǎ mǐ na dɔ ɔ do ayi mε na mǐ dɔ ganxixo né ɔ mε. »

Dɔkun gbeme fi tɔn le

¹³ Mε dɔkpo nɔ mε le mε bo dɔ na Jezu dɔ : « Mesi, dɔ na anɔyevi na gu dǎ mǐ tɔ jodo ɔ, nε ma bo sɔ dǎ nyi ce ɔ na un. » ¹⁴ Amɔ, Jezu yigbe n'ε bo dɔ : « Mε dɔxo, menu wε sɔ un hwedɔtɔ alɔ numatɔ mǐtɔn ? » ¹⁵ Bɔ e dɔ na é dɔ : « Mǐ cɔ mǐde, na ayi n'ε kpe mǐ do dɔkun jije ma kpe mε wu. Do, gbetɔ sin gbε ma dɔ dɔkun susu dɔdɔ mε gε. »

Jezu do lo do dɔkunɔ numanywetɔ ɔ wu

¹⁶ Bɔ Jezu do lo de na é bo dɔ : « Dawe dɔkunɔ de le gle bɔ ajinukun sen n'ε ganji. ¹⁷ E wa lin tamε bo

* **12.11** Matye 10.19-20 ; Maki 13.11 ; Lwiki 21.14-15

kanbyɔ uɔe ɔɔ : "Nɛ na blo ɔɔ din ? Tenme ɔie ma tiin bɔ na se ajinukun cele xwe a e." ¹⁸ Bɔ e ɔɔ ɔɔ uɔe me ɔɔ : "Enhɛɛn ! Nu ɔɔ na blo ɔ ɔie : Na ho ago cele bo na gba ɔaxo ɔɔ hu gan mɔ le ɔ, bo na be ajinukun cele bi kpodo ɔɔkun ce ɔevo le kpo do ɛ me. ¹⁹ Bɔ na ɔɔ na alindɔn ce ɔɔ : Nuɔuɔu tiin na we hannya na xwe mɔkpan. Din ɔ gbɔje, ɔu nu, nu ahan bo je awa." ²⁰ Amɔ, Mɔwu ɔɔ n'ɛ ɔɔ : "A dan nu nyi ! Zan xe ɔ me ɔ, na yi gbigbɔ tɔwe. Bɔ ɔɔkun ɔɔ a kple le ɔ, menu tɔn we ɛ na nyi ?" » ²¹ Bɔ Jezu su ta na xo bo ɔɔ : « Nu ɔɔ nɔ jo do me ɔɔ nɔ kple ɔɔkun na uɔe, bo ma ka je ɔɔkun ɔɔ Mɔwu nukun me ge ɔ ji ɔ ne. »

Gbetɔ ne ɔjei do Mɔwu wu

(Matye 6.25-34)

²² Jezu le ɔɔ na ahwanvi utɔn le ɔɔ : « Ne ɔ we zɔn ma ɔɔ na mi, ado ne ma hu mi do gbɛ mitɔn alɔ agbaza mitɔn wu o. Mi ma nɔ lin nu ɔɔ mi na ɔu, alɔ nu ɔɔ mi na do ɔ kpɔn o. ²³ ɔo, gbɛ xɔ akwa hu nuɔuɔu, bɔ agbaza xɔ akwa hu nudido. ²⁴ Mi kpɔn

do cangoli le wu. É ma nɔ do ajinukun ge ; é ma nɔ le ya ajinukun ge. É ma ɔo xɔ alɔ agɔ ge. Co ɔ, Mǎwu nɔ na nuɔɔɔ é. Mìle ɔie ka xɔ akwa hu xe le e ! ²⁵ Menu we ɔo mi me din, bɔ sɔ gbɔn linkpɔn utɔn le me ɔ, e na kpewu bo gɔ hwenu klewun ɔe na gbeninɔ utɔn ? ²⁶ Bɔ na mì ma kpe nu kpevi ne blo wu ge ɔ, nu te we zɔn bɔ mì nɔ ɔo nu ɔe kpo le linkpɔn ɔ ? ²⁷ Mì kpɔn ɔe flowa ɔe ɔo zunme le nɔ wu ɔo : é ma nɔ je tagba ge, é ma nɔ lun avɔ ge. Co ɔ, axɔsu Salumɔ ɔe je ɔɔkun sɔ mɔ ɔ losu ma do avɔ bɔ e je acɔ sɔ flowa nele ɔe ge. ²⁸ Na Mǎwu nɔ ɔo acɔ na gbe ɔe ɔo zunme egbe bɔ e na sɔ nyi myɔ me sɔ le ɔo mɔ ɔ, mìnɔn we na glo e a ? Nuɔiɔi mìnɔn hwe ma ! ²⁹ E ɔo mɔ ɔ, mì ma lin nu ɔe mì na ɔu kpodo nu ɔe mì na nu ɔ kpo kpɔn o. Bɔ mì ne ma na magbɔje mì o. ³⁰ Mayisenɔ le we nɔ ɔo nu nele bi linkpɔn ɔ bo nɔ ɔo magbɔje na éɔe. Amɔ, mì To ɔ nywe ɔo mì ɔo nu nele sin hudo. ³¹ Amɔ, mì din Axɔsúɔúɔú Mǎwu tɔn je nukɔn. Ne ɔ, e na sɔ nu ɔe sin hudo mì ɔo le

d'e ji na mì. ³² Lengbɔkpɔ kpɛvi ce, ado nɛ ma hu mì
o. Ðo, e joɔo mì Tɔ ɔ bɔ e na na mì Axɔ́súɔ́dúɔ́ ɔ. »

Dɔkun dɛ ma nɔ gble gɛ ɔ

(Matye 6.19-21)

³³ « Mì sa dɔkun mìtɔn lɛ, bo ma akwa ɔ na
wamamɔnɔ lɛ. Mì tɔ aɔɔkɛn dɛ ma nɔ vun gɛ lɛ. Mì
kple dɔkun mìtɔn lɛ ɔo sɛxwe, fi dɛ nuɔe ma na wa é
te gɛ ɔ. Ðo, ajotɔ ɔe ma nɔ sɛkpɔ dɔn gɛ, bɔ
kɔɔwikɔɔwi ma nɔ hɛn nu gble ɔo dɔn gɛ. ³⁴ Ðo, fi
dɛ dɔkun mìtɔn lɛ te ɔ, flɛn wɛ ayixa mìtɔn lɛ lɔsu na
te. »

Jezu ɔo e nɛ nɔ nukle

(Matye 24.43-51 ; Maki 13.33-37)

³⁵ Jezu lɛ ɔo na ahwanvi lɛ ɔo : « Mì sɔ azɔwawu do,
na myɔgbɛn mìtɔn lɛ nɛ nɔ tita.* ³⁶ Mì wa nu ɔi mɛ
dɛ na gan étɔn yi asidida tɛnmɛ ɔ, é na nɔte kpɔn ɛ lɛ
xa. Bɔ na gan ɔ wa bo xuxu hɔn ɔ, é na hun n'ɛ

***12.35** Matye 25.1-13

hadokpo.* ³⁷ Nu nyo na mesento dë gan ɔ na wa mɔ do nukle le. Ma dɔ nugbo na mi : gan ɔ na do azɔwawu utɔn, bo na dɔ na mesento utɔn le dɔ é ne wa flen ayi na mi na na nuɖuɖu é. ³⁸ Gan ɔ na bo lekɔ wa do zanxwete alɔ finfonme ɔ, nu nyo na mesento dë e na wa mɔ do nukle le. ³⁹ Mi nywe ganji dɔ na xweto nyo gan dë me ajoto na wa do ɔ nyi we ɔ, e ma na lon bo ajoto na gba xwe utɔn ge.* ⁴⁰ Mi lɔsu mi nɔ aceji. Do, hwenu dë mi ma do nukun ge ɔ we nye Gbetɔvyɔ na lekɔ wa. »

Jezu dɔ xo do mesento dë do gbeji ɔ wu

(Matye 24.45-51)

⁴¹ Bɔ Piyee dɔ : « Aklunɔ , mile kedde we a do lo ne ɔ do na a, alɔ me bi ? » ⁴² Aklunɔ dɔ n'e dɔ : « Na mesento de do gbeji bo do nunywe ɔ, alɔ utɔn me jan we gan ɔ na sɔ mesento dë kpo le do na e na nɔ na

* **12.36** Maki 13.34-36

* **12.39** Matye 24.43-44

nuḍuḍu é do hwenu. ⁴³ Nu nyo na mesentɔ né ɔ dǎ gan utɔn na wa mɔ ɔ azɔ dǎ e ɔ n'ε ɔ kɔn ɔ ! ⁴⁴ Ma ɔ nugbo na m̀, gan ɔ na sɔ ε do nu utɔn le bi nu. ⁴⁵ Amɔ, na mesentɔ né ɔ ɔ ɔ uɔe mε ɔ : "Gan ce ma yǎ awǔ bo ɔ wa gε" bo je mesentɔ sunnu kpodo nyɔnu kpo xo ji bo ɔ nu ɔ, bo ɔ ahan nu mu ɔ, ⁴⁶ gan ɔ na wa ɔ azan dǎ gbe ɔ gan dǎ mε e ma ɔ nukun gε ɔ. Ne ɔ, gan ɔ na dɔn to n'ε tawun ɔ dǎ e nɔ dɔn to na gbejimanɔ le ɔ ɔ xa. ⁴⁷ Mesentɔ dǎ nyo nu dǎ gan utɔn nɔ joɔo ɔ nyi, bo ma ka sɔnu utɔn bo wa joɔo utɔn gε ɔ, ba na kpe e. ⁴⁸ Amɔ, Mesentɔ dǎ ma nyo nu dǎ gan utɔn nɔ joɔo ɔ nyi gε, bo ka wa nu dǎ je xε ba ɔ, ba kpeɔe ján wε e na ɔ n'ε. Mε dǎ Mǎwu na nu susu ɔ, e na byɔ susu i. Bɔ mε dǎ Mǎwu sɔ nu susu do alɔ mε na ɔ, e na byɔ nu gbeɔiɔ susu i. »

Nu dǎ zɔn bɔ Jezu wa ɔ.

(Matye 10.34-36)

⁴⁹ Jezu ɔ : « Myɔ wε un ɔe wa kɔn nyi ayǐgba ɔ ji.

Bɔ nɛ gbɛ wle haɔokpo ján wɛ un ɔo joɔo ɔ ! ⁵⁰ Un ɔo na gbɔn awuve ɔaxo ɔě mɛ, bɔ nɛ gbɛ yǎ awǔ wayi ján wɛ un ɔo ɔo ɔ !* ⁵¹ Mì vedo ɔo fifa wɛ un hɛn wa ayǐgba ɔ ji sin a ? Eo ! Ma ɔo na mì, kinklan wɛ un hɛn wa gbɛto lɛ mɛ. ⁵² Ɖo, bɛ zɔn ɔin ɔ, na mɛ atɔɔn ɔo xwe ɔe gbɛ ɔ, kinklan na byɔ éme. Bɔ mɛ atɔn na gbɛ ha mɛ awe tɔn, bɔ mɛ awe na gbɛ ha mɛ atɔn tɔn. ⁵³ Tɔ ma na do gbɛ ɔokpo ɔ xɛ vi utɔn sunnu gɛ, bɔ vi sunnu ma na do gbɛ ɔokpo ɔ xɛ tɔ ɔ gɛ. Vinɔ ma na do gbɛ ɔokpo ɔ xɛ vi utɔn nyɔnu gɛ, bɔ vi nyɔnu ma na do gbɛ ɔokpo ɔ xɛ nɔ ɔ gɛ. Asunɔ ma na do gbɛ ɔokpo ɔ xɛ vi ɔ si gɛ, bɔ visi ma na do gbɛ ɔokpo ɔ xɛ asu ɔ nɔ gɛ. »

Hwenu lɛ kpodo twinmɛ étɔn lɛ kpo

(Matye 16.2-3)

⁵⁴ Jezu lɛ ɔo na mɛ lɛ ɔo : « Na mì mɔ bɔ jikun do ɔo hweyixɔ sín awa ji ɔ, mì nɔ ɔo haɔokpo ɔo :

*12.50 Maki 10.38

"Jikun na ja". Bɔ e nɔ nyi mɔ pɛɛ. ⁵⁵ Bɔ na jehɔn xo zɔn tofɔligbe ɔ, m̀i nɔ ɖɔ : "Yɔzo na gbɛ." Bɔ e nɔ nyi mɔ pɛɛ. ⁵⁶ Yemenuwatɔ we m̀i nyi ! Na m̀i kpɔn ji kpodo do kpo ɔ, m̀i nɔ nyɔ nu ɖě na jɔ lɛ nyi. Bɔ nu tɛ we zɔn m̀i ma ka nyɔ nu ɖě ɖɔ jɔ hwe xe ɔ nu lɛ nyi ge ? »

M̀i gbɔ ken xe kentɔ m̀itɔn lɛ

(Matye 5.25-26)

⁵⁷ Jezu lɛ ɖɔ na mɛ lɛ ɖɔ : « Nu tɛ we zɔn bɔ ayixa m̀itɔn ma nɔ ɖɔ hwe xe m̀i do nu ɖě sɔgbɛ ɔ wu ge ? ⁵⁸ Na tagba ɖɔ hi kpodo mɛɖɛ kpo mɛ bɔ m̀i zɔn bo ɖɔ hwɛɖɔxɔsa yi ɔ, tenkpɔn kaka na m̀i mɔ ɖɔgbotinsa. Na ma nyi mɔ ge ɔ, e na kpláan we yi hwɛɖɔtɔ de. Bɔ hwɛɖɔtɔ ɔ na jo we na ahwanyitɔ. Bɔ ahwanyitɔ ɔ na su we do gankpa mɛ. ⁵⁹ Ma ɖɔ na we, na a ma su axɔ ɖě aɖu ɔ vɔ ge ɔ, a ma ɖɔ na tɔn zɔn gankpa mɛ ge. »

E ɔo dandanme ɔo gbeto na levo jo

¹ Ɖo hwenenu ɔokpo ɔ, me ɔele sekpo Jezu bo ɔo nu ɔě Pilati wa ɔ n'ε. É ɔo Pilati na gbe bo e hu Galilenu ɔele hwenu ɔě é ɔo avɔsan na Măwu do ɔ. ² Jezu yigbe na é bo ɔo : « Galilenu nele hu hwe hu Galilenu ɔele bi we zɔn bo nu nele jo do é ji we mi vedo a ? ³ Eo ! Amɔ, ma ɔo na mi, na mi ma levo jo ge ɔ, mo jan we mi me bi na ku ɔo ne. ⁴ Bo me fɔtɔn-nukun-atɔn ɔě ji Silowe sin adɔ ho je bo hu le ɔ, é hu hwe hu Jeluzalemunu ɔele bi we mi vedo a ? ⁵ Eo ! Amɔ, ma ɔo na mi, na mi ma levo jo ge ɔ, mo jan we mi me bi na ku ɔo ne. »

Jezu do lo do figitin ɔě ma no sen ge ɔ wu

⁶ Bo Jezu do lo xe ɔ na é bo ɔo : « Nya ɔe do figitin ɔokpo ɔo viwungboo utɔn me. E wa wa atinsinsen ɔ gbe gbe gbe ɔokpo bo ma mo ɔe ɔo atin ɔ ji ge. ⁷ Bo nya ɔ ɔo na viwungboocɔto ɔ ɔo : "Kpɔn o ! Zɔn xwe atɔn ɔie we un ɔo figitin xe ɔ kɔn wa bo na gbe sinsen utɔn, bo un ma no mo ɔe ge. Gbo bo sen ε se.

Nu te sin tenme e na do jan me do gle o me o ?"

⁸ Amɔ, viwungboocɔtɔ o yigbe n'ε bo do : "Gan ce, le jo e do xwe xe o me, na ma de do lile do e bo na kon gboo do dodonu n'ε. ⁹ Vlavo, e si wa sen do nukonme. Na ma ka wa nyi mo ge o, a na sen ε se." »

Jezu gbɔ azon na nawe de do gbɔjezán Jwifu le tɔn gbe

¹⁰ Do gbɔjezán Jwifu le tɔn gbe gbe dokpo o, Jezu do nu kplɔn me le do tokplegbasa de o. ¹¹ Nawe de ka do flen bo do azon je zɔn xwe fɔtɔn-nukun-atɔn die o. Ye nyananyána de we no do tagba n'ε, bo e no zɔn cɔcɔ. Bo e ma kpewu bo no jlo ganji ge. ¹² Dě Jezu mo ε o, e ylo ε bo do ne wa. Bo e do n'ε do : « Măwu hwlen we zɔn azon tɔwe si. » ¹³ Né o godó o, Jezu so alo d'e ji. Bo hadokpo o, nawe o jlo bo je gigo kpa na Măwu ji. ¹⁴ Bo de Jezu gbɔ azon na me do gbɔjezán Jwifu le tɔn gbe o, e ve na tokplegbasa o sin gan tawun. Bo e do na me le do : « Azan ayizen we e do na wa azo na. Mi no wa do azan nele gbe na e na

gbɔ azɔn na m̀. Nε ma nɔ nyi gbɔjezán gbe o. »

¹⁵ Aklunô yigbe n'ε bo ɔ : « Yemenuwato we m̀ nyi !
Do gbɔjezán gbe ɔ, m̀ ma nɔ tun nyibu alɔ
sɔketekete m̀ton lε zɔn akpome bo nɔ kpláan é yi sin
nu gbe γε we a ? ¹⁶ Bɔ nawe xe ɔ ɔ ɔ ɔ nyi Ablaxamu vi,
bɔ Awovi bla zɔn xwe fɔtɔn-nukun-atɔn ɔ ɔ, e ma
ɔ na tun kan n'ε ɔ gbɔjezán gbe γε we a ? » ¹⁷ Xo
nε ɔ Jezú ɔ je winnya ji na kentɔ utɔn lε bi. Bɔ
mε ɔ flɛn lε bi ɔ awaje ɔ ɔ nu ɔ ɔ ɔ ɔ ɔ Jezú
ɔ jle lε bi wutu.

**Jezú do lo do atinkun kpevi bi ɔ kpodo wɔfɔnnu
kpo wu**

(Matye 13.31-33 ; Maki 4.30-32)

¹⁸ Jezú ɔ : « Nu te Axósúɔúɔú Mǎwu tɔn ɔ ɔ ? Nu
te wu we na jle ε do ? ¹⁹ E ci atinkun kpevi ɔ dawe
ɔ sɔ yi do ɔ ajikpa utɔn mε ɔ xa. E wu bo hwɛn bo
wa huzu atin ɔ ɔ ɔ. Bɔ xe lε ɔ adɔ do ala utɔn lε mε.
» ²⁰ Jezú lε ɔ : « Nu te wu we na jle Axósúɔúɔú
Mǎwu tɔn do ? ²¹ E ci wɔfɔnnu ɔ ɔ nawe ɔ sɔ nya

yovolinfin gannu atɔn^N na ɔ xa. Bɔ linfin dɛ e zin ɔ bi fɔn. »

Ali dɛ yi Axɔsɔdɔdɔ Mɔwu tɔn mɛ ɔ ma gblo gɛ

(Matye 7.13-14,21-23)

²² Jezu dɔ toxo lɛ kpodo gletoxo lɛ kpo mɛ gbɔn ɔ, bo dɔ nu kplɔn mɛ lɛ ɔ, bo tunta Jeluzalemu. ²³ Mɛdɛ dɔ n'ɛ dɔ : « Aklunɔ , mɛ kpɛvi dɛ jɔn wɛ Mɔwu na hwɛn gan nu nugbo a ? » Jezu ka yigbe na ɛ bo dɔ :

²⁴ « Mì do gan bo gbɔn ali kpɛvi ɔ nu bo byɔ Axɔsɔdɔdɔ Mɔwu tɔn ɔ mɛ. Do, ma dɔ na mì, mɛ susu na joɔ na byɔ ɛ mɛ. Amɔ, ɛ ma na kpewu gɛ.

²⁵ Hwenu dɛ xwetɔ ɔ na wa ci tɛ bo su hɔn ɔ, mì na ci kɔxo. Bɔ hwenu ɔ, mì na jɛ hɔn ɔ xuxu ji bo na nɔ dɔ : " Aklunɔ , hun hɔn na mɔ." Bɔ e na yigbe na mì bo dɔ : "Un ma nyɔ fi dɛ mì tɔn zɔn ɔ nyi gɛ."

²⁶ Amɔ, mì na jɛ idɔ ji dɔ : "Mɔ kpodo hi kpo bi jan

^N**13.21** Towungoɔ ko sɔ yi ko atɔn mɔ wɛ e nyi dɔ mɔ de fi.

wε ɔu nu bo nu ahan ɔo fi ma ! Bɔ a nɔ kplɔn nu mε
gbɔn tokpletɛn mɪtɔn lε ma !" ²⁷ Bɔ e na ɔo na mɪ ɔo :
"Un ma nyɔ fi ɔě mɪ tɔn zɔn ɔ nyi gε. Mɪ bu do un,
nubaɔabaɔawato xε lε wε." ²⁸ Bɔ hwenu ɔě mɪ na mɔ
Ablaxamu, Izaki, Jakɔbu, kpodo gbeyidɔtɔ Mǎwu tɔn
lε kpo ɔo Axɔsɔdɔdɔ Mǎwu tɔn mε, bɔ e na ɔe mɪ
tɔn jε kɔxo ɔ, mɪ na wa bε avi bo na ɔu aɔɔklwin.*
²⁹ Mε lε na tɔn zɔn hwezɛtɛn sɪn awa ji, hweyixɔ sɪn
awa ji, totaligbe kpodo tofɔligbe kpo bo na wa flɛn
ayi bo na ɔu nu ɔoAxɔsɔdɔdɔ Mǎwu tɔn mε.
³⁰ Hwenɛnu ɔ, mε godo tɔn ɔelɛ na wa jε nukɔn. Bɔ
mε nukɔntɔn ɔelɛ na wa gbɔn godo.* »

Jezu yi wan na Jeluzalemunu lε

(Matye 23.37-39)

³¹ Hwenu ɔě Jezu ɔo xo nεlɛ ɔo ɔ, Falizyɛn ɔelɛ
sɛkpɔ ε bo ɔo n'ε ɔo : « Tɔn zɔn fi ! Yi fi ɔevo. ɔo,

* **13.28** Matye 22.13 ; 25.30

* **13.30** Matye 19.30 ; 20.16 ; Maki 10.31

Elodu jođo na hu we. » ³² Jezu ɔ na é ɔ : « Mì yi ɔ na dawé nuhɛngbleto ɔi alwi xa né ɔ ɔ na nya ye nyananyána le bo na gbɔ azɔn na mɛ le egbe kpodo so kpo. Bɔ azan atɔn gbe ɔ, na wa azɔ ce vɔ. ³³ Amɔ, un na ɔ Jeluzalemu sin ali ɔ ji egbe, so kpodo azan atɔn gbe kpo. Do, e ma ɔ na hu gbeyiɔtɔ Mǎwu tɔn ɔ fi ɔ devo ze Jeluzalemu wu ge. »

³⁴ Bɔ Jezu ɔ : « Jeluzalemunu le ! Jeluzalemunu le ! Mì nɔ hu gbeyiɔtɔ Mǎwu tɔn le, bo nɔ nyi hwan do mɛ ɔ Mǎwu sɛdo mì le kaka bo nɔ hu é ! E jođo un gba nabi ɔ ɔ ma kple mì ɔi ɔ koklonɔ nɔ kple vi utɔn le do awa utɔn le glɔ ɔ xa, bɔ mì ma jođo ge ! ³⁵ Din ɔ, Mǎwu na jo to mɔtɔn do na mì. Amɔ, ma ɔ na mì, be zɔn din kaka yi je hwenu ɔ e na ɔ "Gigoo na mɛ ɔ Aklunɔ sɛdo ɔ" ɔ, mì ma so na mɔ un ba ge. »

14

Jezu gbɔ azɔn na nya ɔ

¹ Gbọjẹzan Jwifu le tɔn gbe ɔokpo we, bɔ Jezu yi nu ɔu gbe ɔo Falizyɛn le sin gan ɔokpo xwe. Me ɔe ɔo flɛn le ka ɔo cɔ e ɔ. ² Bɔ nugbo ɔ, nya ɔe ɔo tite zɔn je ɔ bo ɔo nukɔn n'ɛ. ³ Jezu yi xo bo kanbyɔ Falizyɛn le kpodo senkplɔnmetɔ le kpo ɔo : « Sen ɔ na gbe ɔo e ne gbɔ azɔn na me ɔo gbọjẹzán gbe a, alɔ e gbɛ ? » ⁴ Bɔ é ci xwi. Bɔ Jezu ɔo alɔ azinzɔnnɔ wu bo gbɔ azɔn n'ɛ bo ɔo ne yi. ⁵ Né ɔ godó ɔ, Jezu kanbyɔ é ɔo : « Menu we ɔo m̀ me, bɔ na vi utɔn alɔ nyibu utɔn je dotɔ me ɔo gbọjẹzán gbe ɔ, ma na yi ɔe e tɔn belewun ge* ? » ⁶ É ma ka sɔ mɔ xo ɔe bo ɔo d'e wu ge.

Jezu kplɔn nu me do meɔe sɔ hwe ji

⁷ Jezu mɔ bɔ jonɔ ɔe e ylo le ɔo tenme nukɔntɔn le sɔ ɔ. Bɔ e do lo ɔe na é bo ɔo : ⁸ « Na meɔe ylo we do ago gbe ɔo alɔwletɛn ɔ, ma yi flɛn ten nukɔn tɔn ɔ me o. Do vlavo, e na ko ylo me nukunteji ɔe hu gan we ɔ ɔe. ⁹ Ne ɔ, me ɔe ylo m̀ me awe le wa ɔ ne ma

*14.5 Matye 12.11

wa ɗɔ na we ɗɔ : "Cite bo na ten me ɗeɔ" o. Ma nyi ma ge ɔ, a na wa ci tē kpodo winnya kpo bo na yi flen ten godotɔn ɔ me. ¹⁰ Nu ɗo ganji ɔ, na e ylo we do ago gbe ɗo alɔwleten ɔ, ten godotɔn ɔ me we a na yi flen. Ne ɔ, na me ɗe ylo we ɔ wa ɔ, e na ɗɔ na we ɗɔ : "xɔntɔn ce, wa flen nukɔn." Ne ɔ, e na nyi susu na we ɗo me ɗe kpodo hi kpo zɔn wa nu ɗu gbe le kpo sin nukunme. ¹¹ Ɖo, me ɗe sɔ uɗe do aga ɔ, e na sɔ ε hwe. Bo me ɗe ka sɔ uɗe hwe ɔ, e na sɔ ε do aga.* »

Jezu ɗɔ e ne hun xome do wamamɔnɔ le wu

¹² Jezu ka wa ɗɔ na me ɗe ylo ε ɔ ɗɔ : « Na a ɗa hweyivɔ me alɔ gbada nuɗuɗu bo joɗo na ylo me le ɗɔ é ne wa ɗu nu xe mi ɔ, ma ylo xɔntɔn tɔwe le, anɔwevi le, me tɔwe le alɔ xɔntɔn tɔwe ɗɔkunɔ le o. Ma nyi ma ge ɔ, éle lɔsu na wa ylo we ɗɔ hi ne wa ɗu nu ka. ¹³ Nu ɗo ganji ɔ, na a joɗo na da me le ɗɔ é ne wa ɗu hweyivɔ me nuɗuɗu alɔ gbada nuɗuɗu xe mi

*14.11 Matye 23.12 ; Lwiki 18.14

ɔ, yɔ wamamɔnɔ ɛ, sɛkunɔ ɛ, afɔtɔnɔ ɛ kpodo nukuntɔnnɔ ɛ kpo. ¹⁴ Na a blo ɔ do mɔ ɔ, nu na nyɔ na we. Do, mɛ nɛɛ ma na kpewu bo na su axɔ utɔn we gɛ. Amɔ, Mǎwu na su axɔ utɔn we hwenu ɔǎ e na fɔn ɔagbewatɔ ɛ zɔn ku ɔ. »

Jezu do lo do mɛ ɔǎ e yɔ do jonɔgbe ɛ wu

(Matye 22.1-10)

¹⁵ ɔǎ Jezu ɔ do xo nɛɛ vɔ ɔ, mɛ ɔokpo ɔ do jonɔ ɛ mɛ bo ɔ do na Jezu ɔ do : « Nu nyɔ na mɛ ɔǎ Mǎwu na yɔ do xwe ɔ do tenmɛ ɔ do Axɔsɔdɔdɔ utɔn mɛ ɔ ! » ¹⁶ Jezu ka do lo n'ɛ bo ɔ do : « Nya ɔ do wɛ ɔ do gbada nuɔduɔ zan ɔ do xɔ ɔ do, bo yɔ mɛ susu. ¹⁷ Bɔ ɔǎ nuɔ do hwenu su ɔ, e sɛ mɛsɛntɔ utɔn do, na e na yi ɔ do na mɛ ɔǎ e yɔ ɛ ɔ do : "Mì wa, nu bi ko sɔgbe." ¹⁸ Amɔ, é mɛ bi na xosin ɔokpo ɔ sɛ do e bo ɔ do mi ma kpewu bo na wa gɛ. Mɛ nukɔntɔn ɔ do : "Un xɔ gle ɔ do, bɔ un ɔ do na yi kpɔn. Kenklen, ma sin xomɛ o." ¹⁹ Mɛ ɔ do : "Din jan wɛ un xɔ glɛlɛnyibu awo, bɔ un na yi kpɔn ɔ do é wa azɔ ganji ja. Kenklen, ma sin xomɛ o." ²⁰ Mɛ ɔ do

le dɔ : "Din jan we un da asi, né ɔ we zɔn bɔ un ma kpewu bo na wa ge." ²¹ Mesentɔ ɔ lekɔ wa, bo dɔ gbe na gan utɔn. Bɔ xome ka sin gan ɔ tawun, bɔ e dɔ na mesentɔ utɔn dɔ : "Hwlen do bo yi tokpletɛn le, bo le gbɔn ali toxo ɔ me tɔn le bi xo, bo kpláan wamamɔnɔ le, sekunɔ le, nukuntɔnnɔ le kpodo afɔtɔnɔ le bi kpo wa fi." ²² Dɛ mesentɔ ɔ lekɔ wa ɔ, e dɔ : "Gan ce, nu dɛ a zɔn ɔ, un ko blo, co bɔ, ten me le kpo." ²³ Gan ɔ le dɔ na mesentɔ ɔ dɔ : "Le mle gletoxo li le, bo gbɔn zunmeli le bo tenkpɔn kaka na me dɛ a mɔ le bi ne wa, bɔ xwe ce gbe na gɔ. ²⁴ Do, ma dɔ na m̀, me dɛ un ko yɔ je nukɔn le de ma na du gbada nuɖuɖu ce ge." »

Gbetɔ alɔkpa dɛ ahwanvi Jezu tɔn le dɔ na nyi ɔ

(Matye 10.37-38)

²⁵ Me le nyi ahwan bo xodo Jezu. Bɔ e ka lile bo kpan nukɔn é bo dɔ : ²⁶ « Na mede jodo na xodo un, bo ma ka yi wan na un hu tɔ ɔ, nɔ ɔ, asyɔ, vi ɔ le, nɔvyɔ sunnu le, nɔvyɔ nyɔnu le kaka je u losu gbetɔ ji

γε Ϸ, με Ϸ ma kpewu bo na nyi ahwanvi ce γε.

²⁷ Mεδε ma ka zε akluzu utϷn, bo xodo un γε Ϸ, με Ϸ ma kpewu bo na nyi ahwanvi ce γε. ²⁸ Na mεδε jοδο na gba singbo Ϸ, ayi wε e na flen hwε, bo na len akwa nabi dε e na zan do singbo Ϸ wu Ϸ kpϷn, bo na kpϷn dϷ, mi ka kpewu bo na wa xϷ zϷ Ϸ yi vϷ ja.*

²⁹ Ma nyi mϷ γε Ϸ, na e wa do xϷ Ϸ do, bo ma kpewu bo gba ε vϷ γε Ϸ, με dε na wa mϷ le bi na wa ca ε ko. ³⁰ BϷ ε na dϷ : "Mι kpϷn, mεδε dje do xϷ do, ma ka sϷ kpewu bo gba ε vϷ γε ! " ³¹ MϷ jan wε, na axϷsu dε xwe ahwan fun xe axϷsu dεvo gbe Ϸ, ayi wε e na flen hwε, bo na lin tame kpϷn dϷ ahwanyitϷ degba awe afϷ awo (10.000) dε mi dϷ Ϸ ka kpewu bo na fun ahwan xe ahwanyitϷ degba atϷϷn (20.000) dε axϷsu dεϷ dϷ bϷ ε dϷ ali ji bo ja Ϸ ja. ³² Na e mϷ dϷ mi ma kpewu γε Ϸ, hwenu dε me dεle kpo dϷ la bo ja Ϸ, e na se me do axϷsu dεϷ bo dϷ mi na kpϷn bo dϷ, bϷ fifa na tiin. ³³ MϷ dϷkpo Ϸ, na mεδε dϷ mι me,

*14.28 Matye 16.24 ; Maki 8.34 ; Lwiki 9.23

bo ma jo dɔkun utɔn lɛ bi do gɛ ɔ, mɛ nɛ ɔ ma kpewu
bo na nyi ahwanvi ce gɛ. »

Jɛ dǎ bu vivi utɔn ɔ

(Matye 5.13 ; Maki 9.50)

³⁴ « Nugbo wɛ, jɛ ɔ, nu dɔgbe wɛ e nyi. Bɔ na e ka
bu vivi utɔn ɔ, nu tɛ e na wa kaka bɔ e na lɛ wa vivi
? ³⁵ Ma sɔ nyɔ bɔ e na zan na gle kpodo ajinukun kpo
gɛ ; gbe jan wɛ e na sɔ kɔn nyi. Na mɛdɛ dɔ to bo nɔ
se nu ɔ, nɛ bo se ! »

15

Jezu do lo do lɛngbɔ dǎ bu bɔ e wa mɔ ɔ wu

(Matye 18.12-14)

¹ Takweyitɔ lɛ kpodo hwɛhutɔ lɛ kpo bi sɛkpɔ Jezu
bo na dɔto e.* ² Bɔ Falizyɛn lɛ kpodo sɛnkplɔnmɛtɔ lɛ
kpo dɔ nuhundɔ do Jezu wu ɔ. É nɔ dɔ : « Nya xe ɔ
nɔ yi hwɛhutɔ lɛ, bo nɔ dɔ nu xe é ! » ³ Bɔ Jezu do lo

*15.1 Lwiki 5.29-30

na é bo ɔ : ⁴ « Menu we ɔ mi me bo na e ɔ lengbo kanwe-ko (100), bo ɔokpo bu do e ɔ, ma no jo kânwe fɔtɔn nukun-ene (99) ɔele do ɔ amagboo me bo no je ɔokpo gee ɔ bu ɔ din kpɔn ji kaka bo no yi mo e ge ? » ⁵ Na e mo e ɔ, e no vivi n'e, bo e no so e do kolime. ⁶ Bo na e lekɔ wa xwegbe ɔ, e no ylo xɔntɔn utɔn le kpodo me ɔ ɔ xwe utɔn kpa le kpo bo no ɔ na é ɔ : « Mi wa je awa xe un. Do, un mo lengbo ce ɔ bu ɔ ! » ⁷ Ma ɔ na mi, mo jan we xome no hun Măwu ɔ jixwe do hwɛhuto ɔokpo gee ɔ levɔ jo ɔ wu hu gan nujlɔjlɔwato kânwe fɔtɔn nukun-ene (99) ɔ ma ɔ hudo levɔjo tɔn ge le ɔ ne.

Jezu do lo do akwagan ɔ bu bo e wa mo ɔ wu

⁸ Jezu levɔ ɔ : « Nyɔnu te na ɔ akwagan awo, bo na ɔokpo bu do e ɔ, ma no ta myɔgben bo no za kɔxo, bo no wa aɔawun bo no din i kpɔn kaka bo no mo e ge ? » ⁹ Na e mo e ɔ, e no ylo xɔntɔn utɔn le kpodo me ɔ ɔ xwe utɔn kpa le kpo bo no ɔ na é ɔ : « Mi wa je awa xe un. Do, un mo akwagan ɔ bu

do un ɔ ! » ¹⁰ Ma ɔ na mi, ma jan we xome no hun wensagun Mawu ton le do hwehuto dokpo gee de levɔ ja ɔ wu ɔ na.

Jezu do lo do vi de bu bo e wa ma ɔ wu

¹¹ Jezu levɔ ɔ : « Dawe de ɔ vi sunnu awe. ¹² E wa su gbe dokpo, bo me kpevi ɔ wa ɔ na to ɔ ɔ : "Ataye, so gu de nyi ce ɔ na un." Bo to ɔ so dakun uton le ma na e. ¹³ Azan de ma je ge bo me kpevi ɔ fonu le bi sa, lobo hundo kaka fi de ma kpɔ fi de, ɔ to de me. De e je don ɔ, e je gbe hannyahannya zan ji, bo so akwa uton du gbe na. ¹⁴ De e zan akwa ɔ bi vo ɔ, ado daxo de ton ɔ to ɔ me. Bo e je ya ji ji. ¹⁵ E gbo wa yi je azo wa na to ɔ me nu de ji. Bo me ɔ se e do gle me na e na yi kpɔn agluza uton le ji n'e. ¹⁶ E no jodo ganji na du agluza le sin nuɔduɔ co ɔ, mede ma no n'e ge. ¹⁷ Vi ne ɔ wa do ayi xome lobo ɔ : "Ataye sin gbatesoto le no ma nu du bo e no ci ayi. Bo nye ɔ, un ja xove ku na ku gbe ɔ fi ! ¹⁸ Na leko yi ataye de bo na ɔ n'e ɔ : "Ataye, un je ago do Mawu bo le je

ago do we. ¹⁹ Un ma so je xe bo a na ylo un do vi
towe ge. Yi un di gbatesoto towel dokpo xa." ²⁰ Bo e
wle ali bo dido to o de. De e kpo do la bo ja o, to o
mo e, bo vi o sin nu bla awu n'e. Bo e do wezun bo yi
wunkpla e bo don e do awu. ²¹ Vi o ka do n'e do :
"Ataye, un je ago do Mawu bo le je ago do we. Un ma
so je xe bo a na ylo un do vi towel ge." ²² Amu, to o do
na mesento uton le do : "Mi hlendo bo so awu de je
aco hu dele bi o bo wa do n'e. Mi do alogan n'e, bo
do afokpa n'e. ²³ Mi wle nyibu jleme de do jo o, bo
hu, na mi na du xwe bo je awa. ²⁴ Do, vi ce sunnuvi
xe o ko ku bo le fon. E bu dayi, bo un wa mo e. Bo e
je xwe du ji. ²⁵ Hwenenu o, vi uton sunnu mexo o do
gle me. Bo de e lekoto zon gle o me bo sekpo xwegbe o,
e do nuxixo gbe se o, bo me le do we du o. ²⁶ E ylo
mesento le dokpo bo kanbyo e do nu te do jo ja. ²⁷ Bo
mesento o yigbe n'e bo do : "Anwevi we wa, bo
atowe hu nyibu jleme de do jo o. Do, e mo vi o bo e
zon lanmesyen me bo wa." ²⁸ Amu, vi sunnu mexo o

βε xomεsin bo gbε ɔ̃ mi ma ɔ̃ ɔ̃ xwe ɔ̃ gbε na byɔ̃ γε.
Tɔ̃ ɔ̃ tɔ̃n jε gbɔ̃ndenu bo blε ε bo ɔ̃ nε byɔ̃ xwegbe.
²⁹ Bɔ̃ e yi xo bo ɔ̃ na tɔ̃ ɔ̃ ɔ̃ : "Zɔ̃n xwe mɔ̃kpan ɔ̃
ɔ̃ die wε un ɔ̃ azɔ̃ wa na we ɔ̃, bɔ̃ un ma vε toli na we
kpɔ̃n γε. Co ɔ̃, a ma wle gbɔ̃vi lɔ̃su na un ɔ̃ ma sɔ̃
ɔ̃ ɔ̃ xwe xε xɔ̃ntɔ̃n ceλε kpɔ̃n γε. ³⁰ Amɔ̃, ɔ̃ vi tɔ̃we xε
ɔ̃ ɔ̃ bε dɔ̃kun tɔ̃we bo yi ma na nyɔ̃nu tonyatɔ̃ lε ɔ̃
wa din ɔ̃, a wle nyibu jlεmε ɔ̃ do jo ɔ̃ bo sɔ̃ hu n'ε !"
³¹ Bɔ̃ tɔ̃ ɔ̃ ɔ̃ n'ε ɔ̃ : "Vi ce, hyɔ̃ ɔ̃, a ɔ̃ fi xε un tεgbε.
Bɔ̃ nu ɔ̃ un ɔ̃ lε bi ɔ̃, tɔ̃we wε é nyi. ³² Mĩ ɔ̃ na ɔ̃
xwe. Do, anɔ̃wevi xε ɔ̃ ko ku bo lε fɔ̃n. E bu ɔ̃ayĩ bɔ̃
un wa mɔ̃ ε." »

16

Jezu do lo do nujikpɔ̃ntɔ̃ ayiɔ̃ntenanɔ̃ ɔ̃ wu

¹ Jezu lε ɔ̃ na ahwanvi utɔ̃n lε ɔ̃ : « Dawe dɔ̃kunɔ̃
ɔ̃ ɔ̃ nujikpɔ̃ntɔ̃ ɔ̃. Mε lε wa ɔ̃ na dɔ̃kunɔ̃ ɔ̃ ɔ̃
nujikpɔ̃ntɔ̃ utɔ̃n ɔ̃ nu utɔ̃n lε zan hannyahannya ɔ̃.
² Bɔ̃ dɔ̃kunɔ̃ ɔ̃ ylɔ̃ nujikpɔ̃ntɔ̃ ɔ̃ bo ɔ̃ n'ε ɔ̃ : "Un ɔ̃

xo ɔle se do awu we ɔ. Din ɔ, wa ɔo ɔe a zan nu
cele ɔo sin gbe na un. ɔo, be zon egbe ɔ, a ma so
na no nu cele nu ba ge." ³ Nujikponto ɔ lin tame kpon
bo ɔo ɔo ude me ɔo : "Gan ce joɔo na de un zon nu
uton le nu. Nu te un ka na blo ? Gle we na yi le a ?
Un ma ka kpewu ne ! Nu we na byo du a ? Winnya
xo ne ma ! ⁴ Enheen ! Un nyo nu ɔe na blo ɔ nyi. Na
blo bo na azo gble do un ɔ, na mo me ɔe na yi un do
xwe eton le gbe le." ⁵ E wa je me ɔe du axo do gan
uton le ylo ji dokpo dokpo. Bo e kanbyo me nukonton
ɔ ɔo : "Nabi we a du do gan ce ?" ⁶ Me ɔ yigbe n'e bo
ɔo : "Ami ajagwe kanwe-ko (100) xo we un du do e.
Nujikponto ɔ ɔo n'e ɔo : "Wema ɔe xle ɔo a du axo ɔ
die. Yi, flen ayi bo ya awu wlan ɔo kanɔe-awo (50)
we." ⁷ Ne ɔ godo ɔ, nujikponto ɔ le kanbyo me awego
ɔ ɔo : "Nabi we a du do gan ce ?" Me ɔ yigbe n'e bo
ɔo : "Likun ati kanwe-ko (100) xo we un du do e."
Nujikponto ɔ ɔo n'e ɔo : "Wema ɔe xle ɔo a du axo ɔ
die. Yi bo wlan ɔo kanwe (80) we." ⁸ Bo gan ɔ

kpagbe na nujikpɔntɔ ayiɔotenanɔ né ɔ ɔ do bibi utɔn wutu. Do nugbo me ɔ, gbetɔ egbe tɔn le nɔ zan bibi sin walɔ xe ha ɛtɔn le ɔ do nu wiwa ɛtɔn le me hu weziza vi le. »

**Mede ma kpewu bo na sen Akwa kpodo Mawu
kpo zenzen ge**

⁹ Jezu le ɔ do na ahwanvi utɔn le ɔ do : « Mi zan dokun de mi gbɔn ali hizihizi bo je le bo je xɔntɔn na. Bo hwenu de dokun nele na wa vɔ ɔ, Mawu na yi mi do noten mavɔ-mavɔ le. Dokun ma nɔ wa joɔo Mawu tɔn ge. Amɔ, mi zan bo je xɔntɔn na. Ne ɔ, hwenu de e na vɔ do mi ɔ, e na yi mi do fi de mi na nɔ kaka sɔ yi ɔ. ¹⁰ Me de nɔ nɔ gbeji ɔ do nu kpevi le me ɔ, e nɔ le nɔ gbeji ɔ do nu daxo le me. Bo me de ma nɔ nɔ gbeji ɔ do nu kpevi le me ge ɔ, e ma nɔ le nɔ gbeji ɔ do nu daxo le me ge. ¹¹ Bo na mi ma kpewu bo nɔ gbeji ɔ do dokun de e gbɔn ali hizihizi bo je le me ge ɔ, menu we na sɔ mi do dokun jo dokun le nu ? ¹² Bo na mi ma kpewu bo nɔ gbeji ɔ do me devo le sin Dokun le

kɔn gɛ ɔ, mɛnu wɛ na sɔ dɛ nyi mɪtɔn lɛ na mɪ ?

¹³ Mɛsɛntɔ dɛ ma kpewu bo na sɛn gan awe zɛnzɛn gɛ : e na gbɛ wan na mɛ dɔkpo bo na yi wan na mɛ dɔkpo. Alo, e na setonu na mɛ dɔkpo bo na vɛtoli na mɛ dɔkpo. Mɪ ma kpewu bo na sɛn Mǎwu kpodo Akwa kpo zɛnzɛn gɛ.* »

Sɛn Mǎwu tɔn kpodo Axɔsúđúđú utɔn kpo

¹⁴ Đɛ Falizyɛn dɛ akwa jɛ nukɔn na lɛ se xo dɛ Jezu dɔ nɛlɛ bi ɔ, é jɛ iko e ji. ¹⁵ Jezu ka dɔ na é dɔ : « Mɪlɛ ɔ, mɪ nɔ dɛxlɛ mɛ lɛ dɔ mɪ nɔ wa nujlɔjɔ. Amɔ, Mǎwu nyɔ nu dɛ dɔ ayixa mɪtɔn lɛ mɛ ɔ nyi. Đo, nu dɛ gbɛtɔ lɛ sɔ mɔ nujɔnu na ɔ, Mǎwu nɔ gbɛ wan na tawun. ¹⁶ Sɛn dɛ Mǎwu do gbɔn Mɔyizi kpodo gbeyiđɔtɔ utɔn lɛ kpo ji lɛ ɔ, é wa azɔ kaka wa jɛ Jaan Yɛhwɛsinlɛnámɛtɔ ɔ sin hwenu. Bɔ, zɔn Jaan Yɛhwɛsinlɛnámɛtɔ ɔ sin hwenu ɔ, e dɔ Axɔsúđúđú Mǎwu tɔn sin Wɛn Đagbɛ ɔ jɛ ɔ. Bɔ mɛ dɔkpo dɔkpo dɔ gando ɔ bo na byɔ Axɔsúđúđú Mǎwu tɔn né ɔ

*16.13 Matye 6.24

me.* ¹⁷ Jixwe kpo ayigba kpo na wa yi belewun.
Amo, wekun kpevi dokpo gee losu ma na hwe zon
Mawu sin sen wema o me ge.* ¹⁸ Sunnu de gbe asi o
bo da devo o, aga we e le. Bo me de da nyonu de asu
o gbe o, aga we e le.* »

Jezu do lo do dokunno de kpodo Laza kpo wu

¹⁹ Jezu levu do : « Nya dokunno de tiin bo no do avo
dagbe dagbe akwa daxo ton le, bo no do ago daxo
daxo le du ayihongbe ayihongbe o. ²⁰ Bo nya de tiin
bo nyi wamamono, bo e no ylo e do Laza. Awutu uton
bi we nyi akpa, bo e no mlo nya dokunno o sin
hontogboo ji. ²¹ Bo na dokunno o do nu du o, Laza no
jodo ganji na can ayivu le du. Bo xwekanlin le we no
wa dido akpa uton le me. ²² Wamamono o ka wa ku.
Bo wensagun Mawu ton le so e yi Ablaxamu de. Nya
dokunno o losu wa ku bo e di i. ²³ Bo dokunno o wa yi

* **16.16** Matye 11.12-13

* **16.17** Matye 5.18

* **16.18** Matye 5.32 ; 1 Kolentinu 7.10-11

ḡo ya ji tawun ḡo kutome ɔ. E wa ḡe kɔ kpɔn aga bo mɔ Ablaxamu sɛdo bɔ Laza ḡo akpa n'ε. ²⁴ Bɔ e do axwa bo ḡɔ : "Atɔye Ablaxamu, ku nublawu na un bo sɛ Laza do na e na sɔ alɔvi do sin mɛ bo na ja do ḡe ce ji, bo na fakɔ na un kpeḡe. Ḃo, un ḡo awuve se ḡo myɔ xe ɔ mɛ tawun ɔ." ²⁵ Ablaxamu ḡɔ n'ε ḡɔ : "Vi ce, flin ḡɔ a ko mɔ nyɔna tɔwe lɛ ḡo gbɛ hwenu tɔwe. Bɔ Laza ɔ jiya susu. Bɔ din ɔ, Mǎwu sunsun ḡasin n'ε. Bɔ hyɔ ɔ, a wa ḡo ya ji ɔ. ²⁶ Bɔ nu ḡevo we nyi ḡɔ, domaḡodogbo ḡe tiin ḡo mǐ kpodo mǐ kpo cɛncɛn. Bɔ mɛ joḡo na tɔnnɔ fi bo wa dɔn lɛ kpodo mɛ ḡɛ joḡo na tɔnnɔ dɔn bo na wa fi lɛ ɔ, ε ma na kpewu gbɛ." ²⁷ Bɔ dɔkunɔ ɔ ḡɔ : "Atɔye Ablaxamu, bo kenklen bo sɛ Laza do atɔye xwe. ²⁸ Ḃo, un ḡo nɔvi sunnu atɔɔn. Ne yi ḡɔ xo na ε, na ε lɔsu ne ma wa wa awuve ḡaxo sin ten xe ɔ mɛ o." ²⁹ Ablaxamu ḡɔ n'ε ḡɔ : "Mɔyizi kpodo gbeyiḡtɔ Mǎwu tɔn lɛ kpo ḡo flɛn. Anɔwevi lɛ ne ḡoto xo εtɔn." ³⁰ Dɔkunɔ ɔ yi xo bo ḡɔ : "Eo ! Atɔye Ablaxamu, nε ɔ ma kpe gbɛ. Na

mede tónnó kutome bo yi é de ɔ, é na levo jo."

³¹ Ablaxamu ɔɔ n'ε ɔɔ : "Na é ma ɔoto Mɔyizi kpodo gbeyiɔtót Mǎwu tɔn le kpo sin xo ge ɔ, na mede na bo tónnó kutome bo yi é de lɔsu ɔ, é ma na lɔn bo se xo utɔn ge." »

17

Mede ne ma don me do hwe me o

(Matye 18.6-7,21-22 ; Maki 9.42)

¹ Jezu ɔɔ na ahwanvũ utɔn le ɔɔ : « Nu ɔě na don me do hwe me ɔ ma na han ge. Amɔ, aheelu na me ɔě na don awego utɔn do hwe me ɔ ! ² E gbɔ bo sin zannuu ɔaxo do kɔ na me ɔ bo sɔ ε nyi axu me ɔ, e na nyɔ n'ε hu ɔɔ e don vi kpevi xé lé ɔokpo gee do hwe me. ³ Mì cɔ mède ganji !

Na anɔwevi je ago do we ɔ, ylo ε bo gbε n'ε. Bɔ na e nywe ɔɔ nu ɔě mi wa ɔ ma nyɔ ge ɔ, bo sɔ ke ε.* ⁴ Na e je ago do we gba canwe ɔo klezan ɔokpo ɔ me,

*17.3 Matye 18.15

lobo lekɔ wa diwe gba canwe bo ɔ hi ne sɔ ago ɔ mi je ɔ ke mi ɔ, bo sɔ ke e. »

Jezu ɔ xo do nuɔiɔi wu

(Matye 17.20)

⁵ Mɛsɛdo le ɔ na Aklunɔ ɔ : « Do nuɔiɔi nuɔiɔi ji na mɔ. » ⁶ Bɔ Aklunɔ ɔ na e ɔ : « Na mi gbe ɔ nuɔiɔi bɔ e ci atinkun kpevi ɔ xa ɔ, mi na ɔ na atin ɔaxo xe ɔ ɔ : "Hɔn hiɔe zɔn fi, bo yi tun hiɔe do axu mɛ", bɔ e na nyi mɔ. »

Jezu ɔ na ahwanvi utɔn le ɔ mɛsɛntɔ we e nyi

⁷ Jezu levɔ ɔ : « Menu we ɔ mi mɛ bɔ na e ɔ mɛsɛntɔ ɔ bɔ e yi gle mɛ n'e, alɔ bɔ e kpláan kanlin utɔn le yi nu ɔ gbe bo lekɔ wa xwegbe ɔ, e nɔ ɔ na mɛsɛntɔ ɔ ɔ : "Wa flɛn ayi haɔokpo bo ɔ nu xe un" ? ⁸ ɔ we e na ɔ n'e ɔ : "Yi ɔ nuɔuɔu bo ɔyɔ kan, bo sɔ wa na un bo nɔte na ma ɔ bo nu ahan vɔ hwɛ. Né ɔ godó ɔ, hi lɔsu a na ɔ tɔwe bo nu ahan.

⁹ Gan ɔ na do kpe na mɛsɛntɔ ɔ ɔ nu ɔ e zɔn e bɔ e blo ɔ wutu we a ? Eo ! ¹⁰ Mɔ jan we e te na mi lɔsu ɔ

n'ε. Na m̀i blo nu d̄ě e z̄on m̀i l̄e bi ɔ, m̀i d̄o :

"M̄esent̄o d̄e kpowun w̄e m̄i nyi, b̄o az̄o d̄ě nyi m̄it̄on
ɔ jan w̄e m̄i wa." »

Jezu gb̄o az̄on na gudun̄o awo d̄ele

¹¹ Hwenu d̄ě Jezu d̄o Jeluzalem̄u yi do ɔ, e gb̄on
Samali kpodo Galile kpo sin dogbo ji. ¹² B̄o d̄ě e bȳo
gletoxo d̄e m̄e ɔ, gudun̄o awo d̄ele wa kpe e. B̄o é
n̄ote d̄o la n'ε, ¹³ bo do axwa bo d̄o : « Jezu, M̄esi, ku
nublawu na m̄i ! » ¹⁴ B̄o d̄ě Jezu m̄o é ɔ, e d̄o na é d̄o
: « M̀i s̄o m̀ide yi doxya av̄sannu-xwlemawut̄o l̄e. »
B̄o d̄ě é d̄o yi ɔ, éme bi sin az̄on gb̄o. ¹⁵ M̄e d̄okpo d̄o
é m̄e, b̄o d̄ě e m̄o d̄o az̄on mit̄on gb̄o ɔ, e l̄ek̄o bo d̄o
gigo kpa na M̄awu ɔ axwa lele. ¹⁶ E wa su agb̄onu do
d̄o nuk̄on na Jezu bo do kpe n'ε. Samalinu w̄e nya né
ɔ ka nyi. ¹⁷ B̄o Jezu yi xo bo d̄o : « M̄e awo l̄e bi sin
az̄on w̄e gb̄o a e ? B̄o m̄e cenne d̄ele lo, fi t̄e w̄e é te ?
¹⁸ Éme d̄e ma lin d̄o mi na l̄ek̄o bo wa do kpe na
M̄awu z̄e jon̄o xe ɔ wu ge a ? » ¹⁹ B̄o Jezu d̄o na nya ɔ
d̄o : « Cite bo yi. Nuđiđi t̄owe hw̄l̄en we gan. »

Jezu ɔ̃ xo do Axó súdú d̃ú Mǎwu tɔn sin wiwa wu

(Matye 24.23-28,37-41)

²⁰ Falizyɛn lɛ kanbyɔ̃ Jezu ɔ̃ : « Hwetɛnu wɛ Axó súdú d̃ú Mǎwu tɔn ɔ̃ na wa do ? » Bɔ̃ Jezu yigbe na é bo ɔ̃ : « Axó súdú d̃ú Mǎwu tɔn ɔ̃ ma nyi nu bo na wa bɔ̃ e na mɔ̃ do nukun wu gɛ. ²¹ Mɛdɛ ma na ɔ̃ : "U d̃ie ɔ̃ fi" alɔ̃ "U nɛ ɔ̃ dɔn" gɛ. Do, Axó súdú d̃ú Mǎwu tɔn ɔ̃ ko ɔ̃ m̃i mɛ. »

²² Jezu ka wa ɔ̃ na ahwanvǔ utɔn lɛ ɔ̃ : « Hwe ɔ̃ nu na wa su bɔ̃ m̃i na joɔ̃ na mɔ̃ nyɛ Gbetɔ̃vi ɔ̃ sin azan ɔ̃okpo gee vɔ̃vɔ̃, bɔ̃ m̃i ma na mɔ̃ gɛ. ²³ Mɛ lɛ na nɔ̃ ɔ̃ na m̃i ɔ̃ : "U nɛ ɔ̃ dɔn" alɔ̃ "U d̃ie ɔ̃ fi." M̃i ma yi o, m̃i ma ka hwlɛndo bo xodo é o. ²⁴ Do, d̃i d̃ɛ na gbɛmɛ nɔ̃ dɛ abi bɔ̃ jixwletinkan ɔ̃ bi nɔ̃ hɔn zɔn alɔ̃ dɛ mɛ kaka yi alɔ̃ dɛɔ̃ mɛ ɔ̃, mɔ̃ wɛ e na nyi na nyɛ Gbetɔ̃vi ɔ̃ ɔ̃ azan ce gbe ɔ̃ nɛ. ²⁵ Amɔ̃, co na nu na nyi mɔ̃ ɔ̃, un ɔ̃ na se awuvɛ tawun, bɔ̃ gbɛtɔ̃ egbe tɔn lɛ ɔ̃ na gbɛ un hwɛ. ²⁶ Bɔ̃ nu d̃ɛ jɔ̃ ɔ̃ Nɔ̃we sin hwenu ɔ̃ pɛɛ na lɛ jɔ̃ ɔ̃ nyɛ Gbetɔ̃vi ɔ̃ sin azan lɛ

gbe. ²⁷ Do Nɔwe sin hwenu ɔ, me le do nu du ɔ, bo do ahan nu ɔ. É do asi da ɔ, bo do asu da ɔ ; kaka yi je azan dë gbe Nɔwe byɔ t̂jihũn^N ɔ me do ɔ.

Hwenenu we jikun xêkúci-ađǎ ɔ ja bo va éme kpoo sudo. ²⁸ E na le ci nu dë jɔ do Loti sin hwenu ɔ xa. Do Loti sin hwenu ɔ, me le do nu du ɔ, bo do ahan nu ɔ. É do nu xɔ ɔ, bo do nu sa ɔ. Me le do nu do ɔ, bo do xwe le gba ɔ. ²⁹ Amɔ, azan dë gbe Loti tón zón Sodomu to ɔ me ɔ, Mǎwu degbe bɔ myɔ kpodo hwemi kpo ja zón aga di jikun xa, bo ji éme kpoo ken. ³⁰ Mɔ jan we nu le na jɔ do do azan dë gbe nye Gbetovi ɔ na lekɔ wa ɔ.

³¹ Azan ne gbe ɔ, na mede do xɔ ta bɔ agban utɔn le do xɔme hun, ne ma jete bo wa sɔ nu utɔn le o. Mɔ dokpo ɔ, me dë na do gle me ɔ ne ma lekɔ wa xwegbe o.* ³² Mì flin nu dë jɔ do Loti sin asi ji ɔ. ³³ Me

^N**17.27** T̂jihũn daxo dë Mǎwu zón Nɔwe bɔ e blo ɔ we.

***17.31** Matye 24.17-18 ; Maki 13.15-16

ḑě joḑo na hwlen gbε utɔn ɔ, e na hen ε bu ; bɔ me ḑě ka na hen gbε utɔn bu ɔ, e na le mɔ yi.* ³⁴ Ma ḑo na m̀, zan né ɔ me ɔ, me awe na mlɔ zan ḑokpo ɔ ji, bɔ e na sɔ me ḑokpo bo na jo me ḑokpo do. ³⁵ Nyɔnu awe na kple bo na ḑo linfin li ɔ, bɔ e na sɔ me ḑokpo bo na jo me ḑokpo do. [³⁶ Sunnu awe na ḑo gle me, bɔ e na sɔ me ḑokpo bo na jo me ḑokpo do.]^N »

³⁷ Ahwanvi le wa yi xo bo kanbyɔ Jezu ḑo : « Aklunô , bɔ fi te nu nele ka na jɔ te ? » Bɔ Jezu yigbe na é bo ḑo : « Fi ḑě nu kuku te ɔ, flen we aklasu le nɔ kple te. »

18

Jezu do lo do asukusi ḑe kpodo hwεḑɔtɔ ḑe kpo wu

***17.33** Matye 10.39 ; 16.25 ; Maki 8.35 ; Lwiki 9.24 ; Jaan 12.25

^N**17.36** Xixame xe ɔ ma ḑo Măwuxowema nukɔntɔn ḑě è wlan kpo alɔ kpo le susu me ge.

¹ N'è ɔ godó ɔ, Jezu lɛ do lo ɔokpo na ahwanvi utɔn lɛ, bo do xɛ é ɔ é ɔ na nɔ xodɛ hwebinu bɔ awakanmɛ ma ɔ na ku é gɛ. ² E ɔ na é ɔ : « Nya hwɛɔtɔ ɔ tiin ɔ to ɔ mɛ, bɔ e ma nɔ ɔ sisi ɔ na Mǎwu gɛ. Bɔ e ma nɔ sɔ gbɛtɔ ylɔ ɔ nu ɔ na gɛ. ³ Nawe asukusi ɔ ka ɔ to ɔokpo n'è ɔ mɛ. Bɔ e nɔ yi hwɛɔtɔ ɔ de bleble bo nɔ ɔ n'ɛ ɔ : "Ɖɔ hwɛ bo hwɛn un zɔn mɛ ɔ ɔ nu ɔn xɛ un ɔ si" ⁴ Hwɛɔtɔ ɔ ka gbɛ kaka hwɛ, bo wa ɔ ɔ uɔ mɛ ɔ : "Na un ma bo nɔ si Mǎwu gɛ, bo ma nɔ sɔ gbɛtɔ ylɔ ɔ nu ɔ na gɛ ɔ, ⁵ ɔ asukusi xɛ ɔ ɔ ya do na un ɔ ɔ, ma ɔ hwɛ ɔ bo hwɛn ɛ na e na gbɔ magbɔjɛ ɔ na un sɔmɔ ɔ." » ⁶ Bɔ Aklunô wa ɔ : « Mì ma se nu ɔ hwɛɔtɔ nyananyána n'è ɔ ɔ a ?" ⁷ Bɔ na nu ɔ mɔ ɔ, Mǎwu na gɔn ma syɔ na mɛ ɔ e can bɔ é nɔ ɔ ɔ xo sɛ do e zan kpodo kle kpo lɛ wɛ a ? E na dɛn co bɔ Mǎwu na gɔ alɔ na é wɛ a ? ⁸ Ma ɔ na mì : belewun wɛ e na ɔ hwɛ bo hwɛn é. Din ɔ, hwenu ɔ nyɛ Gbɛtɔvyɔ na lɛkɔ wa ɔ, un ka na mɔ nuɔiɔi

ḡo ayĩgba ɔ ji a ? »

Jezu do lo do Falizyɛn ḡe kpodo takweyitɔ ḡe kpo wu

⁹ Jezu ka ɛ do lo xe ɔ na mɛ ḡě nɔ mɔ ḡɔ mi nyi nujlɔjlɔwatɔ bo ka nɔ mɔ nuvɔnɔ na mɛ ḡele bi ɔ bo ḡɔ : ¹⁰ « Mɛ awe ḡele yi sinsɛnxɔ mɛ ḡe xo gbe. Mɛ ḡokpo nyi Falizyɛn bɔ mɛ ḡeɔ nyi takweyitɔ.

¹¹ Falizyɛn ɔ ḡo te bo ḡo ḡe xo do ayi mɛ ɔ, bo nɔ ḡɔ : "Mǎwu ce, un do kpɛ na we. Ḃo, un ma nyi gbɛtɔ ajotɔ, gbɛtɔ nu nyananyána watɔ alǔ agaletɔ ḡi mɛ ḡele xa gɛ. Un do kpɛ na we. Ḃo, un ma ɛ ci takweyitɔ xe ɔ xa gɛ. ¹² Nyɛ ɔ, un nɔ bla nu gba awe ḡo aklunɔzangbla ḡokpo mɛ. Un nɔ na mado-awo nu ḡě un nɔ mɔ ɛ bi tɔn." ¹³ Takweyitɔ ɔ ka ḡo te ḡo la, ma gla bo ze ta yi ji lɔsu gɛ. E nɔ xo akɔnta bo nɔ byɔ hwɛsɔkɛ bo nɔ ḡɔ : "Mǎwu ce ! ku nublawu na un, ḡo hwɛhutɔ wɛ un nyi." ¹⁴ Ma ḡɔ na mǐ : Takweyitɔ ɔ mɔ hwɛsɔkɛ bo ɛkɔ yi xwe utɔn gbe. Bɔ Falizyɛn ɔ ka ɛkɔ yi xwegbe kpodo hwɛ utɔn ɛ kpo.

Ɖo, me ɖebu ɖě sɔ uɖe do aga ɔ, e na sɔ ε hwe. Bɔ me ɖě ka sɔ uɖe hwe ɔ, e na sɔ ε do aga. »*

Jezu yi yɔkpɔvi le

(Matye 19.13-15 ; Maki 10.13-16)

¹⁵ Me le kpláan yɔkpɔvi le lɔsu wa na Jezu na e na sɔ alɔ do é ji. Ɖě ahwanvi le mɔ mɔ ɔ, é wa adan do me le. ¹⁶ Amɔ, Jezu ɖɔ e ne kpláan yɔkpɔvu le wa na mi, lobo ɖɔ na ahwanvũ utɔn le ɖɔ : « Mì jo yɔkpɔvu le do na é ne wa dye ; mì ma glɔn ali na é o. Ɖo, Axósúɖúɖú Mǎwu tɔn ɔ, me ɖě ci yɔkpɔvu xé lé xa ɔ tɔn we e na nyi. ¹⁷ Ma ɖɔ nugbo na mì, na meɖe ma yi Axósúɖúɖú Mǎwu tɔn ɖi yɔkpɔvi xa ge ɔ, me ɔ ma na byɔ ε me ge. »

Dɔkunnɔ le kpodo Axósúɖúɖú Mǎwu tɔn kpo

(Matye 19.16-30 ; Maki 10.17-31)

¹⁸ Jwifu le sin me nukunteji ɖokpo kanbyɔ Jezu ɖɔ : « Mesi me ɖagbe ! Nu te we na blo bo na mɔ gbe

***18.14** Matye 23.12 ; Lwiki 14.11

mavɔ-mavɔ ɔ yi ? » ¹⁹ Jezu ɔ n'ɛ ɔ : « Nu tɛ wɛ zɔn bɔ a yɔ un ɔ mɛ ɔagbɛ ? Mɛɔ ma nyi mɛ ɔagbɛ zɛ Mǎwu ɔokponɔ gee wu gɛ. ²⁰ A nyɔ Mǎwu sɛn lɛ nyi : *"Ma lɛ aga o, ma hu mɛ o, ma jɛ ajo o, ma ɔo ajan do mɛɔ nu o, wle yeyi na atɔwe kpo anɔwe kpo."* » ²¹ Nya ɔ ka yigbɛ n'ɛ bo ɔ : « Zɔn ɔɛkpɛmɛ ce ɔokpo wɛ un ko ɔo sɛn nɛlɛ nyi ɔ. » ²² Ðě Jezu se mɔ ɔ, e ɔ n'ɛ ɔ : « E lɛ kpo nu ɔokpo gee bɔ a na blo. Yi sa nu ɔě a ɔo lɛ bi, bo ma akwa ɔ na wamamɔnɔ lɛ. Hwɛnɛnu ɔ, a na ɔo ɔɔkun ɔo sɛxwe. Né ɔ godó ɔ, wa bo xodo un. » ²³ Ðě nya ɔ se mɔ ɔ, awu ku i bi. Ðo, e ɔo ɔɔkun tawun. ²⁴ Ðě Jezu mɔ ɔo awu ku nya ɔ bi mɔ ɔ, e ɔ : « E na vɛ awu na ɔɔkunɔ lɛ tawun bɔ é na byɔ Axósúɔúɔú Mǎwu tɔn ɔ mɛ. ²⁵ Nyɛvilinu gbingbɔn na fa na lakumi a ? Eo ! E na lɛ vɛ awu na ɔɔkunɔ uwɔ tawun, bɔ e na byɔ Axósúɔúɔú Mǎwu tɔn ɔ mɛ. » ²⁶ Mɛ ɔě ɔo to ɔo Jezu lɛ ɔ : « Bɔ na nu ɔo mɔ ɔ, mɛnu wɛ na kpewu bo mɔ hwɛngan lo ? » ²⁷ Jezu yigbɛ bo ɔ : « Nu ɔě glo gbɛtɔ lɛ ɔ, Mǎwu nɔ

blo. » ²⁸ Bɔ Piyɛɛ ɖɔ na Jezu ɖɔ : « Mĩɛ ɖie ka jo nu mĩtɔn lɛ bi do bo xodo we. » ²⁹ Jezu ka lɛvɔ yigbe na é bo ɖɔ : « Ma ɖɔ nugbo na mĩ, mɛ ɖě jo xwe do, bo jo asyɔ do, bo jo nɔvyɔ lɛ do, mɛ utɔn lɛ alɔ vi ɔ lɛ do ɖɔ Axó súdũdũ Mǎwu tɔn na yi nukɔn wutu ɔ, ³⁰ mɛ nɛ ɔ, Mǎwu na n'ɛ hu mɔ ɖɔ gbɛ hwenu utɔn. Bɔ e na lɛ n'ɛ gbɛ mavɔ-mavɔ ɖɔ nukɔn mɛ. »

Jezu ɖɔ gba atɔngɔ ɔ ɖɔ mi na ku bo na lɛ fɔn

(Matye 20.17-19 ; Maki 10.32-34)

³¹ Jezu wa kpláan mesɛdo utɔn weawe lɛ jɛ vo, bo ɖɔ na é ɖɔ : « Jeluzalɛmu ɖie mĩ ɖɔ yi ɔ, bɔ nu ɖě gbeyidũtɔ Mǎwu tɔn lɛ wlan do nyɛ Gbɛtɔvyɔ wu lɛ na jɔ. ³² Ɖo, e na jo un na mayisɛnɔ lɛ, bɔ é na ca un ko, bo na zun un, bo na lɛ tun atan do awuye. ³³ É na xo un kpodo lanba kpo. Né ɔ godó ɔ, é na hu un. Bɔ azan utɔn atɔngɔ ɔ gbɛ ɔ, un na fɔn zɔn ku. » ³⁴ Amɔ, mesɛdo lɛ ma m̂ nũ jɛ xo né ɔ ɖě Jezu ɖɔ ɔ ɖɛ mɛ gbɛ. Ɖo, e budo do é, bɔ é ma mɔ do na xo ɖě Jezu ɖɔ ɔ gbɛ.

Jezu hun nukun na nukuntǎnnǎ dɛ dɔ Jeliko

(Matye 20.29-34 ; Maki 10.46-52)

³⁵ Jezu sɛkpɔ toxo Jeliko tǎn. Nya nukuntǎnnǎ dɛ ka flɛn ayi dɔ ali kpa bo dɔ nu byɔ ɔ. ³⁶ Ðě nukuntǎnnǎ ɔ se mɛ dɛ wa dɔ yi lɛ sin nuwiwa ɔ, e kanbyɔ dɔ nu tɛ wɛ dɔ jɔ ja. ³⁷ Bɔ e dɔ n'ɛ dɔ : « Jezu Nazalɛti tǎn ɔ wɛ wa dɔ yi ɔ. » ³⁸ Bɔ e do axwa bo dɔ : « Jezu, Davidi vi, ku nublawu na un ! » ³⁹ Mɛ dɛ dɔ nukǎn na Jezu lɛ wa adan do nya nukuntǎnnǎ ɔ bo dɔ nɛ ci xwi. Bɔ e lɛ do axwa d'e ji bo dɔ : « Davidi vi, ku nublawu na un ! » ⁴⁰ Jezu ka nɔte, bo dɔ ɛ nɛ kpláan ɛ wa na mi. Ðě nukuntǎnnǎ ɔ wa ɔ, Jezu kanbyɔ ɛ dɔ : ⁴¹ « Nu tɛ wɛ a jɔdɔ ma wa na we ? » Nukuntǎnnǎ ɔ yigbe n'ɛ bo dɔ : « Aklunô ! Blo na ma lɛ nu » ⁴² Jezu dɔ n'ɛ dɔ : « Bo mɔ nu ! Nuđiđi tǎwe hwɛn we gan. » ⁴³ hađokpo ɔ, nya ɔ mɔ nukunnu, bo xodo Jezu, bo dɔ Mǎwu kpa ɔ. Bɔ dɛ togun ɔ mɔ nu dɛ jɔ ɔ, ɛmɛ bi dɔ susu kpa na Mǎwu ɔ.

19

Jezu yi Zace xwe

¹ Jezu wa Jeliko, bo gbɔn toxo ɔ mɛ bo wa ɔ do yi ɔ.
² Nya ɔe ka ɔ do toxo nɛ ɔ mɛ, bɔ e nɔ yɔ ɛ ɔ do Zace.
Takweyitɔ ɛ sin gan wɛ e nyi, bo ka jɛ dɔkun tawun.
³ Zace ɔ do din na mɔ mɛ ɔe e nɔ yɔ ɔ do Jezu ɔ. Bɔ ɔe
mɛ ɛ su ɔ do ɔ, e ma kpewu bo mɔ ɛ gɛ. ɔ do, mɛ gli wɛ
e nyi. ⁴ Zace gbɔ bo do wezun bo jɛ nukɔn, bo xɛ atin
ɔ axo ɔe ji, bo na mɔ ten bo mɔ Jezu. ɔ do, Jezu ɔ do na
gbɔn atin ɔ sa bo wa yi. ⁵ ɔe Jezu wa jɛ atin ɔ sa ɔ, e
kpɔn aga bo ɔ do n'ɛ ɔ do : « Zace, yɔ awɔ bo jɛ te. ɔ do,
un ɔ do na nɔ xwe tɔwe gbe egbe. » ⁶ Bɔ Zace wa
gedewun bo jɛ te, bo yi Jezu kpodo awajije kpo. ⁷ ɔe
mɛ ɛ mɔ nu nɛ ɔ, ɛ mɛ kpoo jɛ nuhundɔ ji bo nɔ ɔ do :
« Mì kpɔn ɛ, e yi hwɛhuto sin xwegbe ! » ⁸ Bɔ Zace
wa nɔte ɔ do nukɔn na Aklunô bo ɔ do n'ɛ ɔ do : « Aklunô !
Din ɔ, na yɔ dɔkun cele do awe, bo na sɔ ɔ dokpo ma
na wamamɔnɔ ɛ. Bɔ na un tafu mɛde ɔ, na su i nu

dě un yi t'e si ɔ donu ene utɔn. »⁹ Bɔ Jezu dɔ : « Egbe ɔ, Mǎwu hwlen me dĕ dɔ xwe xe ɔ gbe le gan. Do, Zace lɔsu ɔ, Ablaxamu vi we e nyi. ¹⁰ Do, nye Gbetɔvi ɔ tɔn me dĕ bu le gbe, bo na hwlen é gan. »*

Jezu do lo do akwagan wu

(Matye 25.14-30)

¹¹ Dĕ me le dɔ xo nele se ɔ, Jezu levɔ do lo de na é. Do, Jezu sekpɔ Jeluzalemu bɔ me le je ilin ji dɔ Axósúđûđû Mǎwu tɔn ɔ na wa haɔokpo din. ¹² Jezu dɔ na é dɔ : « Nya axɔvi de sɔnu gbe dɔkpo bo jodɔ na yi to de me, dɔ fiđe ma kpɔ fiđe na e na yi sɔ e flen axɔsuzinkpo ji. Né ɔ godó ɔ, e na le lekɔ wa xwe. ¹³ Nya ɔ ylo me awo dɔ mesentɔ utɔn le me bo ma sikakwagan dɔkpo dɔkpo na é, lobo dɔ na é dɔ : "Mì wa ajɔ kpodo akwagan nele kpo kaka yi je hwenu dĕ na lekɔ wa ɔ."* ¹⁴ To utɔn me nu le ka gbe wan n'ε. Bɔ

***19.10** Matye 18.11

***19.13** Matye 13.12 ; Maki 4.25 ; Lwiki 8.18

é ɖe mɛ ɖele sɛdo fi ɖě e na sɔ ɛ flen axɔsuzinkpo ji te ɔ na é na yi bo yi ɖɔ : "Mĩ ma jɔɖo ɖɔ nɛ ɖu axɔsu na mĩ gɛ." ¹⁵ É ɖɔ mɔ co, e sɔ nya ɔ flen axɔsuzinkpo ji, bɔ e lɛkɔ wa xwe. E ɖɔ e nɛ yɔ mesentɔ ɖě mi ma akwa na wayi lɛ na mi, na é na wa ɖo ale ɖě é ɖu lɛ sin gbe na mi. ¹⁶ Mɛ nukɔntɔn ɔ wa bo ɖɔ : "Gan, sikakwagan ɖě a sɔ na un ɔ ji sikakwagan awo ɖevo." ¹⁷ Bɔ gan ɔ ɖɔ n'ɛ ɖɔ : "E nyɔ ! Mesentɔ ɖagbe wɛ a nyi. A nɔ gbeji ɖo nu kprevi mɛ. Din ɔ, na sɔ we gan ɖo toxo awo nu." ¹⁸ Mɛ awego ɔ wa bo ɖɔ : "Gan, sikakwagan ɖě a sɔ na un ɔ ji sikakwagan atɔɔn ɖevo." ¹⁹ Bɔ gan ɔ ɖɔ n'ɛ ɖɔ : "E nyɔ ! Hi lɔsu ɔ, na sɔ we gan ɖo toxo atɔɔn nu." ²⁰ Mesentɔ ɖevo lɛ wa bo ɖɔ : "Gan, sikakwagan tɔwe ɖie. Un sin i do avɔ to bo sɔ hwla. ²¹ Un nɔ ɖibu na we. Ɖo, a nyána hun tawun. Fi ɖě a ma ɖo nu gɛ ɔ, flen wɛ a nɔ sɔ te. Bɔ ajinukun ɖě a ma do gɛ ɔ, u wɛ a nɔ ya." ²² Bɔ gan ɔ ɖɔ n'ɛ ɖɔ : "Mesentɔ baɖabaɖa wɛ a nyi ! Xo ɖě tɔn zɔn nu tɔwe lɔsu mɛ wɛ un na sɔ do hwɛ we na. A

nywe ɔ̃ un nyána hun tawun, bɔ un nɔ sɔ nu ɔ̃ fi ɔ̃ un ma ɔ̃ nu ge ɔ̃, bo nɔ ya ajinukun ɔ̃ un ma do ge ɔ̃. ²³ Bɔ nu te wutu a ma sɔ akwa ce yi ɔ̃ akwaseɔ̃oxwe bɔ ɔ̃ un lɛkɔ wa din ɔ̃, un na yi u kpodo akwavi ɔ̃ kpo ge ?" ²⁴ Gan ɔ̃ ka wa ɔ̃ na me ɔ̃ ɔ̃ flen le ɔ̃ : "Mì yi sikakwagan ɔ̃ zɔn ε si bo sɔ na me ɔ̃ ko ɔ̃ awo ɔ̃." ²⁵ Bɔ me le ɔ̃ n'ε ɔ̃ : "Gan, sikakwagan awo ko ɔ̃ uwɔ si ma." ²⁶ Bɔ gan ɔ̃ yi xo bo ɔ̃ : "Ma ɔ̃ na mì, me ɔ̃ ɔ̃ nu ɔ̃, e na le n'ε d'e ji. Bɔ me ɔ̃ ma ɔ̃ nuɔ̃ ge ɔ̃, e na yi kpeɔ̃e ɔ̃ e ɔ̃ ɔ̃ lɔsu zɔn ε si. ²⁷ Amɔ̃, kentɔ̃ ce ɔ̃ ma joɔ̃o ɔ̃ ma ɔ̃ du axɔsu na mi ge le ɔ̃, mì kpláan é wa fi, bo gbo gbe na é ɔ̃ nukun ce me." »

Jezu byɔ Jeluzalemu

(Matye 21.1-11,15-17 ; Maki 11.1-10 ; Jaan 12.12-19)

²⁸ Ɖě Jezu ɔ̃ xo nele vɔ ɔ̃, e je nukɔn na me le bo wle Jeluzalemu sin ali. ²⁹ Bɔ ɔ̃ e sɛkpɔ Betifaje kpodo Betani kpo sin gletoxo ɔ̃ sɛkpɔ Olivutinso ɔ̃

le ɔ, e ɔe ahwanvi utɔn awe sɛdo. ³⁰ E ɔɔ na ɛ ɔɔ : « Mì yi gletoxo ɔɔ ɔɔ nukɔn na mì nɛ ɔ mɛ. Mì je flɛn ɔ, mì na mɔ sɔkɛtɛ kpɛvi ɔe ɔɔ kan mɛ, bɔ mɛɔe ma ko xe ɛ ji kpɔn gɛ. Mì tun kan n'ɛ bo ɔɔn ɛ wa na un.

³¹ Na mɛɔe kanbyɔ mì ɔɔ : "Nu tɛ we zɔn bɔ mì ɔɔ sɔkɛtɛ ɔ tun ɔ ?" ɔ, mì na yigbe na mɛ ɔ bo ɔɔ : "

Aklunô we ɔɔ hudo utɔn." » ³² Bɔ ahwanvi awe le yi bo mɔ nu le ɔi ɔɔ Jezu ko ɔɔ na ɛ ɔɔ ɔ xa pɛɛ.

³³ Hwenu ɔɔ ɛ ɔɔ sɔkɛtɛ ɔ tun do ɔ, sɔnɔ le kanbyɔ ɛ ɔɔ : « Nu tɛ we zɔn bɔ mì ɔɔ sɔkɛtɛ ɔ tun ɔ ? » ³⁴ Bɔ ahwanvi le yigbe na ɛ bo ɔɔ : « Aklunô we ɔɔ hudo utɔn. » ³⁵ Bɔ ahwanvi le ɔɔn sɔkɛtɛ ɔ yi na Jezu. ɛ ɔe awu gaa ɛtɔn le tɛ do sɔkɛtɛ ɔ ji, bo gɔ alɔ na Jezu bɔ e xe ɛ ji. ³⁶ ɔɔ Jezu ɔɔ yi ɔ, mɛ le nɔ tɛ awu gaa ɛtɔn le do ali ɔ ji n'ɛ. ³⁷ Bɔ ɔɔ e sɛkpɔ Jeluzalemɔ bo ɔɔ te je zɔn Olivutinso ɔ ji ɔ, awajije ɔɔ ahwanvũ utɔn le kpoo ji. Bɔ ɛ je Măwu mla ji axwa lele ɔɔ nũji-awũ ɔɔ ɛ mɔ le bi wutu. ³⁸ ɛ nɔ ɔɔ :

« *Gigoo na axɔsu ɔɔ Aklunô Măwu sɛ do ɔ !*

Fifa nε tiin ɔo jixwe !

Gigoo na Mǎwu ɔě ɔo aga na nu bi ɔ ! »

³⁹ Falizyεn ɔele ka ɔo mε le mε bo ɔo na Jezu ɔo : « Mesi, ɔo xo ɔe na ahwanvũ tɔwe le na é nε ci xwi ! »

⁴⁰ Jezu yigbe na é bo ɔo : « Ma ɔo na mǐ, é na bo ci xwi ɔ, zannuu le na do axwa ! »

Jezu vi avi na Jeluzalemu

⁴¹ Hwenu ɔě Jezu sεkpɔ toxo Jeluzalemu tɔn ɔ bo mɔ ε le ɔ, e vi avi n'ε ⁴² bo ɔo : « Jeluzalemu, na vi tɔwe le ko nyɔ nu ɔě na hεn fifa wa na é ɔ nyi egbe wε ɔ, e na nyɔ ! U nε ma ka nyi mɔ gε ! É ma sɔ kpewu bo na nywε gε ! ⁴³ Ayi ɔele na wa hɔn do ji we, bɔ kentɔ tɔwe le na do kpa lile do we, bo na tɔn ahwan we. É na xa we, bo na bɔgo do we gbɔn alɔ le bi mε. ⁴⁴ Kentɔ tɔwe le na gba hi kpodo vi tɔwe le kpo. É ma na jo adɔ ɔokpo gee lɔsu do nyi te gε. Ɖo, hwenu ɔě Mǎwu wa bo joɔo na hwlen we ɔ, a ma nywε gε. »

Jezu nya nusatɔ le zɔn sinsenxɔ ɔ mε

(Matye 21.12-17 ; Maki 11.15-19 ; Jaan 2.13-22)

⁴⁵ Né ɔ godó ɔ, Jezu byɔ sinsɛnxɔ ɔ mɛ bo jɛ nusatɔ lɛ nya tɔn ji. ⁴⁶ E ɔ na é ɔ : « E wlan do Măwuxowema mɛ bo ɔ : "E na ylw xwe ce ɔ dɛxotɛn." Bɔ mîle ɔ, mî wa sɔ huzu ajotɔ lɛ sin nɔtɛn na. »

⁴⁷ Jezu nɔ ɔ nu kplɔn mɛ lɛ ɔ sinsɛnxɔ ɔ mɛ ɔ ayihɔngbe ayihɔngbe. Avɔsannu-xwlemawutɔ lɛ gan lɛ, senkplɔnmɛtɔ lɛ kpo tomɛxo lɛ kpo ɔ ali kle do Jezu wu ɔ, bo na hu i.* ⁴⁸ É ma ka nyɔ ɔ é na wa ɔ bo na hu i ɔ nyi gɛ. Do, togun ɔ bi wɛ ɔ to ɔ e venavena ɔ.

20

Acɛ Jezu tɔn

(Matye 21.23-27 ; Maki 11.27-33)

¹ Gbe ɔokpo wa su, bɔ Jezu ɔ nu kplɔn mɛ lɛ ɔ

*19.47 Lwiki 21.37

sinsenxɔ ɔ me ɔ, bo ɔ Wɛn Ðagbe Mǎwu tɔn jla ɔ.
Avɔsannu-xwlemawutɔgan le, senkplɔnmetɔ le kpo do
tomexo le kpo jan we wa xwetɔn. ² É ɔ na Jezu ɔ :
« Ace te a ɔ bo ɔ nu nele jle ɔ ? Menu we na we
ace ɔ ? » ³ Jezu yigbe na é bo ɔ : « Nye lɔsu ma kan
nu ɔkpo byɔ mi : ⁴ Menu we se Jaan do bo e le
yehwesin na me le ? Mǎwu we a ? Alo gbeto ? »
⁵ Amɔ, é yi kpa bo ɔ ɔ édele me ɔ : « Na mi yigbe
n'e ɔ : "Mǎwu we" ɔ, e na kanbyɔ mi ɔ : "Bo nu te
we zɔn mi ma ka di nu na Jaan ge ?" ⁶ Bo na mi ɔ :
"Gbeto we" ɔ, togun ɔ bi na li hwan mi kaka bo na hu
mi. Ðo, togun ɔ bi we nywe ɔ gbeyidɔtɔ Mǎwu tɔn
we Jaan nyi. » ⁷ Bo é wa yigbe n'e bo ɔ : « Mi ma
nyɔ me de se Jaan do ɔ nyi ge. » ⁸ Jezu ka ɔ na é ɔ
: « Hun, nye lɔsu ma ɔ me de na un ace bo un ɔ nu
nele jle ɔ na ɔ na mi ge. »

Jezu do lo do viwungboocɔtɔ xomekutɔ dele wu

(Matye 21.33-46 ; Maki 12.1-12)

⁹ Jezu wa do lo xe ɔ na togun ɔ bo ɔ : « Nya de le

vřwungble, bo sɔ do alɔ mɛ na viwunzɔwatɔ lɛ bo yi tomɛ, bo na xɔ azan susu. ¹⁰ Hwenu dĕ e na gben vřwun ɔ wa su, bɔ nya ɔ sɛ mesentɔ utɔn ɔokpo do viwunzɔwatɔ lɛ, na é na sɛ kanta utɔn do e. Amɔ, viwunzɔwatɔ lɛ xo mesentɔ ɔ lobo nya ɛ asigba alɔgba. ¹¹ Nya ɔ lɛ sɛ mesentɔ ɔevo do, bɔ é xo u lɔsu, bo zun i, lobo nya ɛ asigba alɔgba. ¹² Nya viwungboonɔ ɔ lɛ wa sɛ mɛ atɔngɔ ɔ do é.

Viwunzɔwatɔ lɛ gble awu na mesentɔ né ɔ lɔsu, lobo nya ɛ zɔn vřwungble ɔ mɛ. ¹³ Nya ɔ wa ɔɔ ɔɔ uɔe mɛ ɔɔ : "Na un ka na wa nu ɔɔ din ? Na gbɔ bo sɛ vi ce venavena ɔ do é kpɔn, vlavo, é si ɔɔ sisi na uwɔ."

¹⁴ Amɔ, dĕ viwunzɔwatɔ lɛ mɔ vi ɔ le ɔ, é ɔɔ ɔɔ éɔe mɛ ɔɔ : "Enhɛɛn ! Vi dĕ ɔɔ gu ɔ na ɔɔ ɔ die. Mř na hu i. Nɛ ɔ, vřwungble ɔ na huzu mřtɔn !" ¹⁵ Bɔ é dɔn vi ɔ zɔn vřwungble ɔ mɛ lobo hu i. » Bɔ Jezu wa kanbyɔ ɔɔ : « Nu tɛ viwungboonɔ né ɔ ka na wa xɛ viwunzɔwatɔ nɛɛ ? ¹⁶ Viwungboonɔ ɔ na wa, bo na hu viwunzɔwatɔ nɛɛ, lobo na sɔ vřwungble ɔ do alɔ

me na viwunzowato devo le. » Dë me dë do to do
Jezu le se mo o, é do : « Gbede ! Akpa e na gbón. »

¹⁷ Bó, Jezu kpón é bo do : « Xo xe o dë e wlan do
Măwuxowema o me bo do :

"Zannuu dë xógbátó le gbe o wa huzu zannuu dodo o"

o,

twinme te we e do ? ¹⁸ Me debu dë na je zannuu ne
ji o, me o na gba hannya. Bó na zannuu ne je mede ji
o, e na li me o kpódo kpódo. »

Senkplónmetó le kpodo

avósannu-xwlemawutógan le kpo do mo na Jezu

(Matye 22.15-22 ; Maki 12.13-17)

¹⁹ Senkplónmetó le kpodo avósannu-xwlemawutógan
le kpo mánujeme do mi wu we Jezu do lo o do, bo je
ali kle d'e wu ji, bo na wle e hađokpo hađokpo. Amó
é dību na togun o. ²⁰ É wa je Jezu co ji, bo le do me le
n'e na é na xodo e di me dë di nu na Măwu le xa, bo
na mo ten bo do mo n'e, bo so xo do nu utón, bo na
sa e na hwedoto le kpo tokpóngan o kpo. ²¹ Me nele

wa kan xó xé ɔ byɔ Jezu bo ɔ : « Mesi, mǐ nywe ɔ xo ɔ ɔ a nɔ ɔ le kpodo nu ɔ ɔ a nɔ kplɔn me le kpo bi we nyi xojɔxo. Bɔ a ma nɔ kɔn meɔe sin nukunta co bo nɔ ɔ xo ge. Amɔ, a nɔ kplɔn me nugbo ɔ nɔ kpláan me do Mǎwu sin ali ji ɔ. » ²² Din ɔ, sen ɔ na mǐ gbe ɔ mǐ ne su takwe Hlɔmaxɔsu ɔaxo ɔ tɔn a, alɔ e gbe ? ²³ Amɔ, Jezu wɔ nu ɔ ɔ ayi me na é ɔ, bo ɔ na é ɔ : ²⁴ « Mì do akwagan ɔokpo xya un ma kɔn. » Bɔ é do xya e, bɔ Jezu kanbyɔ é bo ɔ : « Menu we e ɔe d'e ji ? Menu sin nyikɔ we e wlan d'e ji ? » Bɔ é yigbe n'e bo ɔ : « Seza we » ²⁵ Jezu wa ɔ na é ɔ : « Din ɔ, mì bo sɔ nu ɔ ɔ nyi Seza tɔn ɔ na Seza, bo sɔ nu ɔ ɔ nyi Mǎwu tɔn ɔ na Mǎwu. » ²⁶ É ma ka mɔ xo ɔe sɔ ɔ nu utɔn bo na sɔ do hwe e na ge. ɔo, xosin ɔ e na le kpaca é, bɔ éme bi ci xwi.

Saduseyen le kan nu byɔ do fɔnzɔnku ji

(Matye 22.23-33 ; Maki 12.18-27)

²⁷ Saduseyen ɔele sekɔ Jezu. Éle we nɔ gbe ɔ me

ḍě ku ɔ ma sɔ nɔ fɔn ɣe. É kanbyɔ Jezu ḍɔ :^{* 28} «
Mesi, Mɔyizisen ɔ ḍɔ : "Na mɛḍe ma ji vi ɣe lobo ku ɔ,
nɔvi ɔ nɛ bo sɔ asukusi ɔ da, bo ḍo vi donu n'ɛ." 29 Nɔvi
nɔvi sunnu canwe ḍele nɔ mǐ mɛ fi wayi kpɔn. Mɛ
nukɔntɔn ɔ da asi. Ma ji vi kpo e kpo ɣe bo ku. 30 Mɛ
awegɔ ɔ sɔ asukusi ɔ da. Bɔ ma ji vi ɣe bo ku. 31 Mɛ
atɔngɔ ɔ sɔ asukusi ɔ da, bɔ u lɔsu ma ji vi ɣe bo ku.
Mɔ wɛ e nyi ḍo na nɔvi nɔvi canwe lɛ bi ɔ nɛ. É ma ji
vi ɣe bo ku. 32 Vivɔnu utɔn ɔ, nyɔnu asukusi ɔ lɔsu
wa ku. 33 Din ɔ, hwenu ḍě mɛkuku lɛ na wa fɔn ɔ,
menu tɔn wɛ nyɔnu ɔ na wa nyi ? Ḍo, u nɛ ko nyi asi
na é mɛ canwe lɛ bi wayi nɛ. » 34 Jezu yigbe na é bo
ḍɔ : « Ayigba ji fi wɛ sunnu lɛ nɔ ḍo asi da te ɔ, bɔ
nyɔnu lɛ lɔsu nɔ ḍo asu da te ɔ. 35 Amɔ, mɛ ḍě je xɛ
bɔ Mǎwu na fɔn zɔn ku, bɔ é na nɔ gbe ḍě ja ɔ mɛ lɛ
ma na da asi, alɔ asu ɣe. 36 É ma sɔ na ku ɣe. Ḍo, mɛ
nɛlɛ na ci wensagun lɛ xa. É na nyi Mǎwu vi, ḍo, é
fɔn zɔn mɛkuku lɛ mɛ. 37 Fɔnzɔnku xo nɛ ɔ, Mɔyizi ko

*20.27 Mɛsɛdo 23.8

ke nu d'e wu ɔ wema utɔn me, ɔ fi dɛ e ɔ tan zun dɛ ɔ myɔ ji ɔ tɔn te ɔ. E yɔ Aklunɔ Mǎwu dɔ̂ : Mǎwu Ablaxamu tɔn, Mǎwu Izaki tɔn kpodo Mǎwu Jakɔbu tɔn kpo. »³⁸ Jezu levɔ ɔ : « Mǎwu ma nyi me kuku le sin Mǎwu ge. Amɔ, Mǎwu me dɛ ɔ gbe le tɔn we e nyi. Do, ɔ Mǎwu nukɔn ɔ, ɛme bi we ɔ gbe. »³⁹ Senkplɔnmetɔ dele ka wa yi xo bo ɔ na Jezu ɔ : « Mesi, a ɔ xo ganji. »⁴⁰ Bɔ ɛ ma sɔ gla bo kan xo de byɔ e ge.

Menu we Mesya ɔ nyi na Davidi ?

(Matye 22.41-46 ; Maki 12.35-37)

⁴¹ Jezu ɔ na ɛ ɔ : « Na e ka na ɔ Mesya ɔ nyi Davidi vi ɔ ?⁴² Do, Davidi lɔsu ɔ ɔ Dehan sin wema me bo ɔ :

" Aklunɔ Mǎwu dɔ̂ na Aklunɔ ce ɔ : 'Flen ayi ɔ adusixwe ce,

⁴³ kaka yi je hwenu dɛ un na sɔ kentɔ tɔwe le sɔ blo afɔdotɛn na we ɔ."

⁴⁴ Davidi lɔsu ne yɔ Mesya ɔ ɔ Aklunɔ ne. Din ɔ, na

e na le nyi Davidi vi ɔo ? »

Jezu ɔo e ne co meɔe do senkplɔnmɛto le wu

(Matye 23.1-36 ; Maki 12.38-40)

⁴⁵ Jezu ɔo na ahwanvi utɔn le ɔo togun ɔe ɔo to ɔo e o bi sin nukɔn ɔo : ⁴⁶ « Mi co miɔe do senkplɔnmɛto le wu. É nɔ so awu gaa do bo nɔ ɔo dan o. Bɔ é nɔ joɔo ɔo me le ne dogbe na mi kpodo sisi kpo ɔo tokpletɔn le. Bɔ é nɔ din na flɛn tɛn nukɔntɔn le me ɔo tokplegbasa le kpodo nuɔutɛn le kpo. »

⁴⁷ Senkplɔnmɛto nele nɔ tafu asukusi le bo nɔ yi nu étɔn le bi. É nɔ so hwenu susu bo nɔ xoɔe, na me le na kafu é. Mǎwu na dɔn to na é syensyen.

21

Nunina asukusi wamamɔnɔ o tɔn

(Matye 12.41-44)

¹ Bɔ Jezu wa ɔe kɔ bo mɔ dɔkunnɔ le ɔo nunina étɔn le so do nunina gba o me o. ² E le mɔ asukusi wamamɔnɔ ɔe bɔ e ɔo akwagan kpevi bi o awe so do

gba ɔ mɛ ɔ. ³ Bɔ Jezu ɔɔ : « Ma ɔɔ nugbo na mi,
asukusi wamamɔnɔ xe ɔ na nu hu mɛ bi. ⁴ Ɖo, mɛ
nɛɛ bi ɔ, akwa ɔɔ ma vɛ na ɛ ge ɔ wu wɛ ɛ ɔ te bo
na. Amɔ, uwɔ nyi wamamɔnɔ co ɔ, e na nu ɔɔ asi
utɔn bɔ e na ɔɔ bo nɔ gbɛ ɔ bi. »

**Jezu ɔɔ e na gba Jeluzalemu sin sinsɛnɔ ɔ
hannya**

(Matye 24.1-2 ; Maki 13.1-2)

⁵ Mɛɔɔ ɛ ɔɔ xo ɔɔ do ɔɔ sinsɛnɔ ɔ wu ɔ. Ɖɔ e nɛ
kpɔn ɔɔ zannuu ɔɔ e sɔ gba xɔ ɔ na ɛ nyɔ ikpɔn ɔɔ
; bo kpɔn nu ɔɔ mɛ ɛ na bɔ e sɔ ɔɔ aco nyi n'ɛ ɛ. Bɔ
Jezu ɔɔ : ⁶ « Azan ɔɔ na wa wa bɔ xɔ ɔɔgbɛ ɔɔ mi
ɔɔ mɔ nɛ ɔ, adɔ ɔɔkpo gee lɔsu ma na kpo ɔɔ te ge.
E na gba ɛ bi hannya. »

**Jezu ɔɔ xo do nu ɔɔ na jɔ co bɔ hwɛɔɔzan na wa
ɛ wu**

(Matye 24.3-14 ; Maki 13.3-13)

⁷ Bɔ ahwanvi ɛ kanbyɔ Jezu ɔɔ : « Mɛsi, hwe tɛ nu

wε nu nεε na jɔ do ? Nu tε wε na xle ɖɔ nu nεε na jɔ ? »⁸ Jezu ɖɔ : « Mì cɔ mède na mède nε ma wa ble m̀i o. Ɖo, mε susu na wa bo na je nyikɔ ɖɔ mile wε nyi Klisu ɔ, bo na nɔ ɖɔ hwe ɔ nu ko su. Amɔ, m̀i ma xodo é o. »⁹ Na m̀i wa ɖɔ ahwan kpodo gufɪnfɔn le kpo xo se ɔ, m̀i ma ɖibu o. Ɖo, nu nεε ɖɔ na jɔ hwe. Amɔ, ma ko nyi gbε ɔ sin vivɔnu wε wa γε. »¹⁰ Né ɔ godó ɔ, Jezu ɖɔ na é ɖɔ : « To ɖe na tɔn ahwan to ɖe. Bɔ axɔsɔɖuto ɖe na tɔn ahwan axɔsɔɖuto ɖe. »¹¹ Bɔ ayɪgba na dan-awu kpodo hlɔnhlɔn kpo. Azɔn baɖabaɖa le kpodo adɔ kpo na tɔn ɖɔ file-file. Nu dobu ɖele na jɔ bɔ wuntun ɖaxo ɖaxo le na tiin ɖɔ jixwe. »¹² Co bɔ nu nεε bi na jɔ ɔ, e na wa wle m̀i bo na do ya na m̀i. E na sa m̀i na tokplegbasa sin gan le bɔ é na su m̀i do gankpa mε. E na dɔn m̀i yi hwe nukɔn ɖɔ axɔsu le kpodo tokpɔngan le kpo de ɖɔ nye wutu. »¹³ Hwenɛnu ɔ, m̀i na mɔ tɛn bo ɖe kunnu na un ɖɔ é de. »¹⁴ M̀i nywε ganji, m̀i ma ɖɔ na lin tamε

do xo dĕ mì na dɔ bo na hwlen mède gan ɔ wu ge.*

¹⁵ Do, na na mì xo dĕ mì na dɔ le kpodo nunywe kpo.

Bɔ na mì dɔ xo ɔ, kentɔ m̀tɔn le de ma na mɔ xo de d'e wu ge. É ma na kpewu bo nɔte dɔ nukɔn na mì

ge. ¹⁶ M̀tɔ le kpodo mì nɔ le lɔsu kpo, mì nɔvi le

kpodo me m̀tɔn le kpo kaka je xɔntɔn m̀tɔn le ji, é

na sa mì na gan le. Bɔ é na dɔ kuhwe na me susu dɔ

m̀tɔ me. ¹⁷ Me bi na gbe wan na mì dɔ nye wutu.

¹⁸ Amɔ, dɔ m̀tɔn dɔkpo lɔsu ma na hwe ge^N. ¹⁹ M̀tɔ

dogan, dɔ, mɔ we mì na blo bo hwlen gbe m̀tɔn. »

Jezu dɔ xo do dĕ e na gba Jeluzalɛmu dɔ ɔ wu

(Matye 24.15-21 ; Maki 13.14-19)

²⁰ Jezu le dɔ : « Na mì mɔ bɔ kentɔ le sɔ ahwan nũ

bo wa xa Jeluzalɛmu ɔ, mì nywe dɔ hwenu dĕ e na

gba e do ɔ sɛkpɔ. ²¹ Hwenɛnu ɔ, me dĕ na dɔ Judê le

ne hɔn yi sokanme. Bɔ me dĕ na dɔ toxo ɔ me le ɔ, é

***21.14** Lwiki 12.11-12

^N**21.18** Hwlengan m̀tɔn ma na bu ge.

ne hɔn tɔn. Bɔ me dɛ na ɔo gletoxo le me ɔ, ɛ ne ma byɔ toxo ɔ me o. ²² Ɖo, azan nele na nyi hlɔndiɔe sin azan. Bɔ nu dɛ e ko wlan do Măwuxowema me le na jɔ. ²³ Aheelu na nyɔnu dɛ na ɔo xo kpodo dɛ na ɔo anɔ na vi kpo ɔo azan nele gbe le. Ɖo, me dɛ na nɔ to ɔ me le na se awuve tawun. Bɔ Măwu na ɔe xomesinsin utɔn xle togun ɔ. ²⁴ E na hu me ɔele kpodo denkpɛ kpo, bo na wle me ɔele yi kannumɔgbenu. Bɔ e na be ɛ yi to le me to le me. Bɔ me dɛ ma nyi Jwifu ge le na gidi Jeluzalemu toxo ɔ. Ɖe na blo mɔ kaka yi je hwenu dɛ azan dɛ Măwu na ɛ ɔ na vɔ do ɔ. »

Hwenu dɛ Gbetɔvyɔ na wa ɔ

²⁵ Jezu le ɔo : « Nuji-awu le na tɔn ɔo hweyivɔ me, ɔo sun me kpodo sunvi le kpo me. Bɔ bu ɔaxo ɔe na je me le ji ɔo ayigba ɔ ji. Me le na dando nyi na ɛɔe, ɔo, axu na ɔo adan wa ɔ bo na jema. Bɔ bu na je me le ji. Ɖo, ɛ na ɔo tame lin do nu dɛ ɔo na jɔ do gbe ɔ ji le wu ɔ. ²⁶ Me le na ɔo nu dɛ na wa jɔ do gbe ɔ ji le

linkpɔn kaka bo na ku. Ðo, acekpikpa jixwe tɔn lɛ na jɛma. ²⁷ Hwenɛnu wɛ e na mɔ Gbetɔvyɔ bɔ e na zɔn akpɔkpɔ mɛ bo wa, ɔo hlɔnhlɔn kpodo gigo ɔ bi kpo mɛ.* ²⁸ Bɔ na nu nɛlɛ wa jɛ ijɔ ji ɔ, m̀i ci t̃ɛ bo dogan. Ðo, hwenu ɔɛ M̃awu na hwlen m̀i gan ɔ sekpɔ. »

Ax́súɔúɔú M̃awu tɔn sekpɔ

(Matye 24.32-35 ; Maki 13.28-31)

²⁹ Bɔ Jezu jlɛ nu do nu wu na ahwanvi lɛ bo ɔo : « M̀i kpɔn figitin kpodo atin ɔelɛ bi kpo. ³⁰ Na m̀i mɔ bɔ ama lɛ jɛ izɔn ji ɔ, m̀i lɔsu m̀i nɔ nywɛ ɔo jikun hwenu ɔo sekpɔ ɔ. ³¹ Mɔ ɔokpo ɔ, na m̀i wa mɔ bɔ nu ɔɛ xo un ɔo na m̀i lɛ ɔo jɔ ɔ, m̀i nywɛ ɔo Ax́súɔúɔú M̃awu tɔn sekpɔ. ³² Ma ɔo nugbo na m̀i, gbɛtɔ egbe tɔn lɛ bi ma na ku co bɔ nu nɛlɛ bi na jɔ gɛ. ³³ Jixwe kpodo ayǐgba kpo na wayi. Amɔ, xo celɛ na tiin tɛgbɛ. »

Jezu ɔo e nɛ nɔ aceji

***21.27** Nuɔɔxlemɛ 1.7

³⁴ Jezu ɔ : « Mì nɔ aceji. Mì ma jo mède do na nu ɔ ze jle wu, ahannunu kpodo linkpɔn gbeme tɔn le kpo ne hu ayi na m̀ o. Na e ma nyi mɔ ge ɔ, azan né ɔ na wa su m̀ ɔ ajijime. ³⁵ Ɖo, ayi né ɔ na wa hɔn do gbeto ɔ ɔ ayigba ɔ ji le bi ji ɔ ɔ kanlin nɔ je mɔ me ɔ ɔ xa. ³⁶ Amɔ, m̀ nɔ aceji. M̀ nɔ xode hwe bi nu. Ne ɔ, m̀ na ɔ hlɔnhlɔn bo na gbɔn nu ɔ ɔ na wa jɔ le me. Bɔ m̀ na kpewu bo na nɔte bo na wa kpe nye Gbetɔvyɔ. »

³⁷ Jezu nɔ kplɔn nu me le ɔ sinsenxɔ ɔ me ɔ kle. Bɔ zan me ɔ, e nɔ yi nɔ so ɔ ɔ e nɔ ylo ɔ Olivutinso ɔ ji. ³⁸ Bɔ zanfɔnnu tɛen ɔ, togun ɔ bi nɔ wa e de ɔ sinsenxɔ ɔ me bo nɔ ɔoto e.*

22

Me le bla se do Jezu wu

(Matye 26.1-5 ; Maki 14.1-2 ; Jaan 11.45-53)

¹ Wɔxuxu wɔfɔnnu ma t'e me xwe ɔ ɔ e nɔ ylo ɔ ɔ

*21.38 Lwiki 19.47

Paki ɔ ɔ sɛkpɔ ɔ. ² Bɔ avɔsannu-xwlemawutɔgan lɛ kpo sɛnkplɔnmɛtɔ lɛ kpo ɔ ɔ ɔ ɛ na wa ɔ, bo na hu Jezu ɔ sin ayi kan ɔ. Ɖo, ɛ ɔ bu ɔ si togun ɔ.

³ Hwenɛnu ɔ, Awovi wa byɔ ayixa mɛ na Juda, ɔ ɛ na yɔ ɔ Isikalyɔti ɔ. U lɔsu ka ɔ mɛsɛdo weyawe lɛ mɛ. ⁴ Bɔ Juda wa yi to ɔ ɛ na sa Jezu ɔ ɔ xɛ avɔsannu-xwlemawutɔgan lɛ kɔdo sinsɛnxɔcɔtɔ lɛ sin gan lɛ kpo. ⁵ E vivi na ɛ bɔ ɛ ɔ do akwa ji.

⁶ Hwenɛnu ɔ, Juda yigbe bo jɛ ɔ ɛ na wa ɔ bo sa Jezu na ɛ bɔ togun ɔ ma na nywɛ gɛ ɔ din ji.

Jezu zɔn Paki xwe nuɔɔɔ

(Matye 26.16-19 ; Maki 14.12-16)

⁷ Wɔxuxu wɔfɔnnu ma te mɛ sin xwezan ɔ kpe bɔ e ɔ na hu lɛngbɔvi Paki tɔn ɔ. ⁸ Jezu sɛ Piyɛɛ kpo Jaan kpo do bo ɔ : « Mì wa yi ɔ nuɔɔɔ ɔ ɛ mɛ na ɔ ɔ Paki xwe ɔ gbe ɔ. » ⁹ Bɔ ɛ kanbyɔ ɛ ɔ : « Fi tɛ wɛ a jɔɔ ɔ mɛ na ɔ nuɔɔɔ ɔ te ? » ¹⁰ Jezu yigbe na ɛ bo ɔ : « Na mɛ byɔ toxo ɔ mɛ tlolo ɔ, mɛ na xɔgo dawɛ ɔ bɔ e hɛn tɔyizen ta bɔ sin t'e mɛ. Mì

xodo e bo yi xwe dĕ gbe e na byo o. ¹¹ Bɔ̀ m̀i na dɔ̀ na xwetɔ̀ o dɔ̀ : "Mɛsi dɔ̀ mĭ nɛ wa kanbyo we dɔ̀ xo te mɛ wɛ mi kpodo ahwanvi mitɔ̀n lɛ kpo na dɔ̀ Paki xwe o te ja." ¹² Bɔ̀ xwetɔ̀ o na do xo daxo dɛ xya m̀i dɔ̀ singbo dɛ ji, bɔ̀ e ko dɔ̀ aco na. Flɛn wɛ m̀i na da xwe nuɖuɖu o te. » ¹³ Bɔ̀ Ahwanvu awe lɛ yi bo mo nu lɛ dɔ̀ dĕ Jezu ko dɔ̀ na ɛ dɔ̀ o xa pɛɛ. Bɔ̀ ɛ da Paki xwe sin nuɖuɖu o.

Paki xwe yoyo o

(Matye 26.26-29 ; Maki 14.22-25 ; 1 Kolɛntinu 11.23-26)

¹⁴ Bɔ̀ dĕ gan o wa xo o, Jezu kpo mɛsɛdo utɔ̀n lɛ kpo flɛn ayi bo na dɔ̀ nu. ¹⁵ Bɔ̀ e dɔ̀ na ɛ dɔ̀ : « E joɖo un tawun dɔ̀ ma dɔ̀ Paki xwe xe o xɛ m̀i co bo na se awuvɛ. ¹⁶ Do, ma dɔ̀ na m̀i, un ma so na dɔ̀ Paki xwe o dɛ gbedɛ kaka yi jɛ hwenu dĕ Mǎwu na so nu dĕ e nyi o xle dɔ̀ Axósuɖuɖu utɔ̀n o mɛ gɛ. » ¹⁷ Né o godó o, Jezu so vɛɛn kɔfu dɔ̀kpo, bo dokpɛ na Mǎwu. E so na mɛsɛdo lɛ bo dɔ̀ : « M̀i yi bo do nu i mɛ. ¹⁸ Do, ma

ḑḑ na m̀, un ma sḑ na nu vɛɛn ḑe gbede kaka yi je hwenu ḑě Axósúḑûḑû Mǎwu tḑn ḑ na wa do ḑ ge. »
¹⁹ Né ḑ godó ḑ, Jezu sḑ wḑxuxu bo dokpe na Mǎwu. E kan wḑxuxu ḑ, bo na mesedo le bo ḑḑ : « Wḑxuxu xe ḑ we nyi agbaza ce ḑě e sḑ na do ta m̀tḑn me ḑ. M̀ nḑ blo mḑ, bo na nḑ flin un na. » ²⁰ Ḑě é ḑu nu vḑ ḑ, Jezu le sḑ vɛɛn kḑfu gigo ḑokpo na é bo ḑḑ : « Vɛɛn xe ḑ we nyi Akḑjije yḑyḑ ḑě Mǎwu blo sḑ gbḑn ahun ce ḑě kḑn nyi ayi do ta m̀tḑn me ḑ me. »

Jezu ḑḑ e na sa mi

(Matye 26.20-25 ; Maki 14.17-21)

²¹ Jezu ḑḑ : « Me ḑě joḑo na sa un ḑ ḑie ḑo nu ḑu xe un ḑ. ²² Nugbo we, nye Gbetḑvi ḑ ḑo na ku ḑi ḑě Mǎwu ko to nu le ḑó ḑ xa. Amḑ, aheelu na me ḑě na sa un ḑ. » ²³ Bḑ mesedo le je ikanbyḑ ḑo éḑele me ji bo ḑḑ : « Menu we ḑo m̀ me bo ḑo nu mḑwunkḑtḑn na do sin ḑ ? »

Menu we nyi gan ?

(Matye 18.1 ; 20.25-28 ; Maki 9.34 ; 10.42-45)

²⁴ N'è ɔ godó ɔ, mesedo le wa je nu don do édele me ji, bo no do : « Menu we na nyi gan do mi me* ? »

²⁵ Jezu do na é do : « Axosu Togun mayiseno le ton le no degbe do tovi eton le ji gannaganna. Bo me de no do gan na é le no jodo do e ne ylo mi do dagbewato.

²⁶ Ne ma nyi mo na mile o. Amɔ, na mede jodo na nyi gan do mi me ɔ, ne so ude do yokpovu tenme na mi me bi. Bo na mede jodo na nyi gan do mi me ɔ, ne ci di mesento xa.* ²⁷ Do me de do nu du ɔ kpodo me de do nuqudu ma ɔ kpo me ɔ, menu we nyi gan* ? Ma nyi me de do nu du ɔ we a ? Nye die ka ci me de do nuqudu ma ɔ xa do mi me. ²⁸ Mi we nyi me de no godo na un do awuve cele sin hwenu ɔ. ²⁹ Ne ɔ we zon bo un so axosuduto ɔ do te na mi, di de Atoye so do te na un do ɔ xa. ³⁰ Ne ɔ, mi na du nu bo na nu ahan xe un do axosuduto ce me. Bo mi na flen ayi do

* **22.24** Lwiki 9.46

* **22.26** Matye 23.11 ; Maki 9.35

* **22.27** Jaan 13.12-15

axɔsuzinkpo le ji bo na ɔɔ hwe na akɔta weawe
Izlayéli tɔn le.* »

Jezu ɔɔ Piyee na gbe mi gba atɔn

(Matye 26.31-35 ; Maki 14.27-31 ; Jaan 13.36-38)

³¹ Aklunô ɔɔ na Simɔ Piyee ɔɔ : « Simɔ, Simɔ, ɔɔto
xo ! Awovi byɔ gbe ɔɔ mi na fu m̀ ɔi ɔě e nɔ fu
ajinukun ɔó ɔ xa. ³² Amɔ, un xodɛ ɔɔ ta tɔwe me na
nudidi ne ma hwedo we o. Bɔ hwenu ɔě a na lekɔ
wa ali ɔagbe ɔ ji ɔ, do awusyɛn lanme na nɔvi le. »

³³ Bɔ Piyee ɔɔ n'ɛ ɔɔ : « Un ɔɔ gbesisɔ. E byɔ gan me
ɔ, na yi xe we ; e byɔ ku lɔsu ɔ, na ku xe we. » ³⁴ Jezu
ka ɔɔ : « Piyee, ma ɔɔ na we ɔɔ zan xe ɔ me ɔ, co na
koklo na dose ɔ, a na ko gbe gba atɔn ɔɔ mi ma nyo
un nyi ge. »

Jezu ɔɔ na ahwanvi utɔn le ɔɔ é ne sɔ ahwan nũ

³⁵ Né ɔ godó ɔ, Jezu wa kanbyɔ mesedo le ɔɔ : «
Hwenu ɔě un se m̀ do azɔ gbe bɔ m̀ ma hen aɔɔken,

***22.30** Matye 19.28

glo kpodo afɔkpa kpo ge ɔ, m̀i je nu de sin do we a ?
» Bɔ ́e yigbe bo dɔ : « Eo, m̀i ma je nu de sin do ge.* »

³⁶ Bɔ Jezu dɔ na ́e dɔ : « Din ɔ, na mɛde dɔ adɔken ɔ,
ne sɔ hen. Mɛ dɛ dɔ glo ɔ lɔsu ne sɔ hen. Bɔ mɛ dɛ
ma dɔ denkpɛ ge ɔ, ne sa awu gaa utɔn bo yi xɔ.

³⁷ Ðo, ma dɔ na m̀i, nu dɛ e wlan do awuye dɔ
Mǎwuxowema mɛ bo dɔ : "E sɔ ɛ mɔ adanuwatɔ na"
ɔ, e dɔ na jɔ. Bɔ nugbo ɔ, xo dɛ e dɔ do awuye ɔ dɔ
na jɔ. » ³⁸ Bɔ mɛsɛdo le dɔ : « Aklun̂ , denkpɛ awe
die. » Jezu yigbe na ́e bo dɔ : « E kpe mɔ. »

Jezu yi xodɛ dɔ Olivutinso ji

(Matye 26.36-46 ; Maki 14.32-42)

³⁹ Jezu tɔn bo dɔdo Olivutinso ɔ ji dɔ dɛ e ko nɔ blo
dɔ ɔ xa. Bɔ ahwanvũ utɔn le xodo e. ⁴⁰ Ðɛ e je dɔn ɔ,
e dɔ na ́e dɔ : « M̀i xodɛ bo ma wa je tenkpɔn mɛ o. »

⁴¹ Nɛ ɔ godó ɔ, Jezu seyi la na ́e dɔ metlukpo gban xa

* **22.35** Matye 10.9-10 ; Maki 6.8-9 ; Lwiki 9.3 ;

bo je klo bo je de xo ji bo do : ⁴² « Atɔye, na a jodo ɔ, awuve kɔfu xe ɔ ne gbɔn akpa na un. Ne ma ka nyi jodo ce o. Amɔ, jodo tɔwe ne nyi wiwa. » [⁴³ Bɔ, wensagun Mǎwu tɔn dokpo jete zɔn jixwe, bo wa do awusyɛn lanmɛ n'ɛ. ⁴⁴ Ahwi xo Jezu do awuve de ja ɔ wutu. Bɔ e le xode tawun. Bɔ deɛn utɔn ci ahun xa, bo nɔ ja kɔn nyi ayi.]^{N 45} De e xode vo ɔ, e ci te bo yi mo ahwanvi le bo e do amlɔ do ɔ. Do, ahwi xo e. ⁴⁶ Bɔ Jezu do na e do : « He ! Amlɔ we mi do do a ! Mi ci te bo xode bo ma wa je tenkɔn mɛ o. »

E wle Jezu

(Matye 26.47-56 ; Maki 14.43-50 ; Jaan 18.3-11)

⁴⁷ Jezu kpo do xo ne ɔ do na ahwanvi le bo mɛ dele jan we wa xwetɔn. Bɔ Juda de do mesedo weawe le mɛ ɔ zɔn nukɔn na e bo wa. E sekpo Jezu bo kpla asi ko n'ɛ. ⁴⁸ Jezu do n'ɛ do : « Asi we na a kpla ko na nye

^N**22.44** Xixame xe le ma do Mǎwuxowema nukɔntɔn de e wlan kpo alɔ kpo le susu mɛ ge.

Gbetovi o bo na sa un na me le a ? »⁴⁹ Bo ahwanvi le mo nu de jodo na jo o bo kanbyo Jezu do : « Aklunô , mi ne je denkpe to me le ji a ? »⁵⁰ Bo me dokpo do e me bo kpa to adusixwe ton o na

Avosannu-xwlemawuto daxo o sin mesento dokpo.

⁵¹ Amô, Jezu yi xo bo do : « Mi gbo ! Mi ma glon ali na e o ! » Ne o godo o, e to alô mesento o sin to bo to o je ten uton me. ⁵² Bo Jezu wa do na

avosannu-xwlemawutogan le, sinsenxoto gan le kpodo tomexo le kpo do : « Jaguda de we un nyi bo mi fo denkpe kpodo kpo kpo bo wa iwle un gbe a ?

⁵³ Nye kpodo mi kpo jan we no no kpo do sinsenxo o me ayihongbe ayihongbe. Co o, mi ma ka wle un ge. Amô din o, gan miton we xo bo, zinflu me sin hlñhlón le na wa azo éton.* »

Piyee gbe do mi ma nyo Jezu nyi ge

(Matye 26.69-75 ; Maki 14.53-54,66-72 ; Jaan 18.12-18,25-27)

*22.53 Lwiki 19.47 ; 21.37

⁵⁴ É wle Jezu bo kpláan ε yi avɔsannu-xwlemawutɔ ɔaxo ɔ sin xwegbe. Piyee xodo é, ma ka lɔn bo sekpo é ge. ⁵⁵ E bɔ myɔ ɔaxo ɔe do avɔsannu-xwlemawutɔ ɔaxo ɔ sin kɔxo. Bɔ me le flen ayi lile do myɔ ɔ. Bɔ Piyee yi flen é me. ⁵⁶ Avɔsannu-xwlemawutɔ ɔaxo ɔ sin mesentɔ nyɔnu ɔokpo mɔ Piyee ɔo ayiflenflen ɔo myɔ ɔ kɔn. E kpɔn ε kaka bo ɔo : « Nya xe ɔ lɔsu nɔ xodo Jezu. » ⁵⁷ Amɔ, Piyee gbɛ bo ɔo : « Nawe, un ma nyɔ ε nyi ge. » ⁵⁸ Zaanɔe ɔ, me ɔevo le mɔ Piyee bo ɔo : « Hi lɔsu ɔ, a ɔo é me. » Amɔ, Piyee yigbe bo ɔo : « Eo, un ma ɔo é me ge. » ⁵⁹ E na le blo ganxixo ɔokpo mɔ xa ɔ, me ɔevo le wa xo ɔokpo ɔ ji bo ɔo : « Dawe xe ɔ nɔ xodo Jezu jan ! Ɖo, Galilenu we e nyi. » ⁶⁰ Amɔ, Piyee yigbe bo ɔo : « Dawe, un ma nyɔ nu ɔě a ɔo ɔo nyi ge. » Mɔ ɔiɔ me utɔn kpowun ɔ, koklo ɔokpo jan we dose. ⁶¹ Bɔ Aklunê lile bo kpɔn ε tini-tini. Bɔ Piyee wa flin xo ɔě Aklunê ɔo n'ε ɔ. Aklunê ɔo n'ε wayi ɔo : « Zan xe ɔ me ɔ, co na koklo na dose ɔ, a na ko gbɛ gba atɔn ɔo mi ma nyɔ un nyi

ge. » ⁶² Bɔ e tɔn bo vi avi kaka.

Me le ko Jezu bo xo e

(Matye 26.67-68 ; Maki 14.65)

⁶³ Me dɛ lɔ me Jezu te le dɔ ko e ɔ, bo dɔ xo e ɔ. ⁶⁴ É bla nukun me n'ε bo nɔ dɔ n'ε dɔ : « Ðɔ me dɛ xo we ɔ na mĩ na kpɔn. » ⁶⁵ Bɔ é dɔ xo susu devo le bo sɔ zun i na.

E kpláan Jezu yi Jwifu le sin hwedɔxɔsa

(Matye 26.59,63-65 ; Maki 14.55,61-64)

⁶⁶ Ðě ayi wa hɔn ɔ, tomexo le, avɔsannu-xwlemawutɔgan le kpo senkplɔnmetɔ le kpo wa kple. Bɔ é kpláan Jezu yi hwedɔxɔsa étɔn. ⁶⁷ Bɔ é dɔ n'ε dɔ : « Hi we nyi Mesya ɔ a ? » E yigbe na é bo dɔ : « Un dɔ na mì ɔ, mì ma na dɔ ge. ⁶⁸ Bɔ na un kan xo byɔ mì ɔ, mì ma dɔ gbe na yi na un ge. ⁶⁹ Amɔ, be zɔn din ɔ, nye Gbetɔvi ɔ na flen adusixwe na Mǎwu hlɔnhlɔnnɔ ɔ. » ⁷⁰ Bɔ éme bi dɔ : « Hun Mǎwu sin vi we a nyi a ? » E yigbe na é dɔ : « U ne

mì ko ɔ̃ nɛ. Mǎwu vi ɔ̃ wɛ un nyi. » ⁷¹ Bɔ́ é ɔ̃ : « Din ɔ̃, mǎ ma lɛ ɔ̃ hudo kunnudɛtɔ̃ ɔ̃ tɔ̃n gɛ. Ɖo, mǎ lɔ̃su mǎ se bɔ́ e sɔ̃ nu utɔ̃n ɔ̃ na. »

23

E kpláan Jezu yi hwenukɔ̃n ɔ̃ tokpɔ̃ngan Pilati de

(Matye 27.1-2,11-14 ; Maki 15.1-5 ; Jaan 18.28-38)

¹ Tomɛxo lɛ, avɔ̃sannu-xwlemawutɔ̃gan lɛ kpodo senkplɔ̃nmetɔ̃ lɛ kpo bi ci tɛ́ bo kpláan Jezu yi Pilati de. ² Bɔ́ é jɛ hwɛ do e ji bo ɔ̃ : « Mǎ mɔ̃ nya xe ɔ̃ bɔ́ e ɔ̃ wuluwulu dɔ̃n wa to mǎtɔ̃n mɛ ɔ̃. E nɔ̃ ɔ̃ na tovi lɛ ɔ̃ é nɛ ma su takwɛ Hlɔ̃maxɔ̃su ɔ̃axo Seza tɔ̃n o, bo nɔ̃ ɔ̃ mi wɛ nyi Mɛsya, axɔ̃su ɔ̃. » ³ Bɔ́ Pilati kanbyɔ̃ Jezu ɔ̃ : « Hi wɛ nyi axɔ̃su Jwifu lɛ tɔ̃n ɔ̃ a ? » Bɔ́ Jezu yigbe n'ɛ bo ɔ̃ : « U nɛ a ko ɔ̃ nɛ. »

⁴ Pilati ɔ̃ na avɔ̃sannu-xwlemawutɔ̃gan lɛ kpodo gbɛtɔ̃ ahwan ɔ̃ wa flɛn lɛ kpo ɔ̃ : « Un ma mɔ̃ nuwanyido ɔ̃ na nya xe ɔ̃ bo na ɔ̃ hwɛ n'ɛ gɛ. »

⁵ Amɔ, avɔsannu-xwlemawutɔgan lɛ lɛ wa xo ɔkpo ɔ ji bo ɔɔ : « E ɔɔ tovi lɛ fɔn do ji kpodo nukplɔnmɛ utɔn lɛ kpo ɔ. Bɔ e bɛ nu nɛ zɔn Galile bo gbɔn Judê to ɔ bi mɛ, kaka bo wa tɔn ɔɔ fi. »

E kpláan Jezu yi Elodu de

⁶ Đě Pilati se xo nɛlɛ ɔ, e kanbyɔ ɔɔ Galilenu wɛ nya ɔ nyi ja. ⁷ Bɔ đě Pilati wa se ɔɔ to đě Elodu kpa acɛ na ɔ mɛ nu wɛ Jezu nyi ɔ, e sɛ ɛ do Elodu de. Đo, Elodu ɔ lɔsu wa Jeluzalɛmu ɔɔ hwenɛnu. ⁸ Đě Elodu mɔ Jezu ɔ, e vivi n'ɛ tawun. Đo, mɛ lɛ ko ɔɔ Jezu sin xo n'ɛ wayi bɔ e ko ɔɔ din xoxo na mɔ ɛ ɔ. E nywɛ ɔɔ mi ko wa mɔ ɛ ɔ, e na blo nŭji-awŭ ɔɔ bɔ mi na kpɔn. ⁹ Elodu kan xo susu byɔ Jezu. Amɔ, Jezu ma ka ɔɔ xo ɔɔ n'ɛ gɛ. ¹⁰ Avɔsannu-xwlemawutɔgan lɛ kpodo senkplɔnmetɔ lɛ kpo ɔɔ tɛn ɔ mɛ, bo ɔɔ hwɛ do Jezu kpodo hlŋnhlŋn kpo ɔ. ¹¹ Elodu kpodo ahwanyitɔ utɔn lɛ kpo mɔ nuvɔnɔ na Jezu bo ɔɔ ca ɛ ko ɔ. É sɔ axɔsuwu ɔɔgbe ɔɔgbe ɔɔ bo sɔ do n'ɛ, lobo lɛ sɛ ɛ do Pilati. ¹² Gbenɛgbe ɔ, Elodu kpodo Pilati

kpo dĕ ma nɔ mɔ édɛ gbɔ ɔayĩ gɛ ɔ, é wa huzu xɔntɔn.

E tafu Jezu bo ɔo kuhwe n'ɛ

*(Matye 27.15-26 ; Maki 15.6-15 ; Jaan 18.39-40 ;
19.4-16)*

¹³ Pilati wa ylɔ avɔsannu-xwlemawutɔgan lɛ, gan lɛ kpodo tovi lɛ kpo. ¹⁴ E ɔo na é ɔo : « Mì kpláan nya xe ɔ wa na un bo ɔo e ɔo wuluwulu dɔn wa to ɔ mɛ ɔ. Bɔ un ka kan xo byɔ ɛ ɔo mì mɛ bi sin nukun mɛ. Bɔ un ma mɔ nu dĕ sin hwe mì ɔo do e lɛ ɔe bo na ɔo kuhwe n'ɛ gɛ. ¹⁵ Elodu lɔsu ma mɔ xo ɔe d'e wu gɛ. U we zɔn bɔ e lɛvɔ sɛ ɛ do mĩ. Dĕ na nu ka ɔo mɔ ɔ, e ma wa nu ɔe bɔ e na hu i gɛ. ¹⁶ Na nagbe bɔ e na xo e kpodo lanba kpo bɔ na jo e. » [¹⁷ Paki xwe ɔokpo gbɛ ko kpe ɔ, Pilati nɔ jo gansentɔ ɔokpo na é.]^{N 18} Amɔ, mɛ lɛ bi bɛ axwa bo ɔo : « Hu nya né ɔ

^N**23.17** Xixamɛ xe ɔ ma ɔo Măwuxowema nukɔntɔn dĕ è wlan kpo alɔ kpo lɛ susu mɛ gɛ.

bo jo Balabasi na mĩ ! » ¹⁹ Balabasi dĕ xo é ka ɔ ɔ
ɔ, gu wε e fɔn do togan le ji bo hu mε, bɔ e wle e do
gan. ²⁰ Pilati joɔ ɔ mi na jo Jezu. Bɔ e le ɔ xo na
togun ɔ. ²¹ Amɔ, togun ɔ do axwa bo ɔ n'ε ɔ : « Ka
ε do akluzu ji ! Ka ε do akluzu ji ! » ²² Bɔ Pilati wa ɔ
gba atɔngɔ ɔ bo ɔ : « Hwε tε nya xe ɔ ka hu ? Un
ma mɔ nu dĕ e wa bɔ e na hu i ɔ gε. Na nagbe bɔ e
na xo e kpodo lanba kpo bɔ na jo e. » ²³ Amɔ, mε le
le wa xo ɔokpo ɔ ji axwa lele, bo ɔ Pilati nε ka Jezu
do akluzu ji. Togun ɔ sin axwa wa hu gan lo. ²⁴ Bɔ
Pilati gbɔ bo yigbe na xo étɔn. ²⁵ E jo Balabasi dĕ fɔn
gu do togan le ji bo hu mε, bɔ e wle do gan ɔ. Amɔ,
Jezu uwɔ ɔ, e sɔ ε do alɔ mε na togun ɔ, na é na sɔ ε
wa nu dĕ joɔ é ɔ na.

E ka Jezu do akluzu ji

(Matye 27.32-44 ; Maki 15.21-32 ; Jaan 19.17-27)

²⁶ Hwenu dĕ ahwanyitɔ le kpláan Jezu bo ɔ yi do
ɔ, é xôgo nya ɔ bɔ e lekɔ zɔn gle mε. Simɔ wε e nɔ
ylɔ ε ɔ, bɔ e tɔn zɔn Sileni to ɔ mε. Ahwanyitɔ le

wle e bo ɖiɖa ε akluzu ɔ, bo ɖɔ n'ε xodo Jezu. ²⁷ Me susu ɖo togun ɔ me bo xodo Jezu. Nyɔnu susu ɖo me le me bo nɔ xo akonta, bo ɖo lenu ɖɔ ɖo Jezu wutu ɔ.

²⁸ Bɔ Jezu lile bo kpɔn é, lobo ɖɔ na é ɖɔ : «

Jeluzalemuvi nyɔnu le, m̀ ma vi avi na un o. Amɔ, m̀ vi avi na m̀ɖe kpo vi m̀tɔn le kpo. ²⁹ Ɖo, azan ɖele na wa wa bɔ me le na nɔ ɖɔ : "Nu nyɔ na

wensinɔ le kpodo nyɔnu ɖě ma ji vi bo na anɔ vi

kpɔn ge le kpo." ³⁰ Hwe nele nu ɔ, me le na nɔ ɖɔ na

so ɖaxo ɖaxo le ɖɔ : "M̀ hɔ je m̀ ji !" Bɔ é na nɔ ɖɔ

na so kpevi kpevi le ɖɔ : "M̀ cɔn m̀ ji."* ³¹ Ɖo, na atin

amuu ɖo myɔ ji ɖo le ɔ, na atin xuxu tɔn na nyi ɖo ?

»

³² É kpláan jaguda awe ɖele lɔsu wa bo na ka é

kpodo Jezu kpo do akluzu ji zenzen. ³³ Ɖě é wa je fi

ɖě e nɔ ylo ɖɔ "Taxuglotɔn" ɔ, é ka Jezu do akluzu ji.

É ka jaguda awe le lɔsu, me ɖokpo ɖo aɖusixwe na

Jezu, bɔ me awego ɔ ɖo amyɔxwe n'ε. ³⁴ Bɔ Jezu ɖɔ :

***23.30** Nuɖêxleme 6.16

« Atɔye, sɔ hwɛ ɛ́tɔn lɛ kɛ ɛ́. Ðo, ɛ́ ma nyɔ nu dǎ ɛ́ ɔ wa ɔ nyi gɛ. » Ahwanyitɔ́ lɛ nyi akɔ bo ma Jezu sin awu lɛ ɔ́ ɛ́dele mɛ. ³⁵ Togun ɔ́ ɔ́ flɛn bo ɔ́ nu kpɔn ɔ́. Bɔ gan lɛ ɔ́ Jezu ko ɔ́ bo nɔ ɔ́ : « E hwɛn mɛ ɔ́ devo lɛ gan. Na e nyi Mɛsya dǎ Mǎwu sɔ́ ɔ́ doo hun, nɛ bo hwɛn uɔ́. » ³⁶ Ahwanyitɔ́ lɛ lɔsu ɔ́ ca ɛ ko ɔ́. ɛ́ sɛkpɔ ɛ bo sɔ́ vinegli kpe nu n'ɛ bo ɔ́ : ³⁷ « Na a nyi Jwifu lɛ sin axɔsu doo ɔ́, bo hwɛn hiɔ́. » ³⁸ ɛ́ wlan nu ɔ́ do aga n'ɛ bo ɔ́ : « Nya xe ɔ́ wɛ nyi Jwifu lɛ sin axɔsu. » ³⁹ Jaguda dǎ e ka lɛ ɔ́okpo ɔ́ Jezu zun ɔ́ bo ɔ́ : « A ɔ́ mi wɛ nyi Mɛsya ɔ́ a e ? Hwɛn hiɔ́ bo hwɛn mǐ lɔsu o ! » ⁴⁰ Amɔ́, awego utɔn gbɛ n'ɛ bo ɔ́ : « A ma ɔ́ sisi na Mǎwu lɔsu gɛ ! Hi kpo e kpo wɛ e ɔ́ hwɛ ɔ́okpo ɔ́ na ! ⁴¹ Mǐlɛ ɔ́, hwɛ dǎ e ɔ́ na mǐ ɔ́ sɔ́gbɛ. Nu dǎ mǐ wa ɔ́ sin ba wɛ ɔ́ mǐ xo ɔ́. Amɔ́, uwɔ ma wa nu nyananyána ɔ́ gɛ. » ⁴² E lɛ ɔ́ : « Jezu, flin un hwenu dǎ a na wa ɔ́ axɔsu do ɔ́. » ⁴³ Bɔ Jezu yigbe n'ɛ bo ɔ́ : « Ma ɔ́ nugbo na we, a na nɔ kpɔ xe un ɔ́ Mǎwu de egbe. »

Jezu ku

(Matye 27.45-56 ; Maki 15.33-41 ; Jaan 19.28-30)

⁴⁴ Zɔn hweyivɔ mɛ gan weyawe mɛ nɛɛ xa kaka yi je gbadanu gan atɔn mɛ ɔ, zinflu do ɔo gbɛ ɔ bi mɛ.

⁴⁵ Hwe yi xɔ, bɔ xɔmɛgbovɔ nɔtɛn mime ɔ tɔn vun do awe. ⁴⁶ Jezu do axwa ɔaxo ɔe bo ɔo : « Atɔye, un sɔ gbigbɔ ce do alɔ tɔwe mɛ ! » Bɔ ɔě e ɔo mɔ ɔ, e bɔnu.

⁴⁷ ɔě ahwanyitɔ-kanwekogɔn hlɔmanu ɔ mɔ nu ɔě jɔ nɛ ɔ ɔ, e kpa gigo na Mɔwu bo ɔo : « Xomɛvɔnɔ we nya xe ɔ nyi nugbo. » ⁴⁸ Bɔ ɔě mɛ ɔě wa nu kpɔn gbe le bi mɔ nu ɔě jɔ nɛ ɔ, ɛ zɔn aluwɛmɛ bo yi xwe.

⁴⁹ Jezu sin mɛ tuntun le kpodo nyɔnu ɔě xodo e zɔn Galile le kpo yi ci la bo ɔo nu ɔě ɔo jɔ le kpɔn sɛdo ɔ.*

E sɔ Jezu do yɔdo mɛ

(Matye 27.57-61 ; Maki 15.42-47 ; Jaan 19.38-42)

⁵⁰ Nya ɔe ka tiin, bo ɔo tɔxoɔgbɛtɔa ɔaxo ɔ mɛ, bɔ

***23.49** Lwiki 8.2-3

e nɔ yɔ ɛ ɔ Jozefu. Gbetɔ xomenyɔtɔ ɔ wɛ e nyi, bo nɔ wa nu ɔ Mǎwu sɛn xwi ji. ⁵¹ Jozefu ma yigbe na gbetaa ɔ gbe utɔn ɛ sɔ ɔ kpo nu ɔ ɛ wa ɔ kpo gɛ. Judê sin toxo ɔ nɔ nyi Alimate ɔ mɛ wɛ e tɔn zɔn, bo ka ɔ te kpɔn Axósúqûqû Mǎwu tɔn. ⁵² E wa yi mɔ Pilati bo byɔ Jezu sin cyɔ. ⁵³ Bɔ Jozefu yi ɔ cyɔ ɔ jete zɔn akluzu ji, bo bu i do alawe mɛ. E sɔ ɛ yi ɔ yɔdo ɔ e kun do so mɛ bɔ e ma ko ɔ mɛ d'e mɛ kpɔn gɛ ɔ ɔkpo mɛ. ⁵⁴ Gbenɛgbe ɔ, axɔsuzangbe wɛ, bɔ gbɔjɛzán Jwifu ɛ tɔn ɔ joɔdo na bɛ. ⁵⁵ Bɔ nyɔnu ɔ xodo Jezu zɔn Galile ɛ xodo Jozefu bo yi kpɔn yɔdo ɔ kpodo ɔ e sɔ Jezu sin cyɔ mlɔ ɛ mɛ ɔ kpo. ⁵⁶ Né ɔ godó ɔ, Nyɔnu nɛɛ lɛkɔ bo yi sɔ ami wandagbenɔ kpodo celu ɛ kpo ɔ alɔ ji. Bɔ gbɔjɛzán Jwifu ɛ tɔn gbe ɔ, ɛ gbɔjɛ ɔ ɔ na sɛn ɔ ko ɔ ɔ ɔ xa.

24

Jezu fɔn zɔn ku

(Matye 28.1-10 ; Maki 16.1-8 ; Jaan 20.1-10)

¹ Aklunôzangbe zanfônnu tɛɛn ɔ, nyɔnu lɛ wa yi yɔdo ɔ kɔn, bɔ é hɛn ami wandagbenɔ dɛ é sɔ do alo ji ɔ. ² É mɔ do e ko bli zannuu dɛ do yɔdo ɔ nu ɔ sɛ. ³ É byɔ yɔdo ɔ mɛ, bɔ é ma ka sɔ mɔ cyɔ Aklunô Jezu tɔn gɛ. ⁴ E kpaca é bɔ é kpo do tamɛ lin do nu né ɔ wu ɔ, bɔ nya awe dɛlɛ wa xwêtɔn bo do awu wee pepepe mɛ, bɔ awu étɔn lɛ do clin ɔ. ⁵ Bu dɔxo dɛ jɛ nyɔnu nɛlɛ ji, bɔ é do kɔ do. Mɛ nɛlɛ kanbyɔ é do : « Nu tɛ wɛ zɔn bɔ mî do mɛ dɛ do gbe ɔ din kpɔn do mɛ kuku lɛ mɛ ɔ ? ⁶ E ma do fi gɛ, e ko fɔn zɔn ku. Mî flin xo dɛ e do na mî hwenu dɛ e kpo do Galile ɔ.* ⁷ E do : "E do na sa nyɛ Gbetɔvyɔ na hwɛhuto lɛ, bɔ é na ka un do akluzu ji. Bɔ azan utɔn atɔngɔ ɔ gbe ɔ, na fɔn zɔn ku." » ⁸ Bɔ, é wa jɛ xo dɛ Jezu do na é wayi lɛ flin ji. ⁹ Nyɔnu nɛlɛ tɔn zɔn yɔdo ɔ kɔn, bo wa yi do nu nɛlɛ bi na mɛsɛdo wɛdo kpo lɛ kpodo

***24.6** Matye 16.21 ; 17.22-23 ; 20.18-19 ; Maki 8.31 ; 9.31 ; 10.33-34

ahwanvũ ɖevo le kpo. ¹⁰ E nɔ yɔ nyɔnu nɛle ɖɔ :
Mali Magidalanu ɔ, Jani kpodo Mali ɖě nyi Jaki sin
nɔ ɔ kpo. Nyɔnu ɖě xodo é le lɔsu wle xo ɖokpo ɔ le
bo ɖɔ na mɛsɛdo le. ¹¹ Amɔ, xo nɛle ɖi xo maɖota na
mɛsɛdo le, bɔ é ma ɖi nu na gɛ. ¹² E ɖo mɔ co, Piyɛɛ
ci tê bo do wezun bo yi yɔdo ɔ kɔn. Ɖě e jɛ dɔn ɔ, e
yaan kpɔn yɔdo ɔ mɛ, bɔ alawe ɖě mɛ e bu Jezu sin
cyɔ do ɔ kɛɖɛ wɛ e mɔ. Bɔ nu nɛ ɖě jɔ ɔ kpaca ε bɔ e
lekɔ yi xwegbe.

Jezu sɔ uɖe doxya ahwanvi utɔn awe ɖo

Emawusi sin ali ji

(Maki 16.12-13)

¹³ Gbe né ɔ gbe ɖokpo ɔ wɛ ahwanvi Jezu tɔn awe
ɖele ɖo ali ji bo xwe Emawusi sin gletoxo ɔ mɛ.
Ganxixo awe mɔ wɛ e ka nɔ ɖi zɔnlin na zɔn
Jeluzalɛmu co bo nɔ yi. ¹⁴ Émɛ awe le ɖo nu nɛle ɖě
jɔ le bi sin xo ɖɔ ɔ. ¹⁵ Hwenu ɖě é ɖo xo nɛle ɖɔ
vɛkuvɛku ɔ, Jezu lɔsu bɔdo é wu bo zɔn xɛ é. ¹⁶ É mɔ
ε ; nuɖe ka cɔn ayi ji na é bɔ é ma le nyɔ ε nyi gɛ.

¹⁷ Jezu kanbyɔ é ɔɔ : « Xo tɛ lɛ mǐ ka ɔɔ ɔɔ bo ɔɔ yi ɔɔ ? » Ðě e ɔɔ mɔ ɔ, ahwi xo é bɔ é nɔte. ¹⁸ Mɛ ɔɔkpo ɔɔ é mɛ bo nɔ nyi Kleopasi. E yigbe na Jezu bo ɔɔ : « Hi ɔɔkpo gee wɛ nyi mɛ ɔɔ ɔɔ Jeluzalemu bo ma nyɔ nu ɔɔ jɔ ɔɔ flɛn azan xé lé mɛ ɔ nyi gɛ. » ¹⁹ Jezu ka kanbyɔ é ɔɔ : « Nu tɛ wɛ jɔ ? » Bɔ é yigbe n'ɛ bo ɔɔ : « Nu ɔɔ jɔ do Jezu Nazalɛti tɔn ji ɔ wɛ.

Gbeyiɔɔtɔ Mǎwu tɔn hlɔnhlɔnnɔ ɔɔ wɛ e nyi. E zan hlɔnhlɔn utɔn gbɔn nu ɔɔ jɛ lɛ kpodo xo ɔɔ ɔɔ utɔn lɛ kpo mɛ ɔɔ Mǎwu kpodo togun ɔ bi kpo nukɔn. ²⁰ Avɔsannu-xwlemawutɔgan lɛ kpodo gan mǐtɔn lɛ kpo sa ɛ, bɔ e ɔɔ kuhwɛ n'ɛ, bo ka ɛ do akluzu ji. ²¹ Mǐlɛ ɔ, mǐ ɔɔnu ɔɔ u wɛ nyi mɛ ɔɔ na hwlen Izlayéli to ɔ. Bɔ, nu nɛlɛ jɔ din ɔ, azan atɔngɔ ɔ ɔɔ kpe. ²² U ɔɔ nyɔnu ɔɔ ɔɔ ahwan mǐtɔn mɛ lɛ wa gba ayi do na mǐ. Ðo, é yi yɔdo ɔ kɔn zanfɔnnu tɛɛn. ²³ Amɔ, é ma mɔ cyɔ utɔn gɛ. É ɔɔ wensagun ɔɔlɛ wa tɔn do mi ji bo ɔɔ na mi ɔɔ Jezu ɔɔ gbe.

²⁴ Mɛ mǐtɔn ɔɔlɛ ka wa yi yɔdo ɔ kɔn. Nu ɔɔ nyɔnu lɛ

ḍḍ ḍ pɛɛ wɛ é mḍ. É ma mḍ Jezu gɛ. »²⁵ Bḍ, Jezu ḍḍ na é ḍḍ : « Mì dan nu nyi ! Mì ma nḍ yă awŭ ḍinu na gbeyiḍḍtḍ Măwu tḍn lɛ sin xo gɛ ! »²⁶ Mì ma nywɛ ḍḍ Klisu ḍ ḍḍ na se awuvɛ co bo na byḍ gigo utḍn mɛ gɛ wɛ a ? »²⁷ Jezu bɛ xo zḍn Mḍyizi sin wema lɛ ji kaka yi jɛ gbeyiḍḍtḍ Măwu tḍn lɛ bi tḍn ji, bo twinmɛ nu ḍě e wlan do Măwuxowema mɛ d'e wu lɛ bi na é.

²⁸ Bḍ ḍě é sɛkpḍ gletoxo Emawusi tḍn, fi ḍě mɛ awe nɛlɛ xwɛ ḍ, Jezu blo nu ḍi mɛ ḍě xwɛ fi nukḍn ḍ xa.

²⁹ Amḍ, mɛ awe nɛlɛ ḍḍ e te bo ḍḍ : « Nḍ mŭ de. Do, hwe ko yi xḍ, bḍ zan ko ḍḍ ku ḍ. » Bḍ Jezu gbḍ byḍ xwegbe bo nḍ é de. ³⁰ Bḍ hwenu ḍě Jezu kpodo mɛ awe nɛlɛ kpḍ flɛn ayi bo na ḍu nu ḍ, e sḍ wḍxuxu bo dokpɛ na Măwu bo ma na é. ³¹ Bḍ, nukun mɛ awe nɛlɛ tḍn wa hun bḍ é mḍ ḍḍ Jezu wɛ. Amḍ, Jezu ka bu zḍn émɛ. ³² Mɛḍɛ nḍ ḍḍ na mɛḍɛ ḍḍ : « Hwenu ḍě e ḍḍ xo ḍḍ na mŭ ḍḍ ali ji, bo ḍḍ Măwu xo twinmɛ na mŭ ḍ, awajije ḍaxo ḍɛ ma gḍ ayi mŭtḍn mɛ a ? »

³³ É ci tɛ gan né ḍ mɛ haḍokpo bo lɛkḍ yi Jeluzalɛmu.

É mǎ mēsedo wedokpo le bǎ é ko kple kpodo gbε étǎn le kpo. ³⁴ Bǎ mēsedo wedokpo le wle xo le dǎ na mε awe dε wa le bo dǎ : « Nugbo wε ! Aklunô fǎn zǎn ku, e sǎ uđe doxya Simǎ. » ³⁵ Mε awe nεle lǎsu wle nu dĕ jǎ dǎ ali ji le bo dǎ na é. É le dǎ dĕ é wa nywε dǎ Jezu wε hwenu dĕ e dǎ wǎxuxu ma do ǎ.

Jezu sǎ uđe doxya mēsedo wedokpo le

*(Matye 28.16-20 ; Maki 16.14-16 ; Jaan 20.19-23 ;
Mēsedo 1.6-8)*

³⁶ Xo nεle wε é dǎ dǎ kpowun bo mǎ Jezu lǎsu. Bǎ e dǎ na é dǎ : « Fifa nε nǎ kpǎ xe mǐ. » ³⁷ Bǎ bu dǎxo dε je é ji. Đo, é vedo dǎ kuvitǎ wε mǐ mǎ sin. ³⁸ Amǎ, Jezu dǎ na é dǎ : « Nu tε wε zǎn bǎ ayi mǐtǎn gbado dǎ mǎ, bǎ mǐ dǎ nu xokpǎn ǎ ? ³⁹ U dĕ ! mǐ kpǎn alǎ cele bo kpǎn afǎ cele. Nyε lǎsu gbεtǎ wε. Mǐ dǎ alǎ awuye bo kpǎn. Kuvitǎ ma nǎ dǎ agbaza γε, ma nǎ dǎ xu γε. Nyε dĕ ka dǎ, dĕ dĕ mǐ dǎ mǎ dǎ ǎ xa. » ⁴⁰ Đĕ Jezu dǎ xo nεle dǎ ǎ, e sǎ alǎ utǎn le kpodo afǎ utǎn le kpo doxya é. ⁴¹ Bǎ e vivi na ahwanvi le, co bo

le kpaca é. Bɔ dǎ é ma ko ɔ́nu na ge ɔ, Jezu kanbyɔ é ɔ : « Mì ɔ nuɔɔɔ ɔ ɔ fi a ? »⁴² É sɔ hwevi hihi sinsen ɔkpo n'ε.⁴³ Jezu yi bo ɔ ɔ nukun étɔn mε.⁴⁴ Bɔ e wa ɔ na é ɔ : « Xo dǎ un ɔ ɔ na mì hwenu dǎ un ɔ kpɔ xe mì ɔ, xo ɔ ni. Nu dǎ e wlan do awuye ɔ Mɔyizisenwema mε, gbeyiɔɔ le wema mε kpo Ɖehanwěmáa mε kpo le bi ɔ na jɔ. »⁴⁵ Bɔ Jezu wa hun ayi na é na é na mɔ nǔ je nu dǎ e wlan do Mǎwuxowema mε ɔ mε.⁴⁶ E ɔ na é ɔ : « E ko wlan do Mǎwuxowema mε bo ɔ : Mesya ɔ ɔ na se awuve kaka bo ku. Bɔ azan utɔn atɔngɔ ɔ gbe ɔ, e na fɔn zɔn mε kuku le mε.⁴⁷ Bɔ ɔ nyikɔ utɔn mε ɔ, e na jla Wɛnɔagbe ɔ na akɔta le bi, be zɔn Jeluzalemu, bo na ɔ na é le ɔ é nε huzu jijo, na Mǎwu na sɔ hwe ke é.⁴⁸ Mìle ɔ, mì na ɔ kunnu nu nele tɔn.⁴⁹ Bɔ nye ɔ, na se nu dǎ sin akpa Atɔye do ɔ do mì. Amɔ mìle ɔ, mì nɔ to ɔ mε kaka je hwenu dǎ hlɔnhlɔn Mǎwu tɔn na wa mì ji do ɔ.* »

*24.49 Mesɛdo 1.4

Jezu yi jixwe

(Maki 16.19-20 ; Mɛsɛdo 1.9-11)

⁵⁰ Bɔ Jezu ka wa kpláan é yi kaka Betani, bo sɔ alɔ do ji, bo xodɛ ɔagbɛ na é.* ⁵¹ Hwenu ɔě e ɔo ɔe ɔ xo na é do ɔ, e sɛyi la na é, bɔ Mǎwu sɔ ɛ yi jixwe. ⁵² Bɔ ahwanvi lɛ ɔekɔ n'ɛ, bo lɛkɔ wa yi Jeluzalɛmu kpodo awajije ɔaxo ɔe kpo. ⁵³ É yi ci sinsɛnxɔ ɔ mɛ, bo ɔo han ji ɔ, bo ɔo Mǎwu mla ɔ.

*24.50 Mɛsɛdo 1.9-11